MALERHAUGPOSTEN

Malerhaugen Vel

En samling utgitte Malerhaugposter i tiden 2002 – 2006

Jan Ove Vatne

Malerhaugen vel

©Kopiering ikke tillatt uten tillatelse fra forfatteren

FORORD

Malerhaugen vel ble stiftet 1945. Velforeningen har vært i kontinuerlig drift siden den gang. Jeg flyttet inn på Malerhaugen i mars 1995 og oppdaget fort hvilket unikt område i Oslo dette var.

Høsten 1995 ble det innkalt til årsmøte i foreningen og jeg møtte opp og stilte til valg som formann. Sant å si uten å vite hva jeg gikk til.

Det var mye å sette seg inn i. Spesielt det at Malerhaugen vel eide ei tomt i Fyrstikkalleen og festet denne bort til en gårdeier. I denne gården med 10 leiligheter hadde velforeningen en varig leiekontrakt på lokaler som tilsvarte to leiligheter, altså 120 kvadratmeter. Der var det styrerom, hobbyrom, kjøkken, to toalett og en stor forsamlingssal.

Det første jeg gjorde som formann var å undersøke historien bak velforeningen og velhuset. Damene på Malerhaugen hadde dannet egen forening med formål å samle inn penger til å bygge et velhus. Mennene søkte på andre måter støtte for bygging av det samme velhuset. I etterkrigsårene var tydeligvis dugnadsånden sterk og beboerne på Malerhaugen samlet seg til felles innsats for å bygge opp et godt bomiljø for alles beste.

I 1968 sto velhuset klart, etter at det hadde vært forsøkt med mange løsninger, blant annet et samarbeid med Norsk teknisk museum. Som lå på Helsfyr den gangen.

Etter over 20 års innsamlinger, planer og drømmer kunne altså Malerhaugen vel glede seg over det nybygde velhuset som skulle være et sted for beboerne. Den gang ei. I 1968 skjedde det store endringer i samfunnet. Dugnad, fellesskap ble erstattet med opprør mot ”the establishment”. Malerhaugen velhus ble med drømmen som samlingspunkt for beboerne.

Velhuset ble stort sett stående tomt, bortsett fra at det ble leid ut til ulike organisasjoner, blant annet holdt samisk barnehage tilhold i huset.

I 1996 ble jeg formann i velforeningen og fikk kunnskap om disse fantastiske menn og kvinner som glødet for å sikre beboerne et godt bomiljø.

Huset var nedstøvet og skittent, noe vi raskt fikk gjort noe med. Deretter fikk vi leid det ut til bydel Helsfyr-Sinsen som hadde norskopplæring og arbeidstrening der. Vi hadde et meget godt samarbeid med bydelen, blant annet arrangerte vi fester og samlinger for alle i nærmiljøet. Litt i velhuset, men mest på lekeplassen i Lensmann Hiorths allé.

Som velformann oppdaget jeg fort noen viktige områder som vellet burde satse på å videreføre;

- Identitet til Malerhaugen, gjennom å bli kjent med andre beboere og føle seg inkludert, som å arrangere dugnader, fester, teater, konserter, tenning av julegranen
- Informasjon om dagens utvikling og det historiske med området gjennom Malerhaugposten
- Sikre drift av lekeplassen så barna hadde et samlingspunkt for lek og kameratskap

Med hilsen
Jan Ove Vatne, leder av velforeningen siden 1996. Oslo april 2011

MALERHAUGPOSTEN

Malerhaugen Vel

Nr. 3 August 2002 6. årgang

Søndagspyntede barn på Gladengen, Brekkes handelsgartneri, 1925

BARNDOMMENS RIKE

Vi skal ikke frata Johan Borgen rettigheten til denne gode tittelen om minner fra Barndommens rike. Denne utgaven av Malerhaugposten egner seg til barna og deres oppvekst på Ensjø, Grønvoll og Malerhaugen.

Hundrevis av barn har barndomsminner fra vårt område. Etter vellets stiftelse i 1945 kan vi lese om juletrefester på Klosterheim, dans på Funkisen og Breidablikk, om juletreet på Lena Hiorths plass, om lekeplassen, skirenn ”bortenfor Haugen” og utallige arrangementer i velhuset etter 1968.

Inntil rundt 1990 gikk noen av barna på Vålerenga skole, andre gikk på Kampen, andre igjen på Hasle og før det Bryn skole. I dag går barna i vårt område på Hasle eller Kampen barneskoler, de på Hasle går deretter på Hovin ungdomsskole, mens de fra Kampen går på Jordal.

Det blir mye historie i denne utgaven av Malerhaugposten, men også noe fra dagens barnemiljø. Flere i området er født og oppvokst her og vi har møtt to av dem. Både Alf Karlsen og Anne Grete Norum er født mellom første og andre verdenskrig og har bidratt med stoff og bilder.

Hva dagens barn fordriver tiden med, har vært noe vanskeligere å finne ut av. Vi har observert noe ballspill på taket til Bertel O’Steen (NAF), et basketball-stativ på Grønvoll og noen lekeapparater spredt rundt omkring. Men det finnes ingen naturlig løkke der barn og ungdom kan møtes og utfolde seg.

Å EIE ET TRE I EN ALLÉ

Det høres fryktelig fint ut, men faktisk er det fire barn som eier hver sitt tre i Fyrstikkalléen utenfor velhuset. En allé skal være en gate med trær på begge sidene, men i denne delen av Fyrstikkalléen var det lite som minnet om en allé. Da Oslo kommune i anledning Oslos 1000-årsjubileum ga bort trær til ulike organisasjoner, søkte Malerhaugen vel om fire trær. Dette ble innvilget og velforeningen tilegnet disse til fire barn i området som var født i år 2000, samme år som Oslos tusenårsjubileum.

Det var foreldrene til barna som sørget å plante trærne, det var ikke helt enkelt, for grunnen under mest besto av grus og stein. Vi kan se i dag at trærne har fått godt stell da de ser ut til å trives veldig godt.

DET SPØKER I LENSMANNSGÅRDEN

Tonje kan fortelle at det spøker i Lensmannsgården. Vi har ikke fått brakt på det rene om dette er snille eller slemme spøkelser, men det kan være et tegn om at noen har opplevd vonde tider på Malerhaugen.

Fra Aker kommunes historie (1837-1887) kan vi lese at: *”I 1849 opstod der Spørgsmål om Deling Af Lensmandsdistriktet. Herredet foreslo ansættelse av 3 Lensmandsdistrikter: Forstæderne og østre og vestre Landdistrikt. Da Bestillingerne i 1850 skulde besættes, foreslog Kommunestyrelsen til Lensmand i østre Distrikt H.J. Hiorth. Han ble beskikket til stillingen og Arrestlokalerne flyttedes til Hiorths bopæl Malerhougen, hvor ogsaa Thingene holdtes”.*

Aker kommune var den gang inndelt i tre distrikter. Grovt sett kan en si at Vestre Aker lå vest for Akerselva og omfattet områdene fra Bygdøy til Tåsen. Østre Aker var fra Akerselva, over Malerhaugen og utover til Nordstrand. Forstedene var blant annet Vålerenga og Kampen.

Lensmann Hiorth ble bevilget penger for å bygge og innrede fengsel for Aker kommune på Malerhaugen gård. Som godtgjørelse fikk han 120 specidaler (ca. 500 kr.) hvert år i tillegg til 36 skilling (ca. 2 kr.) daglig pr. fange.

Spøkelsesboligen
Her i Lensmannsgårdens kjeller kan Tonje fortelle at det bor spøkelser.

I Fengselets andre etasje satt det jevnt 11 fanger. I Albert Hiorths fortelling på side 6 og 7 i denne avisen kan vi lese at det også har vært drapsmenn som har vært til avhør i Lensmannsgården. Det er også fortalt at det i kjelleren var innredet en spesialcelle for særdeles vanskelige og farlige fanger. Fengselet ble også brukt for å holde mistenkte forbrytere i varetekt. Det var sikkert mange som følte seg urettferdig behandlet i varetektstiden. Blant de som ble dømt var det flere som mente seg uskyldige og ønsket å bli frifunnet. Kanskje er det noen av dem som går igjen?

Tonje forteller videre at spøkelseshistorien egentlig bare er en fantasi over de ting som kan ha skjedd på Lensmannsgården og i Fengselet. Det er litt uhyggelig å tenke på, men noe som appellerer til fantasien.

Kanskje var det slik i Norge som Victor Hugo skriver om i ”De elendige” om Jean Valjean som stjal et stykke brød for at hans mindre søsken ikke skulle sulte i hjel. En forbrytelse som han ble dømt til 19 år i strengt tukthus og forfulgt nesten hele livet.

At det har vært fattigdom i Ensjøområdet, kan vi lese ut av folketellingen fra 1801. I Digitalarkivet fra Universitetet i Bergen kan vi finne at ugifte Johane Jonsdotter på 66 år bodde på gården Engen Lang (Ensjø) og levde på almisse. Vi kan også finne 12-årige Ane Sophie Johansdotter på samme gård, men som det står ”nyder av Opsloe fattig casse” og den 80-år gamle enken Mari Olsdotter som ”nyder av Agers fattig casse”.

Navnet Malerhaugen

Malerhaugen gård ble utskilt fra gården Øvre Valle i 1828. Det er første gang vi kan se at navnet brukes offentlig. Den nærmeste forklaringen til navnet er at det på grunn av den kalkholdige jorden trives urten malurt godt her. Malurt er omtalt som en svært gammel og mye brukt urt.

Enten om en brukte den til å blande i sterkt brennevin eller som botemiddel mot mage- og tarmsykdommer. Det fortelles at da slangen krøp ut av Edens hage, vokste malurten opp i sporene som halen etterlot seg på bakken.
Malurt er også kalt Artemisia absinthium etter den greske gudinnen for kyskhet, Artemis. Hun mente denne urten hjalp henne å holde på kyskheten og hun fant på navnet absinthium, ”å avstå fra”,

Før i tiden hengte folk malurt ved døren for å holde onde ånder unna og for å skremme bort tusser og troll. Vi ser da for oss bonden på Øvre Valle be barna løpe ned på Malurthaugen for å hente ny forsyning av malurt.

Malurt på Malurthaugen

Artemisia absinthium

”Malurt har frø, få tak i en sekk.
Spar den til mars, så flyr loppene vekk.
Når rommene feies og malurt blir strødd,
vet loppene at her tar de sin død”.
Thomas Tussers 1573.
Kan det være at Malerhaugen før år 1828 het Malurthaugen?

FRA RIKTIG GAMLE DAGER

De eldste skriftlige nedtegnelser om barndom på Malerhaugen kan vi finne fra barnebarnet til Lensmann Hiorth. Et kjent navn på grunn av Lensmann Hiorths allé og hans kones Lena Hiorths plass.

”Albert Hiorth ble født i Oslo 1. november 1876 av foreldre Fredrik Wilhelm Louis Hiorth og Thekla Pauline, født Dahlstrøm. Fredrik Hiorth var sønn av den kjente lensmann Hans Jensenius Hiorth i Østre Aker og Maren Helene f. Woxen. Hans hustru Thekla Pauline var datter av skipsreder Carl Gustav Dahlstrøm i Gøteborg”

Slik lyder innledningen til en bok om Albert Hiorth, kjent misjonær og oppfinner, skrevet av Harald Stene Dehlin i 1949.

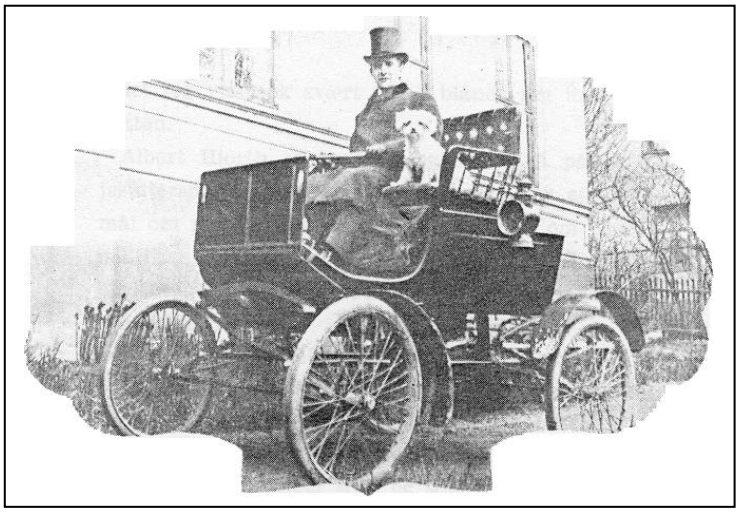

Albert Hiorth *(1876-1949)*

Oppfinner og vitenskapsmann.
Her kjørende i en av Norges første bensindrevne biler.
Kjent blant annet for å utvinne salt av sjøvann ved hjelp av kulde. Startet slike eksperimenter på Hiorthhavn på Svalbard.

Navnet Hiorthhavn kommer fra Lensmann Hiorths sønn Fredrik Hiorth.

Albert Hiorth forteller om sin barndom hos besteforeldrene på Malerhaugen gård:
Barndommens paradis var allikevel lensmann Hiorths gård Malerhaugen i Østre Aker. Den lå like ved Etterstadsletta. Som den gang ble brukt til en slags øvelsesplass for soldater. Her ekserserte også elevene fra Kathedralskolen med sine tregeværer. Lensmann Hiorth var Alberts farfar og en betydelig personlighet som var viden kjent og aktet. Han satt i sitt embete som lensmann i Aker til han ble meget gammel, og som "synlige" minner etter ham har Oslo nå både Lensmann Hiorths allé og Lena Hiorths plass.

Bestefaren hadde bygget Malerhaugen i 1850-årene og drev både gård og hage mønsterverdig. Foran huset lå prydhagen innrammet i en svær, halvsirkelformet rosenhekk, og utenfor den strakte den store frukthagen seg. Barnebarna så på denne hagen som noe av et eventyr – eplehøsten var sommerens store klimaks. For ikke mange år siden uttalte en av Akers eldste menn at "det beste såkornet, det fikk vi på Malerhaugen".

Den idylliske "dalen" som nå er gjenlagt, hadde barna båthavner og kvernkaller. Alberts besteforeldre på Malerhaugen var barnekjære og gjestfrie. Alltid fikk barna ta med seg av sine beste kamerater dit i ferien.

Jeg og bestemor hadde vår hemmelighet i spiskammeret – skuffen med melis – hvortil jeg hadde fri adgang. Gud velsigne tante Lena.

Ja. Malerhaugen var et spenningens land. Der var også en slags pulterkammer eller museum på gården med alle slags redskaper og remedier fra forhørene, som foregikk på "Thingsalen" med en fryktinngytende skranken i andre etasje. Og innenfor, i dunkelt, mystisk halvlys fra et lite rundt vindu oppe på skråtaket lå "redselskabinettet" med "uvedkommende adgang forbudt" på døren.

En dag da Albert følte seg trygg for andre uvedkommende, fikk han sammen med sin fetter Morten Lind opp døren. De var bestemt på å ville se den hammer som Bjørnerudmorderen drepte de to unge jentene med. Med bankende hjerte rotet de fram den rustne og blodflekkede hammeren fra den beryktede røde jernbeslåtte kisten som sto der inne. De holdt den i hånden en stund begge to, så på hverandre, slapp hammeren i en slags redsel for det hele – og sprang. Guttene opplevde en skrekk som de siden aldri glemte. Men spennende var det". Dehlin, Lutherstiftelsen 1949.

Albert Hiorth 9 måneder gammel

BARNDOMMENS SYKDOMMER
I 1801 ga kirurgen Magnus Andreas Thulstrup den første vaksinen mot sykdommen kopper i Norge. Koppevaksine ble på 1800-tallet ofte hentet fra kuer som var smittet med kukopper, derav navnet.

I 1846 ble Caroline Johanne Hiorth vaksinert mot kopper, nettopp med hjelp av kukoppevaksine. Denne fikk hun som ettåring av distriktsjordmor Berthe Elisabeth Gjerstrøm.
Vaksinasjonen ble bekreftet av sognepresten i Aker og Oslo.
Bildet viser originalattesten for vaksinasjonen (Bilde mangler)

MELLOMKRIGSTIDEN

Malerhaugen var regnet som landsbygda frem til sammenslåingen med Oslo i 1948. Barna gikk på Bryn skole og de som gikk realskole gikk på Bryn Høyere Skole.

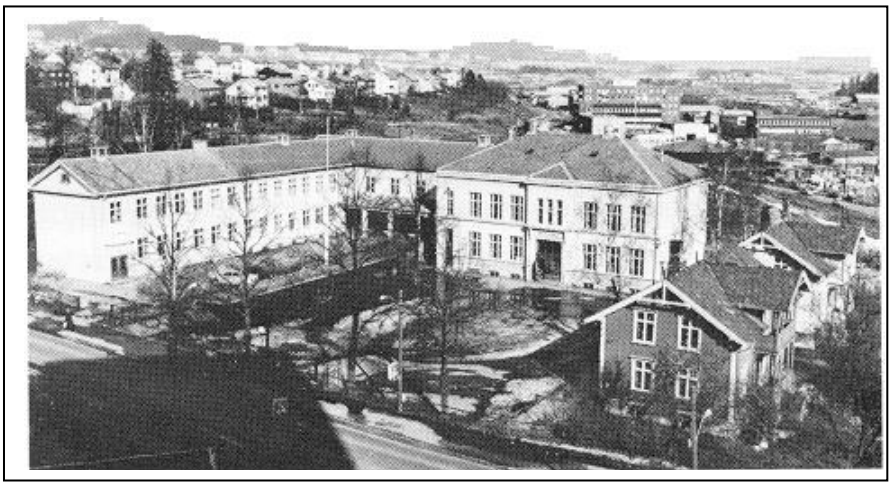

Bryn skole
Bygget i 1900. Inntil da gikk barna fra området på Ulven skole ved Østre Aker kirke. Bildet fra skolens 75 års-jubileum.

Avgangskullet ved Bryn skole i 1945. Anne Grete Norum som eneste jente fra Malerhaugen, men det skal være flere av guttene i bakre rekke som er herfra. I august 1943 rekvirerte den tyske marinekommando skolebygningen og begge lærerboligene.

Bjørg Hensten Groll forteller:
Da skolen ble okkupert av tyskerne førte vi en meget omflakkende tilværelse. Først hadde vår klasse tilholdssted på Klosterheim, men deretter fikk vi fast tilholdssted på "Kirkestua" ved Østre Aker kirke. Den var ikke særlig velegnet som klasserom, men vi fikk da banket inn litt lærdom i hodene våre allikevel. Det var stor sosial forskjell i klassen, som besto av over 20 piker. Det var imidlertid ikke konkurranse om hvem som hadde mest sleng i buksene, men hvem som hadde minst stopp på de hjemmestrikkede ullstrømpene – for ikke å snakke om de lange unevnelige. Vi kunne være riktig slemme til å erte hverandre den gang, men på grunn av de spesielle forhold vi levde under, hørte vi allikevel godt sammen.

John Jå var overlærer på Bryn skole under krigen og kan fortelle om en skoledag på Breidablikk, høsten 1943. Breidablikk var et samfunnshus som ligger på Høyenhall;

"Læreren: Tore – du var borte i går. Har du meldingsboka med deg? Boka kommer frem. Der står: Tore var hjemme i går da han ikke hadde noe å ha på bena. Er det dårlig med skotøy? Spør læreren. Tore: Jeg har bare dissa, og strekker frem det ene benet. Læreren: Hadde du ikke dem i går, da? Få se på skoa dine. Tore går frem og læreren ser på skoene. Ovenpå er de bra å se til, bra sko av bokskalv og randsydd. Men under, du milde. Istedenfor å gå på sålen går Tore

bare på strømpelesten. Der sålen har sittet, er overlæret frynset. Sålen er vekk fra gelenken til skotuppen. Læreren rekker meldingsboka tilbake, det er ingenting å si, ingenting å gjøre.

Det var lang vei for små føtter fra Malerhaugen til Bryn. Det innbrakte likevel en stor fordel, nesten alle fikk tidlig egen sykkel og egen sparkstøtting.

Alf Karlsen

Fikk sin første sykkel i 1934. Hovedgrunnen til anskaffelsen var den lange skoleveien til Bryn.
Bildet tatt utenfor Esso's Standard bensinstasjon i Strømsveien 96. I dag der SFT står.

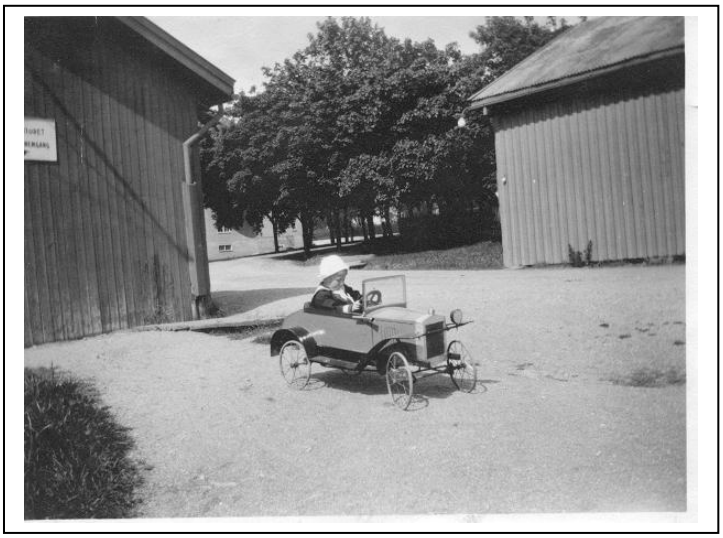

Alf Karlsen

Her med sin første bil i 1930. Bildet tatt i Fyrstikkalléen ved gangveien. Bygningen til venstre var trelageret til Fyrstikken og ble revet da Lensmann Hiorths allé 9 skulle bygges i 1948. Administrasjonsbygningen i bakgrunnen, skimtes bak trærne.

Alf Karlsen ble født i Strømsveien 86 i 1926. Som tiåring flyttet han til Lensmann Hiorths allé 12. Der bodde han frem til 1963 da han fikk sitt eget sted. Likevel var han på Malerhaugen nesten hver dag da hans mor bodde i barndomshjemmet hans. Etter morens død, overtok han og kona Liv leiligheten i nr. 12 og de har nå bodd på Malerhaugen de siste 20 årene.
Alf Karlsen forteller om en barndoms sommer:
St. Hans Aften var en stor dag. Det var da siste skoledag før en lang sommerferie og det var hjem med karakterbok og sløydproduksjonen for siste skoleåret. Hvis alt var i sin skjønneste orden ville denne første sommerdag bli en stor fest. Bengalske fyrstikker og kinaputter skulle lyse opp tilværelsen på denne årets lyseste natt.

Barna hadde planlagt festen på forhånd med å samle inn trevirke og byggemateriale til bålet som ble satt opp på lekeplassen. På tredvetallet var det mye byggevirksomhet på Nedre (Malerhaugen) og det var mye materiale til det som skulle bli tidenes største bål på lekeplassen.

Men politiet og brannvesenet hadde observert at bålet ble større enn normalt og ville sette stopper for opptenningen. Grunnen var at Nitedal hadde sitt trelager like ovenfor, omtrent der nr. 9 står i dag, og man fryktet at dette kunne antennes av gnister fra Malerhaugbålet. Da hjalp det å ha en brannmann som nærmeste nabo.

Bålet ble reddet av brannmann Gunnar Karlsen, bosatt i Lensmann Hiorths allé 11. Han hadde fri denne kvelden og tilbød seg å være klar med slange hvis det skulle gå galt. Dermed ble alt klart for å tenne det største St. Hans-bålet på lekeplassen.
St. Hans var en morodag for både barn og voksne, da var det plattingdans, sekkeløp, boksekasting og eggeløp. Med fine premier til de som vant.

Brannmann Gunnar Karlsen
Mannen som sørget for at
St. Hansbålet kunne tennes på
lekeplassen i midten av 1930-tallet.

Han forsikret Nitedals, politiet og brannvesenet om at han skulle ha slange klar hvis bålet slo gnister.

Bosatt i Lensmann Hiorths allé 11.

Sneballkrig i juli og velodromen

En skulle ikke bli forundret hvis en observerte sneballkasting rundt Teglverkstomta på Hovin. Der lå nemlig byens isfabrikk, Hovin isforretning. Den leverte is over hele byen, til bruk for nedkjøling av fisk og til bruk i gammeldagse kjøleskap. På utsiden dannet det seg sne som ble brukt til å lage sneballer av.
Det som skulle bli stålverk i Gladengveien, ble aldri satt i produksjon. I stedet ble det laget velodrom i hallene. I mellomkrigstiden ble det holdt flere sykkelritt der. I dag brukes hallene til bilsalg.

Alf Karlsen
Tatt juni 2002.

BARNDOM UNDER KRIGEN

Å være barn under krigen må ha vært veldig spesielt. Mange forteller om samholdet i denne tiden, mens andre kan fortelle om savnet om frihet. Anne Grete Norum vokste også opp på Malerhaugen. Som Alf Karlsen tok hun over barndoms-hjemmet i Lensmann Hiorths allé 11 etter foreldrene. Det er hennes far som er avbildet over, brannmann Gunnar Karlsen. Hennes barndom bar preg av at det var krig i Norge. Hun forteller en historie som hun husker som det skulle vært i dag;

På Etterstad hadde tyskerne etablert fangeleir med russiske fanger. Høye piggtrådgjerder og vakttårn minnet hele tiden om hva som foregikk der borte. En periode skulle tyskerne utbedre Malerhaugveien, som den gang het Ensjøveien og var forbindelsesvei fra Strømsveien til byen. Hver dag kom tyske soldater med russiske fanger marsjerende gjennom Malerhaugen for å arbeide med Malerhaugveien.

Jeg syntes synd på russerne, de var utmagrede og så sultne ut. Det var jo smått med mat for alle, men jeg fikk overtalt min mor til å lage matpakke til et par av fangene, en brødskive og et stykke kålrot. Denne la jeg i et lite hull i veikanten slik at "Nikolai" og "Simon", som jeg kalte dem, skulle få litt ekstra mat.
En dag da veien var ferdig utbedret, lå det i hullet der jeg pleide å legge maten et lite armbånd til meg.

Dette armbåndet ble laget av en russisk fange på Etterstad under krigen. Som takk for et barns giverglede.

Det var mindre frihet for barn og ungdom under krigen. Selv om det var forholdsvis trygt og fredelig på Malerhaugen, var det mange ting en ikke fikk lov til. En måtte holde seg inne etter mørkets frembrudd og en fikk ikke lov til å reise til byen. En måtte holde seg i strøket rundt her. Bryn skole ble okkupert av tyskerne i august 1943. På Bryn Høyere skole var det mye uro under krigen. Elevene fikk undervisning på mange forskjellige steder, noen måtte helt til Grorud for å gå på skole. Andre fikk undervisning i Kirkestua ved Østre Aker kirke, andre på Klosterheim eller Breidablikk. Også Funkisen, Nitedals velferdslokale ved Enquistgården, ble brukt til undervisning.

Grisen Truls

Folk måtte greie seg med det de kunne skaffe seg selv til mat. Mange dyrket grønnsaker i hagen og noen hadde husdyr. Griser var vanlig å ha i hagen, kaniner likeså.
Denne grisen het Truls og ble oppalet i Lensmann Hiorths allé 11 og skulle ble en redning i matveien utover vinteren.

For barna var det ikke så hyggelig å vite at kjælegrisen en dag skulle være middagsmat. På slaktedagen holdt barna seg langt borte og prøvde å tenke på noe annet enn at grisen nå skulle slaktes, henges til tørk, saltes og røykes for deretter bli middag.
Det er Edit Nyhus som passer på at Truls spiser godt og har det bra.

Den mer voksne ungdommen kunne melde seg på som frivillig til sivilt arbeid i krigens tjeneste. Alf Karlsen var med i det sivile luftvern. Han var også ordonnans for Bryn luftvern, en oppgave han utførte på sykkel.

Oppgaven for det sivile luftvernet var å varsle folk når flyalarmen gikk. På Malerhaugen betydde det vakt utenfor Lensmann Hiorths allé 18, eller Toppen, som den også ble kalt. Der kunne en se langt ut i fjorden og høre når flyalarmen gikk. De var alltid to på vakt og når alarmen gikk, løp guttene på hver sin side av Lensmann Hiorths allé og vekket folk slik at de skulle kunne komme seg ned i kjelleren i ly for eventuelle bomber.

1948
Lensmann Hiorths allé 9 er under bygging. Fra venstre: Alf Karlsen, Anne Grete Karlsen (Norum), Tore Karlsen og Roy Furuset

Fra utbyggingen av Malerhaugen i 1920 og frem til 1950-tallet hadde barna store lekeområder. Om vinteren var blant annet ski og kjelke mye brukt.

Pyntabakken, Stupet og Måneskinn

Populære navn for vinteraktiviteter. Pyntabakkens topp lå der Fyrstikkalléen 18 står i dag. Derfra gikk det bratt utfor over Malerhaugveien ned mot Ensjøveien. I bunnen var det store utgravinger etter Ensjø teglverk. Dette gjorde det slik at det ble en dyp dump i bunnen som gikk bratt opp igjen. I dag ville Pyntabakken vært ypperlig for snowboardkjørere.

Stupet og Måneskinn var to hoppbakker som lå på ”Rottefyllinga”, Nitedal Tændstikfabrikks søppelfylling. Denne lå i bakken fra Sønnico, ned det som i dag er Stålverksveien. Selve hoppet ble som oftest bygget ved at en la en madrass på to oljefat og sne oppå. Om sommeren kriget vanligvis Kampeguttene med Malerhaugguttene, men om vinteren var det fred og fordragelighet. Da var det morsommere å konkurrere i hoppbakken.

Pyntabakken

Tatt nedenfor Pynten ved Biblioteksentralen. Herfra gikk det bratt nedover, i et bratt-heng ned i dumpa ved Røhne og Selmer.
Fotografiet er tatt av Kari Hammer og viser hennes sønn Jens Rikard og en av hans venner.
Huset bak er Lilleberg, bak der igjen skimtes huset Høgberg.

PYNTEN

Navnet Pynten er et gammelt navn i området. Husmannsplassen lå omtrent der Lensmann Hiorths allé 21 står i dag. Plassen lå under Malerhaugen gård, men ble leid ut til arbeidere på Ensjø teglverk. I 1865 var det Kristian Olsen som var leietaker. Han arbeidet på teglverket under Schibbye. Han bodde sammen med sin kone, Anne, og fem barn: Johan, Petter, Agnette, Martin og Matilde.

I 1900 var leietakerne arbeidere ved fyrstikkfabrikken. Det var Oline Pedersen som leide Pynten og bodde der sammen med sin datter Julie Andersen og hennes fire barn: Elfrida, Ole, Katrine og Margreta. I tillegg hadde de en 50-åring på legd i huset, Andreas Hansen. Han ble forsørget av Østre Akers fattigvesen.

Lekeområdene var ikke bare for de aller djerveste, en bitte liten bakke for de minste lå i gangveien langs lekeplassen:

Anne Grete Norum
På kjelke i gangveien utenfor Lensmann Hiorths allé 11. Broren Tore Karlsen passer på at hun ikke faller av.
Ca. 1936.

Hvert år arrangerte velforeningen skirenn for barna. Her er noen av resultatene fra skirennet i 1966:

START OG RESULTATLISTE

Klasse 4-5 år piker 1966

Start nr.	Navn	Klubb	Start tid	Anvendt tid	
1.	Tone-Elisabeth Haug			29,2	
2	Kirsti Apeland			43,0	
3.	Irja Apeland			52,3	
	Piker 6-7 år				
1.	Turid Larsen			~~8~~ 16,8	
2	Trine Sjöberg			30,3	
	Piker 8-9 år				
1.	Bente Karlsen			18,1	
2.	Kari Berntsen			38,8	

Fotball
Det har aldri vært noe eget fotballag på Malerhaugen. De som bodde i Gladengen 1, 3 og 5 (endret til Ensjøveien 27, 29 og 31 i 1965) og Østerdalsgata 9 (nå Ensjøsvingen 10) holdt seg til Vålerenga der de gikk på skole. På Grønvoll hadde de eget fotballag, der var det også stor bane, Grønvollbanen.

KAMPEN OM SKØYTEBANE PÅ VELTOMTEN

Velforeningen arbeidet ivrig for å skape gode oppvekstvilkår for barna. Deriblant en skøytebane om vinteren. I 1955 ble det anlagt skøytebane på veltomten i Fyrstikkalléen 2 B. Det viste seg at ikke alle var like glade for denne banen som var til stor glede for barna. 18. april 1955 mottok daværende formann Pauli Nyhus et brev fra Oslo helseråd, avdeling for bolighygiene;

Vedrørende skøytebane utenfor Lensmann Hiorths allé 3

Ved inspeksjon viser det seg at vellet har anlagt en skøytebane mellom Fyrstikkalléen og Lensmann Hiorths allé. Ved opptining er vann og sne til stor sjenanse for beboerne i nevnte gård.
I samsvar med helseforskriftene § 2 og bygningslovens § 150 må skøytebanen (tomten) få avløp for alt overvann. Skøytebanens sidekanter må få solide forstøtninger mot utglidning og sne. Den må til enhver tid være ryddig. En ser dog helst at nevnte skøytebane nedlegges, eventuelt anlegges et mer passende sted. Utdrag av brev datert 18. april 1955.

Formann Pauli Nyhus kunne svare for seg, det kan en se av svaret han ga til Oslo helseråd, 7. mai 1955;
Det skulle ikke være Helserådet og eieren av nr. 3 ukjent at en stor del av Norges veier er ufarbare i vårløsningen. Når bilkjøring da foregår over et jorde må det nødvendigvis bli gjørmet.
Når Vellet i all sin naivitet har latt være å stenge denne innkjøring, for at Lensmann Hiorths allé nr. 3 skulle få gjennomkjøring til sin garasje over vår tomt, så har vi altså laget ris til vår egen bak. Vi kan imidlertid forsikre Helserådet at Vellet omgående skal få fylt igjen det jordstykket som står igjen. Men regnvann som kommer ovenfra må vi fralegge oss et hvert ansvar for.

Fyrstikkalléen 2 B
Bygget i 1968. Før huset ble bygget ble tomta brukt til barne-hage og den berømte skøytebanen.
Velforeningen eier tomta og fester den bort til gårdeier.

Vellets lokaler innenfor hvit ramme.

I flere år verserte saken om skøytebanen. Her er et utdrag av korrespondansen i denne tiden;

Fra gårdeier til velforeningen;

Jeg forstår det slik at De også i år (1961) vil gå til opparbeidelse av skøytebane på oversiden av min eiendom. Jeg må meget beklage hvis dette er tilfelle, og jeg vil med dette nedlegge bestemt protest mot et sådant prosjekt. Det er meget sjenerende for meg, min kone og leieboerne å ha

alle barna og halvvoksne vesentlig om kvelden, som slår ishochey og holder et farlig leven. En slik bane tett inn på min eiendom vil forringe dennes verdi. Jeg vil få nedlagt et forbud mot slike anlegg, hvis dette ikke kan gjøres vil der også bli krevet erstatning for den verdiforringelse min eiendom vil lide. Hvis skøytebanen etter planen blir anlagt må jeg se meg nødsaget til å gå rettens vei for å få forholdet stanset.

Fra velforeningen til gårdeier;
Vi synes ærlig talt De lager litt mye "blest" om en bagatellmessig sak av en isskorpe på 2-3 cm, som ikke vi, men værforholdene bestemmer om det overhodet kan bli noe av. Vi må på barnas og egne vegne få lov til å si at vi er Meget skuffet over Deres brev.

Fra gårdeier;
Jeg har mottatt Deres brev og ser med forbauselse at De er meget skuffet over mitt brev. I den anledning tillater jeg meg å gjøre oppmerksom på at der til tomten støter 3 boliger, bestående av 20 leiligheter. Dette dreier seg om ca. 60 personer, som samtlige er misfornøyd med planen om skøytebane på Deres areal.
To måneder senere, fra gårdeier;
Hvis skøytebanen ikke er stoppet innen 8 dager, vil jeg se meg nødsaget til å gå til rettssak for å få det stoppet.

Hvordan historien endte finnes det ikke tilgjengelig materiale om. Det vi vet er at før neste vinter, i august 1962, døde Pauli Nyhus. Det var han som førte korrespondansen på vegne av vellet.

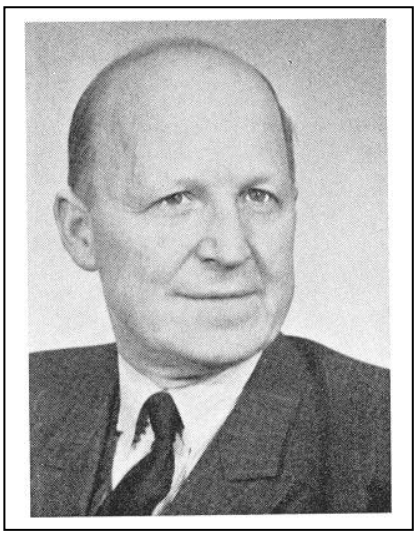

Pauli Nyhus
Lensmann Hiorths allé 11.
Formann i velforeningen i ulike perioder i til sammen 9 år. Første gangen i 1946 til han døde i 1962.

Var opptatt av å gi barna gode oppvekstvilkår.

Ivrig brevskriver, noe en kan se av et titalls korrespondansepermer.

DE ALLER MINSTE
Velforeningen har siden stiftelsen i 1945 bidratt til at de aller minste skulle ha et møtested i barnepark. Først var den på lekeplassen i Lensmann Hiorths allé 9 i tiden 1945 til ca. 1954.

Bildet viser tydelig at det er 17. mai, eller barne-hagenes "lille17. mai" den 16. Muligens 1945 eller 1946.
Fotograf var Kari Hammer.

Det ble bygget en bod som kunne være leskur og ha plass til å oppbevare utstyr og leker i.

17. mai, ca. 1950
Flere i familien Moi var engasjert i vellet.

Dagmar var kasserer det første året, deretter Lilla i 10 år til 1955. Bernt Otto var formann i 1948-49.
Gutten til venstre vil i dag være noe over 50 år gammel.

Ca. 1950.

Velforeningen kjøpte tomta Fyrstikkalléen 2 B for 3000 kroner av "Lensmand H. J. Hiorth og hustru Maren Helene, født Woxens legat" i september 1953. Etter det ble barneparken flyttet fra lekeplassen til veltomta. Da var det Tante Gusta som var parktante.

Rundt 1954 ble den nye barneparken bygget i Fyrstikkalléen 2 B.

Fyrstikkalléen 2B, Veltomta
Barnepark. I forgrunnen Stein og Irja Apeland. Bildet tatt i 1962 av Aino-Elina Apeland. I døråpningen skimtes Tante Gusta.

UNGDOMSTID

Ungdom i tenårene er det få av i området i dag. Velforeningen får mange tilbakemeldinger fra foreldre at leilighetene har for få rom til å huse en familie med mer enn to barn. Mange begrunner sin utflytting med at de ønsker større plass.

Det finnes ikke så mye dokumentasjon over ungdoms aktiviteter, men vi har funnet noen beskrivelser som forteller om at kanskje ikke alt var så mye bedre før i tiden:

Hærverk

9. november 1961 anmeldte Skotvedt i Stålverksveien til politiet at det var skutt med hagle mot lysreklamen utenfor gården. Kopi av anmeldelsen ble sendt Malerhaugen vel og Dagbladet;

”*det syntes for fantastisk at man kan oppleve noe slikt i selve byen. Vi har, som politiet kjenner til, stadig vært plaget av hærverk og vanskeligheter der oppe og når vi nu begynner å bli utsatt for beskytning begynner det å bli alvorlig.”*

Utdrag av brev til Malerhaugen vel. 1961.

I sannsynligvis samme år, 1961, henvendte daværende velformann Pauli Nyhus seg til realskolen som ungdommen soknet til på den tiden;

Bryn Høyere Almenskole v/rektor Lillegraven.

Teisenveien 5, Bryn
Fra Oslo Lysverker har vi mottatt en skrivelse ifølge vedlagte kopi. Malerhaugen vels styre fant at vi gjennom skolene kanskje kunde nå den ungdom som driver hærverk på veilyset som ”sport”, og vi håper at De vil la skolens lærere ta opp saken for elevene. Ærbødigst for Malerhaugen Vel v/Formann P. Nyhus. Udatert, sannsynligvis 1961.

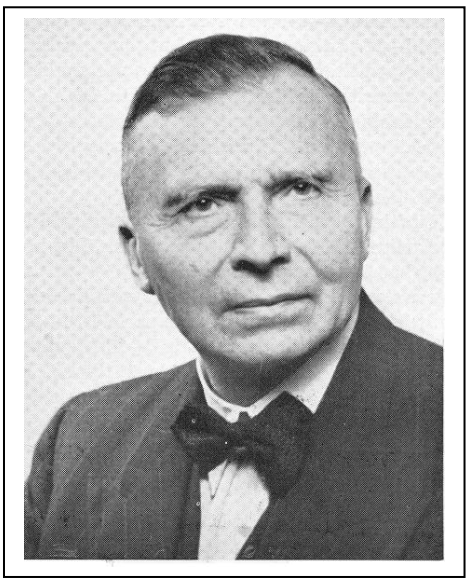

Rektor Johannes Torkjellson Lillegraven Hardangergutten som ble rektor på Bryn Høyere skole fra 1935. Begynte som lektor i språk ved Østre Aker middelskole i 1922, bestyrer ved samme skole 1930-35. I 1935 ble Østre Aker middelskole omdøpt til Bryn Høyere skole.

Noen år senere, i 1976, er lyspæreknusing et populært tidsfordriv. Norsk Teknisk Museum henvendte seg da til velforeningen;
”Vi setter pris på at Malerhaugen Vel prøver å holde oppe standarden i området og vil gjerne spørre om Vellet kunne hjelpe oss med å få stopp på den fornøyelsen ungdommen i området har med stadig å knuse pærene i inngangen til museet”.
Utdrag av brev datert 20. februar 1976.

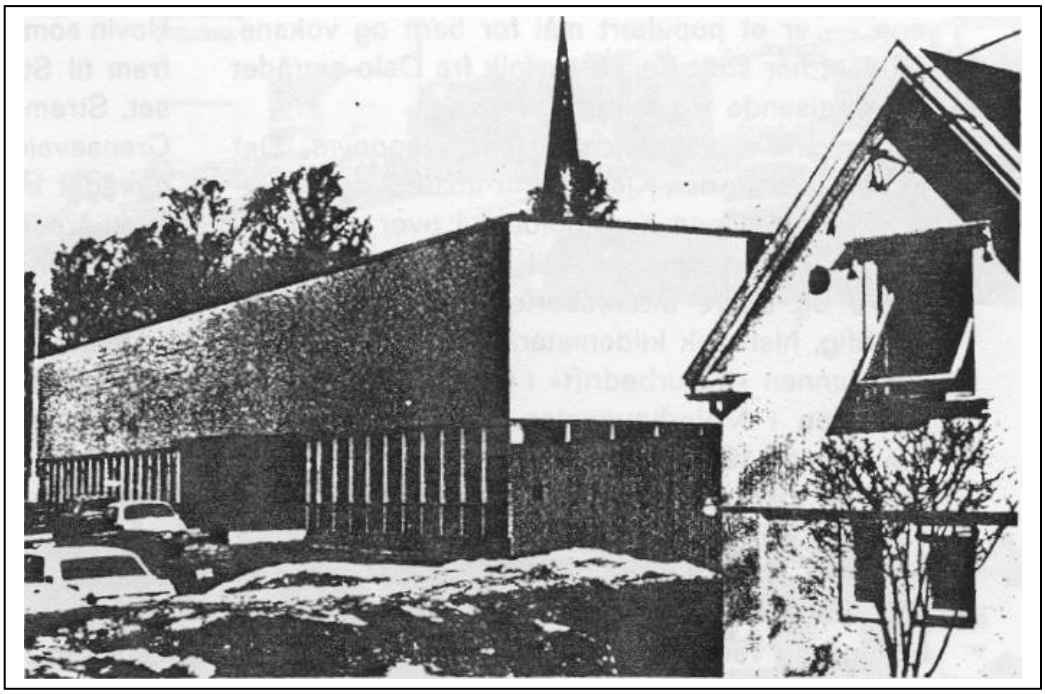

Norsk Teknisk museum
Fyrstikkalléen 1-3 der If (Storebrand) ligger i dag. Lå her fra 1959 til de flyttet til Kjelsås i 1986.

Ungdommens initiativ

Det var nok ikke bare hærverk ungdommen drev på med i ”gamle” dager. Det kan vi se av et initiativ ungdommene tok ovenfor velforeningen i 1974;

Til Malerhaugen vel’s styre. **Oslo, 22/4-74**

Vi anmoder herved om å få lov til å benytte Vellet’s lokale, 3 av følgende dager: Tirsdag, Onsdag, Torsdag, Fredag.
Vi foreslår at Hr. Hakstun får ansvaret for nøkkelen da han har sagt seg villig til dette. Vi foreslår også at aldersgrensen blir satt til 14 år, da dette er en naturlig grense. Vi er i alt 9 stykker som holder denne grensen. Alle 9 er medlemmer av Malerhaugen vel.
Hilsen Malerhaugens ungdom ved Dag Hakstun og Stein Apeland.

Det finnes ikke begrunnelser for vedtaket, men ungdommen fikk kun låne vellokalene hver onsdag mellom kl. 19 og 22. Hvilke aktiviteter ungdommen drev med i vellet vites ikke, men vi har sett at der ligger et gammelt kurongbord, kortstokker og andre spill.

LEKER BARN I DAG, LIK VI GJORDE FØR I TIDEN?

Joda, men bare på en annen måte. Vi har snakket med folk som var barn i mellomkrigstiden, altså for over 60 år siden. Vi har også snakket med barn i dag. Her kommer et lite utdrag om likheter og forskjeller.

Fritiden er muligens mer organisert enn tidligere. Hasle skolekorps er en populær aktivitet. Både Nils Martin Apeland på trombone og Fredrik Bakkevig Haugli på tuba spiller i korpset. Her støttet av Nils Apeland på tuba.

Utflukter og badeliv

Løkker og andre åpne arealer er så godt som borte i området. Det siste ubebygde arealet, der det også var litt skog, lå der Winter-Haven er bygget. De fleste aktiviteter som krever et minimum av plass må foregå et annet sted. Fotball kan spilles på Valle-Hovin eller Jordal. Det samme med skøyteløp på vinterstid.

På 1940-tallet var det en mann som het Høgseth som hadde lastebil. Han fylte lasteplanet med barn og kjørte ut til Ingierstrand for å bade. Det samme skjer i dag, om enn med godkjente busser. I Osloposten kan vi lese at det går buss fra Hasle skole til Huk, Sommarland i Bø, Ingierstrand, Kalvøya, Tusenfryd og Hovedøya.
Etter at badestranden i Middelalderparken ble åpnet, går mange dit ned for å ta seg en dukkert.

I dag er det forskjell mellom leken i fritiden og leken i barnehagen eller i skolefritidsordningen. Skole og barnehager ser ut til å holde på lekens tradisjoner med ulike balleker, sang- og danseleker. Før i tiden var det smått med barnehager og barna måtte bruke sin egen fantasi i leken.
Hoppe paradis er en lek som ser ut til å ha overlevd. Det samme med fotball. Det å spille på stikka er også en lek som en stund var nærmest borte, men som har tatt seg opp igjen. Før i tiden kunne en spille om de store femøringene, mens en i dag kan kjøpe lignende lekemynter.

Når jentene i gamle dager ville erte guttene, samlet de seg i en ring og sang;

Ja, jeg vil gjerne danse på livets landevei med XXX ved min side det vil gjerne jeg	En slik sang gjorde guttene sjenerte og de prøvde å komme seg unna. En annen kjent sang som nok lever enda er *”Ta den ring og la den vandre - - -”*.

Alf Karlsen spilte på 1930-tallet *langball*, en form for amerikansk Baseball. Han *vippet pinne* og *boksen går*. Det var mye trær, busker og kratt og det var alltid spennende å bygge hytter, på marka eller i trærne. Guttene hadde kniv som de brukte til å lage seljefløyter. På sløyden laget de smellstikker som var en slags kastanjetter som de laget rytmemusikk med. Det var mye leire i teglverkene rundt omkring og den kunne brukes til å forme figurer og til å lage former for å støpe kalk- og krittfigurer i.
TV og data er andre av de mer moderne lekemulighetene. Playstation er populært, der to stykker kan kjøre om kapp. Det finnes mange utgaver av slike spill, der noen av dem er for individuell

lek, mens andre er beregnet for to eller flere. Da er det som oftest om å gjøre å vinne et eller annet.

BARN PÅ BARRIKADENE FOR SIKRERE SKOLEVEI

Malerhaugen vel arbeidet lenge for en bedre regulering av trafikken i Ensjøveien. Folk syntes at 13 000 biler i døgnet var for mange biler i denne veien. I 1998 kjempet vellet for at en ny vei fra Vålerengtunnelen skulle bygges, kalt Galgebergforbindelsen. Barna i Ensjøveien opplevde skoleveien til Kampen skole som utrygg og farlig. De tok selv initiativ til å demonstrere og laget plakater:

Trafikkaksjon i Ensjøveien
Hva disse engasjerte barna heter har vi ikke funnet på det rene, men de skal være bosatt i Ensjøveien.

VELHUSET 1960 MARS 2003

Som tegningen under skulle velhuset se ut i 1960. Det var arkitekt F. W. Haugen som tegnet vellets ønske om et nytt velhus. Norsk Teknisk museum, som lå rett over gaten, hadde behov for mer plass og ville samarbeide med velforeningen om undervisnings-lokaler og diverse, men det ble det aldri noen enighet om.

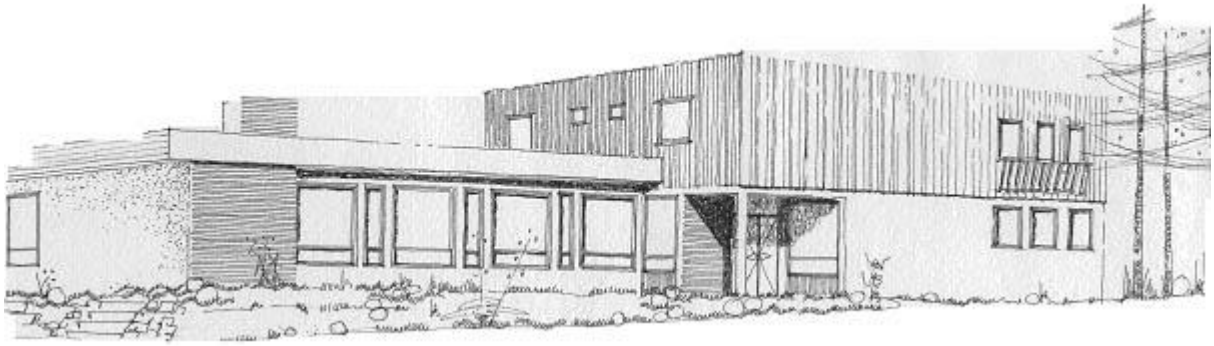

Arb. blad 14-4-62

Manglende interesse kveler samfunnsplan på Helsfyr

Hvor er borettslagene, spør Arvid K. Hansen

Fullmektig Arvid K. Hansen: Samfunnshussaken vår står ikke godt.

Borettslagene bør nå sette alle krefter inn for å redde det planlagte samfunnshuset for Valle-Hovin, sier formannen i Bryn Arbeiderlag, fullmektig Arvid K. Hansen, til Arbeiderbladet. I arbeiderlaget har vi vært mye opptatt av denne saken, men vi er et lite lag som ikke makter så mye økonomisk. Derimot håper vi å kunne yte det som måtte kreves av oss på en annen måte.

Samfunnshussaken vår står ikke godt i øyeblikket. Fra kommunalt hold hevdes det at den bent fram er lagt til side på grunn av manglende interesse fra distriktet. Bl. a. har arkitekt Frode Rinnan gitt opp å arbeide videre med den.

BARE 50 ANDELER ER TEGNET

— Men ble ikke andelslaget faktisk konstituert med et midlertidig styre i fjor?

— Det var tegnet ca. 50 andeler og andelslaget konstituerte seg ved å velge et midlertidig styre. I slutten av april er det så meningen å ha det første årsmøtet. Detaljtegningene for samfunnshuset var også klare.

Det må imidlertid innrømmes at interessen for samfunnshuset i distriktet har vært meget liten. Dette har vel de kommunale myndigheter registrert og lagt en del vekt på. Derfor har ting skjedd som faktisk får det hele til å fortone seg som om samfunnshusutvalget er satt ut av spillet.

EN FALLITT FOR SAMFUNNSHUSTANKEN

— Men vil ikke en oppgivelse av samfunnshusplanene på Valle-Hovin få skjebnesvangre følger?

— Hvis samfunnshuset i dette distriktet som er så vårt trenger til møtelokaler, blir oppgitt, vil det etter vår mening være en fallitt for samfunnshussaken i Oslo kommune. Mangelen på møtelokaler er jo så stor, at det ikke er mulig å drive et effektivt ungdomsarbeid i noen form. Dette burde først og fremst samtlige borettslag være klar over, fordi det på denne måte er dem som kan gjøre noe her og som også har det største ansvaret for barna og de unge som vokser opp.

Samfunnshus på hvert et hjørne?

Hvis en kjører bil på Møre, kan en observere at de hyppigste veiskiltene en ser er veien til ”Stadion”. Hver en grend har sitt stadion, beregnet for barn og ungdom som vil utfolde seg med fysiske og sosiale aktiviteter.

Rundt 1960 kan en lese om alle ”grendene” i vårt område som ville ha sitt samfunnshus. Begrunnelsen var at barn og ungdom skulle ha et sted å møtes på fritiden.

Avisoppslaget i Arbeiderbladet 1962 viser liten interesse fra folk om samfunnshus på Valle Hovin.

Malerhaugen vel hadde bestemt seg. Samfunnshus skulle det bli, på tross av signaler fra kommunen om at det ikke er ønskelig med samfunnshus i hver en krok av byen. Men hvor stor er interessen for et samfunnshus på Malerhaugen i dag?

LENSMANNSGÅRD TIL LEIE, MEGET RIMELIG

Tro det eller ei, men vi kan lese at Lensmannsgården er til leie for kroner 60 i måneden. Slik har det vært en gang for snart 100 år siden. Her følger leiekontrakten da herrene Andresen og Bryn skulle leie Malerhaugen i 1907. Hvem disse herrene var, har vi ikke brakt på det rene, men registrerer at fyrstikkfabrikken i en periode het Bryn-Halden og Nitedals Tændstikfabrik.

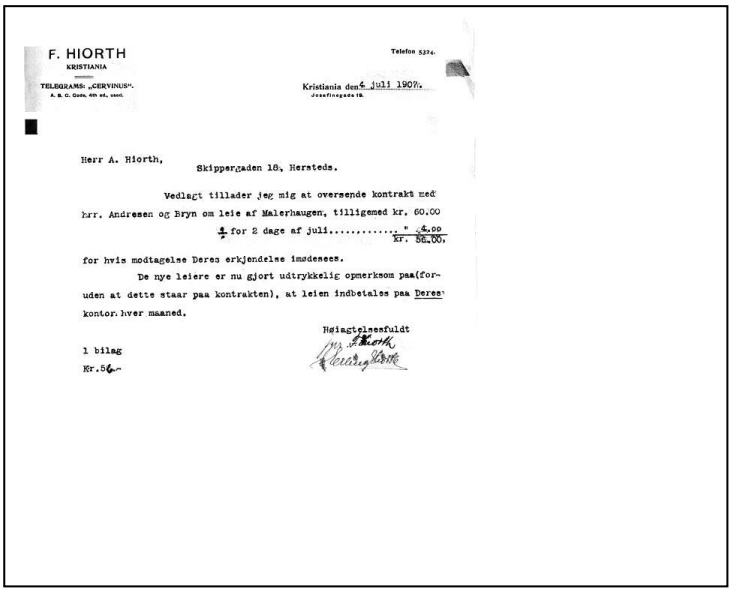

F. HIORTH
KRISTIANIA
TELEGRAMS: „CERVINUS".
A. B. C. Code, 4th ed., used.

Telefon 5374.

Kristiania den 4 juli 1907.
Josefinegade 18.

Herr A. Hiorth,
Skippergaden 18, Hersteds.

Vedlagt tillader jeg mig at oversende kontrakt med hrr. Andresen og Bryn om leie af Malerhaugen, tilligemed kr. 60.00
4/7 for 2 dage af juli..... " 4.00
kr. 64.00,

for hvis modtagelse Deres erkjendelse imødesees.

De nye leiere er nu gjort udtrykkelig opmerksom paa(foruden at dette staar paa kontrakten), at leien indbetales paa Deres kontor hver maaned.

Høiagtelsesfuldt
F. Hiorth

1 bilag
Kr.5.6.-

FORETREKKER DU Å EIE?

Hvis du hadde vært tidlig ute, det vil si i 1915, kunne du kjøpt hele sulamitten for den nette sum av kroner 82 600. Her er annonsen da Malerhaugen gård var til salgs i 1915:

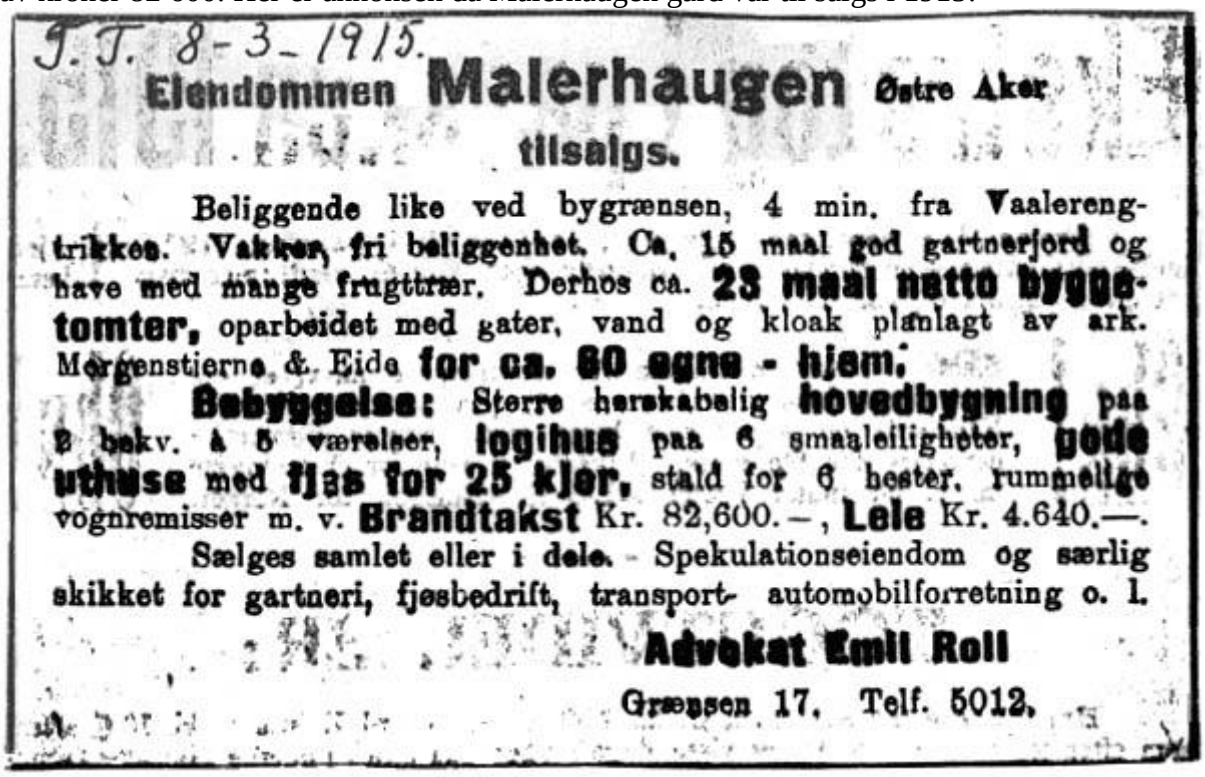

J. T. 8-3-1915.

Eiendommen Malerhaugen Østre Aker

tilsalgs.

Beliggende like ved bygrænsen, 4 min. fra Vaalerengtrikken. Vakker, fri beliggenhet. Ca. 15 maal god gartnerjord og have med mange frugttræer. Derhos ca. **23 maal netto byggetomter,** oparbeidet med gater, vand og kloak planlagt av ark. Morgenstierne & Eide **for ca. 60 øgne - hjem.**

Bebyggelse: Større herskabelig **hovedbygning** paa 2 bakv. à 5 værelser, **logihus** paa 6 smaaleiligheter, **gode uthuse** med **fjøs for 25 kjør,** stald for 6 hester, rummelige vognremisser m. v. **Brandtakst** Kr. 82,600.–, **Leie** Kr. 4.640.—.

Sælges samlet eller i dele. - Spekulationseiendom og særlig skikket for gartneri, fjøsbedrift, transport- automobilforretning o. l.

Advokat Emil Roll

Grænsen 17. Telf. 5012.

Trykket er noe preget av elde, men en kan lese at det var de kjente arkitektene Morgenstierne og Eide som planla utbyggingen på Malerhaugen. 25 kuer gikk og beitet rundt omkring for 100 år siden. Prisnivået har nok forandret seg på disse årene, i 2002 ble gården igjen solgt, denne gangen for 3,8 million kroner.

En liten oppsummering av eierforholdet på Malerhaugen: Lensmann Hans Jensenius Hiorth og hans kone Maren Helene (Lena) kjøpte Malerhaugen i 1850. De startet da byggingen av Lensmannsgården, fengselet og driftsbygninger for gårdsdrift.

I 1920 kjøpte vognmann Jørgen Kristiansen og hans kone Ovidia gården. De hadde tre døtre. Den ene, Elsa, var gift med Kåre Haslerud. De bodde sammen med en søster Hjørdis på gården i mange år. Etter at både Elsa og Hjørdis døde, bodde Kåre på gården til år 2001. Da flyttet han til Solvang sykehjem. Gården ble solgt i 2002 til et eiendomsfirma kalt Innomek som skal utvikle eiendommen.

KENGURUER OBSERVERT I LENSMANN HIORTHS ALLE

Vi tillater å be Redaksonen om å i plass i Deres avis for

Snauklipt i Lensmann Hiorths allé. — Parkvesenet har snauklipt poplene i Lensmann Hiorths allé, så de skal vokse seg friske og frodige og lange utover sommeren. Og det er det vel ingen som har noe imot. Men en mann som bor i gata, ringte i går til Dagbladet og var meget oppbrakt og andpustem fordi han etter eget utsagn hadde måttet hoppe som en kenguru ut og inn på fortauet forbi alle haugene med nedsagde poppelkvister. Og etter som kengurubopp er en lite naturlig og passende framkomstmåte for folk i Lensmann Hiorths allé, ville mannen be oss innstendig henstille til bygartneren å få kvistbaugene fjernet. Og det gjør vi herved.

En mann, bosatt i Lensmann Hiorths allé, tok kontakt med Dagbladet i april 1961 og var meget oppbrakt over at han måtte hoppe som en kenguru for å komme seg hjem. Det var Parkvesenet som hadde vært og klippet poplene i alléen, men ikke rukket å plukke opp alle kvistene. Disse lå igjen på fortauet. Dagbladet syntes historien var meget morsom og slo den opp på andresiden.

De som brøyter i Fyrstikkalléen og Svovelstikka har sikkert lest reportasjen i Dagbladet og virkelig trodd at det bor kenguruer på Malerhaugen. Fortauet på bildet går vanligvis rett frem, men fortauet blir brukt til snedeponi. Om vinteren skulle vi vært kenguruer alle sammen. Da kunne vi lettere og uten fare for å bli påkjørt komme oss forbi denne snehaugen.

TRE TATT AV DAGE I LENSMANN HIORTHS ALLÉ

En forskrekkelig overskrift. I 1954 ble det stor oppstandelse i Lensmann Hiorths allé over at et av trærne i alléen var hugget ned og sporløst forsvunnet. Velforeningen henvendte seg sporenstreks til Parkvesenet som konstaterte at treet hadde stått innenfor gjerdet og var dermed privat, ikke kommunalt. Denne oppfatningen gjelder ennå. Trær innenfor gjerdet skal gårdeier selv beskjære, mens de som står utenfor gjerdet har kommunen ansvar for.

Litt korrespondanse i sakens anledning, fra velforeningen til Parkvesenet:
Det er ikke lykkes vellet å bringe på det rene hvordan treet er brakt av dage, men for å få fylt dette skjemmende hull i allérekken, slik at alléen igjen kan få sitt tiltalende og hyggelige utseende tilbake, har Malerhaugen vel besluttet å bekoste nyplantingen.

Fra parkvesenet til velforeningen (utdrag), 17. februar 1955:
Hvordan treet har endt sine dager kan vi ikke si noe om.

LAGÅND
Før i tiden het det Teamarbeid når folk i bedrifter skulle arbeide sammen mot et felles mål. I dag heter det visstnok lagånd, iallfall et mer norsk ord. Men lagånd går igjen i vellets arbeid. Dugnad, fellesskap, sosialt miljø har vært og er begreper som finnes i et vels ånd.

I Malerhaugen vel var sangen viktig for opplevelsen av å arbeide for felles beste, ca. 1966. Det var den gang at tomta til velhuset var byggeklar og folk var full av optimisme.
Sitat fra jubileumsnummeret for Malerhaugen vel 1955, skrevet av vellets første formann, Leif Vinje i Strømsveien 80: *Vi bor ikke bare i leiligheten. Vi bor i et strøk – veier, hager og beplantninger – alt det som danner rammen om stedet og huset der vi bor. Alt sammen er med på å skape særpreg og stemninger. Det er derfor ikke likegyldig for noen i distriktet hvorledes tingene blir stelt med!*

Mel: Tordenskjold

Vi vil synge om vårt Vel *önske Malerhaugen hell.* *Optimisme, håp og tro,* *Det har vi som her vil bo.* →	*Pessimismen drar sin vei* *bare vi og du og jeg* *lar de ord i hjertet gro:* *Optimisme, håp og tro.* →	*Vellet stiller krav til oss* *la oss være med til tross* *tiden ikke strekker til* *for det gjör den når du vil*
Til de unge blir det sagt *Sett et mål og la den pakt* *Fölge deg på livets vei* *Da vil det bli no' ut av deg.* →	*Vellet har sitt mål i dag* *ung og gammel slår et slag* *for et Malerhaugens hus* *ja, vi mener, Vellets hus.* →	*Tomten den er byggeklar* *venter spent at vi spaden tar.* *Penger blir det mangel på,* *men det må da bli er rå'.*
Vellets damer har et fond *De har vist den rette ånd.* *Fondet vil nok vokse fort* *Hvis vi lodder noe bort!* →	*Optimisme, håp og tro* *vil vi her hos oss skal bo.* *Da blir målet lett å nå* *ja, det kan du stole på.* →	*Vi vil drømme om den dag* *Vellet skal ha festlig lag,* *Eget hus og flagget heist,* *Malerhaugens hus er reist!*

LITE HUS I ENSJØVEIEN.

I 1937 lå det en gang et lite koselig hus i Ensjøveien. Den gang het veien Malerhaugveien, men hvor dette huset lå har vært umulig å finne ut av. Kanskje noen av leserne kan huske dette? Kan det være Pynten? Bildet ble gjengitt i Arbeiderbladets bilag "Lørdagskvelden" og hadde tydeligvis deltatt i en konkurranse. Andrepremie ble det til A. Skue i Jens Bjelkesgate for dette bildet. En liten pike holder mor eller bestemor i hånden. Jenta burde være litt over 70 år i dag. Kan det være noen som kjenner henne igjen eller vet hvem det er?

Huset ligger på Caltex-løkka i Tøyenparken, en av de to portnerboligene.

LENSMANN HIORTHS ALLÉ 20 PÅ 1940-TALLET

Malerhaugen 8 B (Lensmann Hiorths allé 20 i dag)

I jubileumsnummeret til Malerhaugen vel i 1955 kan vi finne dette avsnittet:
"Å få orden i husnummerne på Malerhaugen var en sak det tok ca. 3 år å få rettet på. I Lensmann Hiorths allé hadde halve gaten adresse Lensmann Hiorths allé 1 - 10, resten av gaten Malerhaugen 1 – 12"

Dette var gatenumrene den gang, ikke enkelt å være postbud:

Ny adresse	Nummer	Gammel adresse	Nummer
Malerhaugveien	11	Malerhaugen	1 A
Lensmann Hiorths allé	12	Malerhaugen	2 A
Lensmann Hiorths allé	14	Malerhaugen	12 B
Lensmann Hiorths allé	16	Malerhaugen	11 B
Lensmann Hiorths allé	18	Malerhaugen	10 B
Lensmann Hiorths allé	20	Malerhaugen	8 B
Lensmann Hiorths allé	21	Malerhaugen	9 B
Lensmann Hiorths allé	19	Malerhaugen	7 B
Lensmann Hiorths allé	17	Malerhaugen	6 B
Lensmann Hiorths allé	15	Malerhaugen	5 B
Lensmann Hiorths allé	13	Malerhaugen	3 A
Lensmann Hiorths allé	11	Malerhaugen	4 A

På bildet over og under ser vi Malerhaugen 8 B fra 1940-tallet, sannsynligvis mellom 1945-1950. I dag har dette huset adresse Lensmann Hiorths allé 20. Det er Astri Simonsen og Ruth Lauvstad blant annet vi ser på bildene. Det er flere barn på bildene som sikkert ville kjent seg igjen. Noen som kan gi oss en ide om hvem de er? Bildene har vi fått av Ruth Lauvstads barnebarn, Cathrine Edgard Værnes.

Malerhaugen 8B (Lensmann Hiorths allé 20 i dag)

VISSTE DU AT?

”Stemmen fra London”, Richard Herrmann, bodde i Lensmann Hiorths allé 9 B, på toppen? Joda. Hans foreldre kjøpte leiligheten av Vesta forsikring da gården ble bygget i 1948. Da var han 29 år.
I 1952 ble han ansatt i hovedredaksjonen til nyhetsbyrået Reuter i London. Der var han Europa-redaktør i tiden 1955 til 1961. Frem til 1964 var han redaktør for den britiske avdelingen i Reuter. Da ble han NRK’s faste korrespondent i London. Han ble veldig populær, laget flere kåserier om liv og levnad i London, og fikk da tilnavnet ”Stemmen fra London”. Han skrev flere bøker som skildret hverdagslivet og det politiske livet i England, blant annet ”Over til London”, ”Paradisveien – en gate i London” og ”Bak den svarte døren”. Aschehoug Konversasjonsleksikon og samtale med Hermann.

POSTMESTERENS KART OVER OMRÅDET

Postmesteren i Oslo besvarte en henvendelse på slutten av 1940-tallet til velforeningen angående ønske om å få postkontor i nærområdet. Om det er postmesteren selv eller en av de ansatte som tegnet kartet under vet vi ikke, men det er postmesteren selv som har skrevet under brevet.
Postmesteren sier seg enig i at det er gunstig med et postkontor her oppe og foreslår tomta der Shells bensinstasjon står i dag. Den er markert med en prikk og strek under.
Postkontoret kom til Etterstadsletta til slutt, med navnet Vålerenga underpostkontor.

På kartet kan en se at postmesteren har tegnet inn stedet der det under krigen satt russiske fanger og etter krigen landsvikere. En ser også tegnet inn veisystemet på den tiden, blant annet den gamle Ensjøveiens trassé.
Sirkelen som er tegnet rundt området markerte postmesterens planer om Malerhaugen postrode.

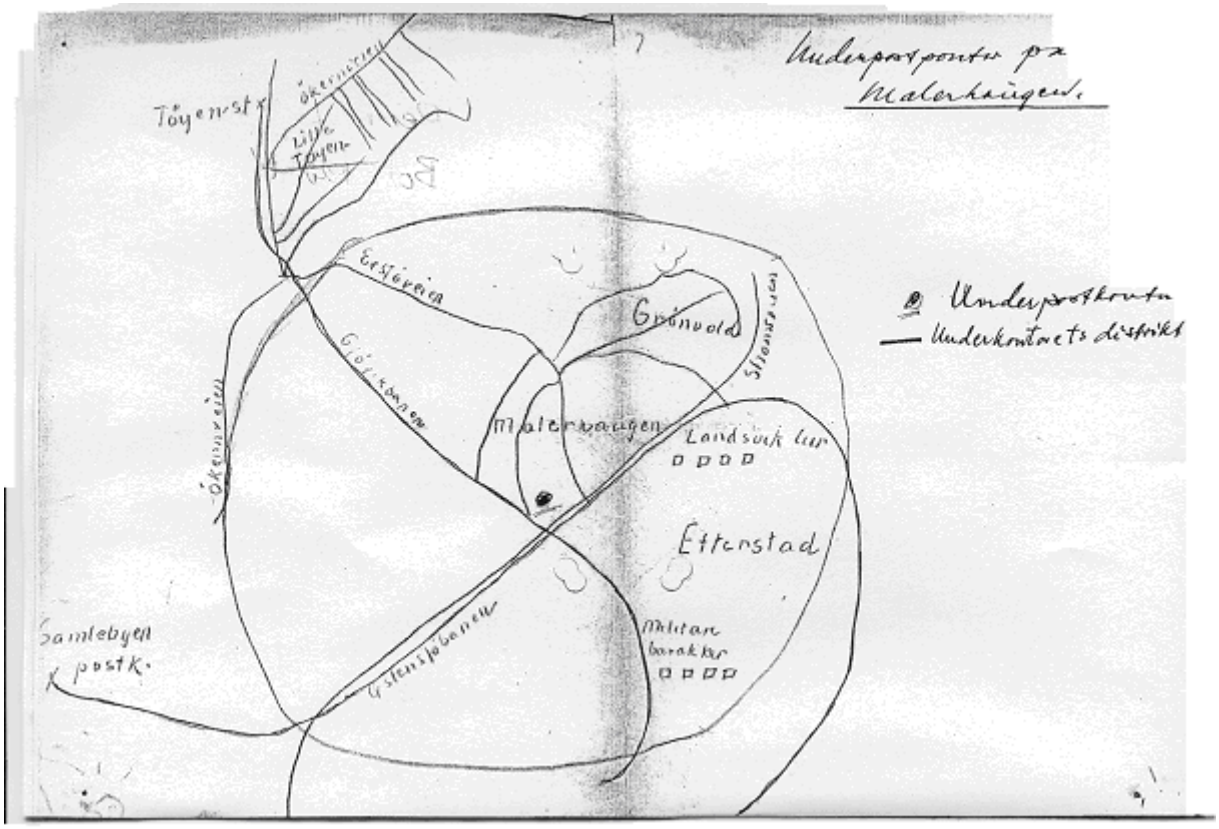

FLERE GAMLE KART

Det er fortalt at en svensk offiser som var på besøk i Oslo, savnet et ordentlig kart over området. Han tegnet et kart over ”Staden Christiania og Trakten deromkring”. Ved å studere kartet, kan en se at han har blingset litt på himmelretningen. For eksempel er Godlia plassert nord for Malerhaugen, omtrent der Valle Hovin ligger i dag. Det synes også som at Hagelstam blandet sammen Bøler og Våler(enga).

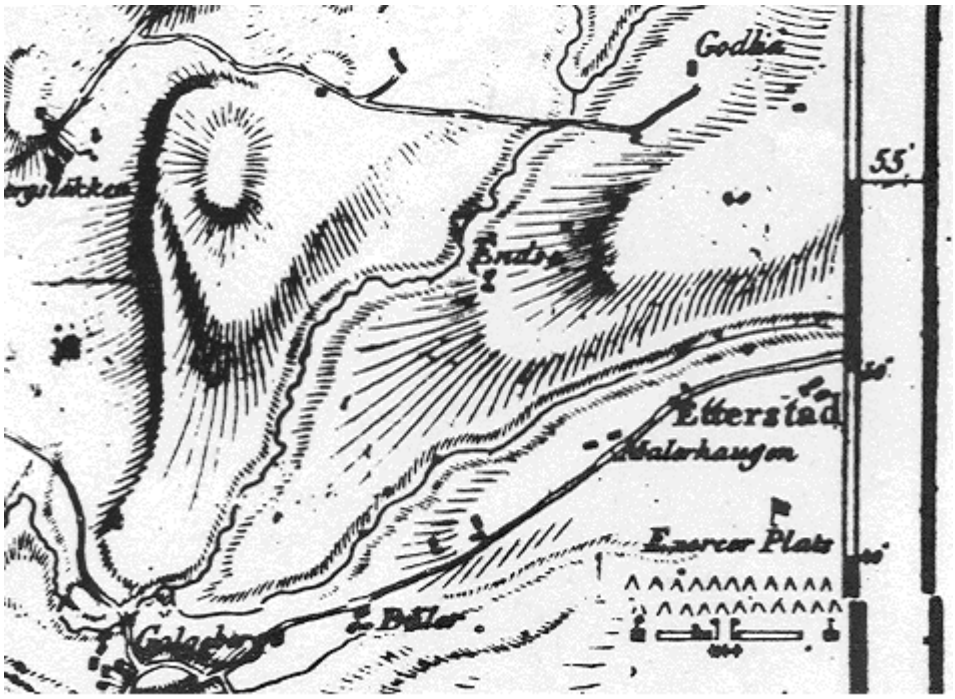

Hagelstam hadde fått med seg at det i Trakten omkring Christiania var et sted som het Malerhaugen og Endsø. På kartet kan vi også se Hovinbekken, Lillebergbekken og Helsfyrbekken. Som offiser hadde han naturlig nok merket seg at det var ekserserplass på Etterstad.

GLADENGEN

28-9-38

Storenye boligbygg på Gladengen.

Fem blokker med henimot 250 leiligheter.

Gass-sikre tilfluktsrum i kjelleren.

Planskisse av bebyggelsen.

Akkurat på bygrensen ovenfor Vålerengen er arbeidet satt i gang på den første av 9 blokker som efter reguleringsplanen skal bygges her. Gipsmaker Chr. Jensens Entreprenørforretning har sikret sig et større areal av Levahn Motor Co.s tidligere eiendom og skal bygge de første 5 blokkene, alle efter tegninger av arkitekt Hj. S. Bakstad.

Hver av disse blokker inneholder henimot 50 leiligheter på 2 værelser, kjøkken og bad, delvis på 1 værelse, kjøkken og bad. Leilighetene blir helt moderne med centralvarme, kjøleskap, søppelnedkast o. s. v., og alle bygningene får dekningsrum mot luftangrep i kjellerne.

Bygningene opføres i mur og spekkes. De ligger dels i Oslo, dels i Aker. På situasjonsskissen nedenfor er det de bakerste blokkene som nu skal begynnes. Nr. I er påbegynt i Aker, nr. II ligger i Oslo og er nettop godkjent av Oslo bygningsvesen, nr. 3 og 5 anmeldes i disse dager til Akers bygningskontroll.

En av blokkene.

I en eller annen avis, ukjent hvilken, kan vi lese at det er store utbyggingsplaner for Gladengen. Året er 1938.

9 blokker var planlagt og arkitekt var Hj. S. Bakstad.

I denne fasen var Gladengen I, III og V klar for bygging, eller det som i dag er Ensjøveien 27, 29 og 31. Disse blokkene lå i Aker kommune på den tiden.

Bygning nummer II (bakerst til venstre), lå i Oslo kommune og fikk adressen Østerdalsgaten 9.
Blokkene IV, VI og IIX ble Sporveisblokkene. Blokk VII ble ikke noe av før 1990-tallet.

En ser at det ble noen endringer etter hvert, særlig kan en legge merke til at den planlagte lekeplassen forsvant ut av planene. Blokkene nærmest Strømsveien ble det tydeligvis ikke noe av.

Akkurat i skrivende stund kan en si at arkitekten var fremsynt. Alle blokkene skulle få gassikre tilfluktsrom i kjelleren. Det var nok ikke dagens situasjon med krigsfare i Irak som arkitekten tenkte på.

Men året var 1938 og andre verdenskrig nærmet seg den gang faretruende.

ARKITEKTENE MORGENSTIERNE OG EIDE

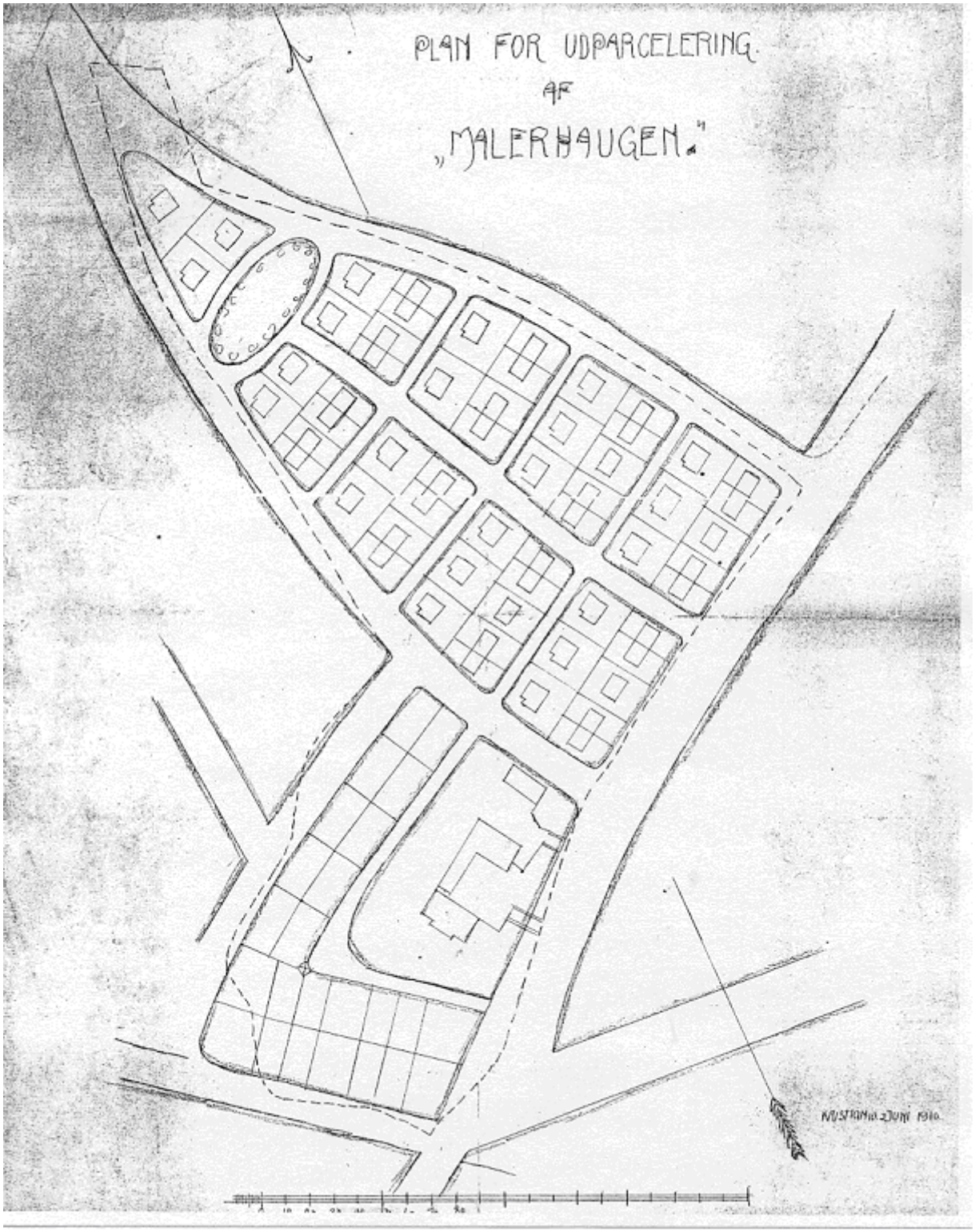

Kristiania 1910 kan en lese nederst til høyre på kartet. Lensmann Hiorths sønn, Fredrik Hiorth, engasjerte to av Norges mest kjente arkitekter Morgenstierne og Eide, til å planlegge utbygging av Malerhaugen. Tidligere hadde disse to arkitektene tegnet funksjonærboligene i Fyrstikkalléen. En kan se at området i dag ligner noe på de første planene. Fyrstikkalléen er der, Lensmann Hiorths allé og den gangens Ensjøveien (nå Malerhaugveien) er tegnet inn. Lena Hiorths plass var tenkt som en mer plass enn den det ble etter hvert, med beplantning og vei rundt. En kan også se at arkitektene hadde tenkt seg en Ensjøvei der den går i dag.

TRAGEDIE I DRØBAKS HOVEDGATE, STORGATA

Den 24. januar 1868 kastet en gammel dame seg ut av vinduet sitt i andre etasje fra en bygård i Storgata i Drøbak. Hun døde dagen etter. Kvinnen var 97 år. Hva har denne historien med Malerhaugen å gjøre? Kvinnen som er omtalt var mor til Lensmann Hiorth og navnet var Maren Louise Hiorth, født Brodersen.

Maren Louise Hiorth, f. Brodersen (1771-1868)

Fredrik Wilhelm Hiorth (1776 – 1844)

Hvorfor den etter datidens meget aldrende kvinnen kastet seg ut av vinduet står det ikke noe om i hennes slektningers historiske skriv. Men det står at hun hadde vært utilregnelig i flere år. Hun hadde også overlevet sin noe yngre mann med 24 år.

Maren Louise Brodersen var født i Kristiansand eller Mandal 24. juli 1771. Faren var skipsfører og reder Jens Brodersen og moren Maren Nilsdatter fra Mandal.
Fredrik Wilhelm Hiorth ble født 11. desember 1776 i Drøbak. Han var den første gutten som ble døpt i Drøbak kirke. Hans far var Hans Hansen Hiorth som kom fra Sjælland, Danmark. Mor var Karen Mathiasdatter Berner fra Ildjernet, Nesodden.

Fredrik W. Hiorth var skipsfører. Gift første gang med sin slektning Sophie Preus. Hun døde etter få måneders ekteskap, da hennes mann var på reise i Middelhavet.

Etterpå giftet han seg med Maren Louise Brodersen og fikk fem barn med henne: Den eldste var Lensmann Hans Jensenius Hiorth. Begge disse er begravet på Tangen kirkegård i Drøbak.
Referanse: Ragnhild Kirkerud

Oppstand i Østre Aker

Arb.-Bl. 20.-I 1973.

I 1880 var det oppstand hos teglverksarbeiderne på Ensjø teglverk. Arbeiderne krevde en økning i arbeidslønna på 1 krone pr. 1000 teglstein, men arbeidsgiverne ville ikke gi denne forhøyelsen. Dermed ble det et regulært slag, det haglet med stein og andre ting som ble kastet mot teglverkseier Schibbyes eiendom Ensjø. Bildet ble skåret i tre og er gjengitt i Norsk Familieblad 1880.

Disse opptøyene kunne vi lese om i Arbeiderbladet i 1973. Da var det gammelt nytt, men sannsynligvis en historisk fremstilling om hvordan arbeidsfolk hadde det på 1800-tallet. Avisutklippet har vi fått av Oslo bymuseum.

Pøbelkrigen på Ensjø

I 1870-årene var det nedgangstider i Norge. Med arbeidsledighet, lave lønninger og politisk uro murret det blant arbeidsfolk. På Ensjø teglverk arbeidet det mange mennesker og i 1880 ble det opptøyer på Ensjø gård. Disse er i historien beskrevet som et betydningsfullt arbeideropprør. Så viktig var den at den ble dramatisert og oppført som teaterstykke.

Det er i flere sammenhenger beskrevet at det ikke var arbeiderne på Ensjø som var de ansvarlige, men utenforstående som eglet opp til strid. Opptøyene på Ensjø ble kalt for ”Pøbelkrigen”, sannsynligvis fordi arbeiderne gikk til angrep på Schibbyes private bolig og familie. Schibbyes sønn, Aksel Hjalmar, var i teateret da stykket ble satt opp. Han utførte en heltedåd for familien ved at han stoppet rebellene i å komme opp i andre etasje der barna var samlet. Da denne sekvensen ble spilt i stykket, var det en av tilhørerne i salen som reiste seg, pekte og ropte opp mot losjen der Aksel Hjalmar satt: ”Der sitter han sjøl!”.

Slik beskriver avisen Akersposten pøbelkrigen, 21. juli 1906:

Lauritz Benedictus Schibbye på Ensjø fyller i dag 84 år. Gamle Schibbye er fremdeles en rask og rørlig mann når det unntas at hørselen er nedsatt. Hans navn er på en eiendommelig måte knyttet til Akers historie ved de beryktede Ensjøopptøyer i 1880. Under nedgangsperioden på slutten av 1870-tallet hersket det på flere steder gjæring i arbeiderbefolkningen. Arbeidsløse vintre hadde forsterket gjæringen, den politiske uro gjorde også sitt til å sette fyr oppunder gemyttene.

I 1878 var de store pøbelopptøyer hos Onsum, i 1880 kom Ensjøurolighetene og kort etter Drammensspetaklet. Da en av deltagerne i disse ble skutt og lå igjen på slagmarken med pukkstein i lomma, opphørte lysten på den slags fornøyelser og vårt land har siden vært forskånet for utskeielser av den art.

Schibbye ble uforskyldt gjenstand for spetaklene i 1880. Teglverksarbeiderne streiket og forlangte en lønnsforhøyelse på 1 krone pr 1000 stein. Kravet var ugrunnet, arbeidslønnen hadde i et par år vært uforandret, mens steinprisene var gått ned. Schibbye var formann for teglverkseierne, og han nektet å gå inn på de streikendes krav. Begrunnelsen var at produksjonsomkostningene allerede var så betydelige, at han hovedsakelig fortsatte verkets drift av hensyn til sine arbeidere. Arbeidernes uvilje samlet seg da mot han.

Opptøyene begynte onsdag 19. mai 1880, men de varte ikke så lenge den dagen. Det brøt nemlig ut ildebrann på Kampen som avledet oppmerksomheten. Men torsdag 20. mai kom urostifterne tilbake, og nå gikk det voldsomt for seg. En reporter som innfant seg etter ødeleggelsene sier at Schibbyes løkke og nærmeste omgivelser så ut som en voldsom orkan hadde rasert over stedet. Hundehuset var kastet inn i entréen, duehuset var forsvunnet og duene stjålet, gjerdene nedbrutt, haven ødelagt. Blomsterbedene var nedtrampet, kostbare trær knekt, marmorbordene knust, verandaen slått i stykker, nesten alle vinduer knust, gulvene var dekket av glasskår og steiner, møblene kastet rundt omkring.

Politi og tropper var varslet i tide, men fogden hadde unnlatt å gi dem ordre. Han mente i sin godmodighet at han selv og opprørsloven nok skulle bringe opprørsmakerne til fornuft. Han forøkte å snakke til dem fra verandaen, men ble besvart med hån og steinkasting.

Familien måtte flykte fra værelse til værelse for å unngå å bli rammet av steinene. Tilsutt var det eneste stedet de kunne oppholde seg, en mørk gang uten vinduer i andre etasje. Oppgangen til dette stedet var bevoktet av en av Schibbyes sønner, Hjalmar, som sto øverst i trappen med et ladd gevær. Klar til å motta enhver urostifter som gjorde forsøk på å komme seg dit opp. Nå innså fogden nødvendigheten av å få sendt ordre til politi og tropper, men hvordan skulle man få sendt ordren av gårde? Huset var omringet på alle kanter, og pøbelen ville øyeblikkelig gripe hver som forsøkte å liste seg ut. En tjenestegutt var imidlertid modig nok til å påta seg å få sendt ordren av gårde. Han listet seg ned blant urostifterne, hvis tøylesløshet han forsøkte å etterligne for ikke å vekke mistanke. Han ble ikke destomindre grepet i kragen og spurt hva han ville. Han ble sin rolle tro og svarte at han kastet stein som de andre. Han slapp løs, hvoretter han litt etter litt trakk seg ut av kampen. Kommet st stykke bort fra huset ble han imidlertid grepet igjen. Denne gangen slapp han ikke unna uten kamp, noe som medførte at hans trøye ble revet av han. Uten trøye, men for øvrig i god behold, ankom han Vålerengen politistasjon, hvis styrke rykket ut og drev pøbelen som forresten var trøtt av den slags anstrengelser på flukt.

Fredag ble det en voldsom kamp mellom pøbelen og militæret. Da artilleristene under kommando av løytnant Wessel stormet mot pøbelen, ble flere artillerister såret. Løytnanten og hans hest ble så overveldet av steinkast at begge styrtet. Hesten reiste seg igjen, men løytnanten

ble båret bevisstløs opp til Ensjø gård med et blødende sår i pannen. Løytnant Wessel kom seg såpass til krefter at han selv kunne føre sine tropper tilbake klokka 01 om natta. To underoffiserer og elleve mann var kommet til skade og var sengeliggende i lengre tid på grunn av sårene. Hvor mange av urostifterne som var såret vites ikke. Med denne batalje var pøbelens motstand knekket, men i flere dager måtte militæret holde vakt på Ensjø med en såpass stor styrke at Schibbye hadde to bordsetninger for offiserer hver dag. Det tok ikke lang tid før arbeiderne ønsket å ta opp igjen arbeidet på teglverket, på de gamle vilkårene. For mange av dem fikk affæren et ubehagelig rettslig etterspill.

Fyrstikkarbeiderskestreiken

Knapt 10 år etter ovennevnte episode på Ensjø teglverk ble det oppstand igjen. Denne gangen ble det ikke med et endagsopprør. I oktober 1889 rant det over for de kvinnelige arbeiderne på Nitedals Tændstikfabrik:

Fra Nitedal Tændstikfabriks historie:
"Den 3. mai 1874 ble det i direksjonsmøte slått fast at etterspørselen etter Nitedals fyrstikker nå var så stor at man måtte utvide, oppgangstiden hadde nådd også til Nittedal. Utvidelse kunne ikke gjøres i noen større utstrekning på Markerud, det fantes faktisk ikke ledig arbeidskraft mer i dalen, dessuten var frakten av råmaterialer opp til Markerud tungvint. Man sikret seg eiendommen Grønvold ved Etterstad i Østre Aker. Selgere var lensmann Hiorth og propretiær Eielsen, og salget omfattet: - - - af Walle med Grønvold, Fladengen, Aasløkken, Ladeløkken og Kongsløkken". Wetting 1968.

Grønvold gård var ikke stor nok for Nitedals arealbehov og det manglet god adkomstvei fra Strømsveien. Nitedal fikk da kjøpe deler av Malerhaugen gård som grenset opp mot Grønvold. Det var lensmann Hiorth som solgte det jordstykket som han kalte for Fladengen. Dermed kunne Fyrstikkalléen opparbeides. I tillegg fikk fyrstikkfabrikken tilgang til sårt tiltrengt vann fra Helsfyrbekken som gikk langs Strømsveien.

Det ble snart populært å arbeide på Grønvold. Øvede fyrstikkarbeidere søkte seg til fabrikken og det ble behov for boliger til arbeiderne. Det ble bygget en rekke boliger langs Grenseveien som skulle huse arbeiderne. I tillegg kjøpte fyrstikkfabrikken selve bygningene på Grønvoll i 1875 der 82 mennesker fikk sitt bosted, både i uthuset og stabburet.

Det første driftsåret, 1875, arbeidet det 134 personer på fabrikken. Av disse var det 38 barn under 15 år. Fyrstikkfabrikken på Grønvoll ga også en kjærkommen inntekt for 220 mennesker som bodde på Kampen, Galgeberg, Vålerenga og langs Strømsveien. Disse kunne arbeide hjemme med å lime fyrstikkesker. Industrien ga mange mennesker mulighet til en inntekt og det flyttet mange mennesker fra Sverige for å arbeide på Grønvoll. Blant annet bodde det i Strømsveien 111 en familie Nilsson, 12 stykker i alt og alle limte esker.
Fabrikken på Markerud i Nittedal produserte svovelstikker. På Grønvoll ble det produsert fosforstikker. Fordelen med forsforstikker var at de var tilsatt friksjonsmateriale slik at de kunne antenne med et strøk mot skosålen eller noe annet hardt. Ulempen med bruk av fosfor var at dampen lett gikk inn i blodbanen, for eksempel via hull i tennene. Fosfordamp angrep da kjevebenet og gjorde slik at benvevet ble ødelagt, eller nekrose som det het. Denne sykdommen, fosfornekrose, ødela hele ansiktet da hakepartiet, overkjeven og kinnbenene skrumpet inn.

Boligtilbudene til arbeiderne var svært dårlig, trangboddhet og krav om å la nye arbeidere midlertidig bo hos familier i arbeiderboliger. I 1889 ble det innført en bot for arbeidere som kom for sent på jobb. Ikke nok med at de ble trukket i lønn for den tiden de ikke var på jobb, men de

ble straffet med bøter som kunne bli så stor at det tilsvarte en hel ukeslønn.Det var stort sett kvinner som sto over fosfordampen, det var kvinner som måtte sørge for at innlosjerende fikk mat og stell og det var kvinner som fikk bot i form av trekk i lønnen de faktisk hadde arbeidet for. Det var kvinnene som måtte sørge for at huset var i orden, at alle barna fikk frokost og kom seg på skolen, og fikk tilsyn når de var syke. Arbeidsdagen kunne være opptil 12 timer. Det var da ikke mye tid igjen for de arbeidende kvinnene. I oktober i 1889 sa de nok var nok. Arbeidsgiverne var ikke mottakelig for å forstå situasjonen. Dermed ble en av Norges mest betydningsfulle streiker et faktum.

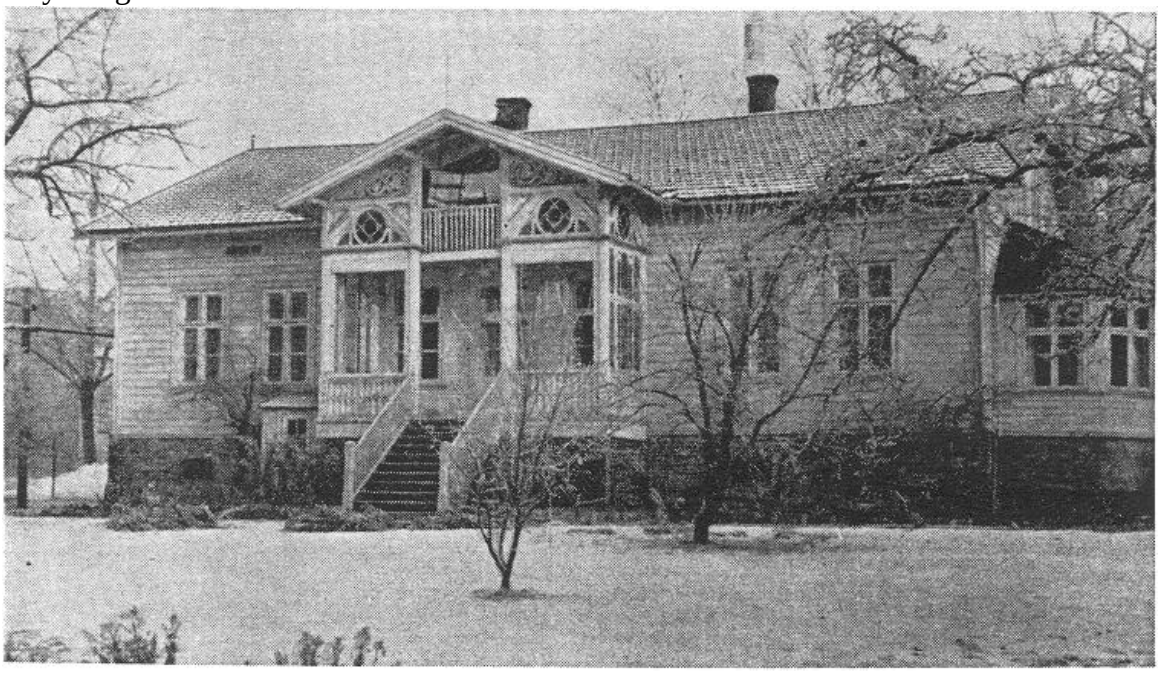

Fyrstikkalléen 11
Bestyrerbolig for fyrstikkfabrikken. Flyttet fra Halden ca. 1870 til Fyrstikkalléen. Revet på slutten av 1980-tallet. Noen har fortalt at huset er flyttet til Markerud, men dette er ikke verifisert.

Til indtægt for
fyrstikpakkerskernes strejk
holdes torsdag 31. oktober kl. 8 aften offentligt møte i Arbejdersamfundets store sal.
Talere: Bjørnstjerne Bjørnson, Oscar Nissen m. fl.
Entré 25 øre. Dog mottas med tak ogsaa mere.

Pax Leksikon 1979

Streiken fikk umiddelbart stor støtte og den 24. november 1889 gikk 10000 mennesker i demonstrasjons-tog. Alle disse og flere til samlet seg på Etterstadsletta etter toget for å appellere til myndighetene om å bedre arbeidsforholdene til de streikende kvinnene

Karoline Kristiansen var en av de som gikk i bresjen for streiken. Hun var født i 1870 og hadde arbeidet både på Markerud og på Grønvoll. Hun forteller fra sin barndom:
”*Da jeg var liten skolejente, måtte jeg og fire andre søsken opp tidlig om morgenen - ved sekstida - for å lime fyrstikkesker før vi gikk på skolen. På veien til skolen måtte vi levere sekken med esker, og på hjemveien hadde vi med oss nye sekker med våt spon, som var tung og bære. Så var det lekselesing med en gang, og etterpå måtte vi klistre fyrstikkesker helt til hu mor skulle tenne lampa. Da fikk vi komme ut for å leke en times tid, men da var for det meste sola og dagslyset borte”.* Wetting 1968

De streikende fyrstikkarbeiderskene fikk stor støtte og det kom inn 14 000 kroner i streikekassa. Det nærmet seg jul og de mannlige arbeiderene fikk varsel om mulige permitteringer på grunn av kvinnenes fravær. Da valgte kvinnene å gå tilbake til arbeidet. Dette begrunnet de med at de ikke ville gjøre den forestående julehøytid verre for mennene enn den i alminnelighet var for arbeiderne.

Men streiken var ikke forgjeves. Fyrstikkarbeiderskene fikk tilsagn om høyere lønn og mulktsystemet skulle endres. De ble også forespeilet bedre boliger, noe det tok flere år å oppføre, arbeiderboligene på Grønvoll. Den største gevinsten som kom ut av streiken var bevisstgjøringen blant kvinner som arbeidskraft og nødvendigheten av å organisere seg i fagforening.

Barnearbeid var vanlig i industrien på slutten av 1800-tallet. Av 510 arbeidere på Grønvoll i 1890 var 55 mellom 12 og 14 år. 16 var under 12 år.

ARBEIDERE OG BORGERLIGE I IDRETTEN

Det å lete etter historie om idrettsaktiviteten har ikke vært enkelt. Det som har vært mest tydelig på at tidene stadig er i endring, har vært fokuseringen på om idrettslaget tilhørte arbeiderbevegelsen eller om det var et borgerlig lag. En arbeideridrettsmann snakket ikke med en fra borgerlig, langt mindre konkurrerte de mot hverandre. Eller motsatt. Tiden er mellomkrigstiden. I vår del av Østre Aker var det tre større idrettslag. Bjart som var borgerlig, Freidig og Grønvold som var arbeideridrett. En av årsakene til denne situasjonen var at idrettskretsene som satte opp terminlister og konkurranser også var delt i arbeidernes og borgerliges idrettsforbund. Aker kommune tilhørte Akershus krets inntil kommunesammenslåingen i 1948.

Gymnastikk- og turnforeningen Bjart ble startet som en avdeling av Bryn Sport- og Aktivitetsklubb i 1925. Det var herreturn som var utgangspunktet for oppstarten av turnforeningen. Men allerede i 1926 ble det dannet dameturnlag. Deretter fulgte gutteturn og til slutt piketurn i 1932. Idrettslaget på Bryn tok navnet Bryn Idrettslag i 1926.

I 1927 ble idrettslagene Ulven, Oppsal og Bryn slått sammen til Idrettslaget Bjart. Men dette idrettslaget besluttet i 1938 å legge ned turnforeningen. Turnerne dannet da sitt eget idrettslag, Gymnastikk- og Turnforeningen Bjart.
Idrettslaget Bjart fikk bygget Bjartbakken på Oppsal. Denne bakken ble revet på 60-tallet og erstattet med en mindre, ”Lille-Bjarten”. Hoppbakken der Espen Bredesen startet sin karriere.

Gymnastikk- og Turnforeningen Bjart

Av disse tre lagene var Grønvold Idrettslag, GIL, best på fotball. Freidig var best i boksing, blant andre var det Kåre Jensen som gjorde det stort i denne sporten på laget. Freidig var et idrettslag som holdt til på Nordstrand. Nordstrand idrettsplass ble bygget av Freidig. Grønvold idrettslag ble startet i 1913.
Enten like før krigen eller like etter ble disse tre idrettslagene slått sammen til BFG, Bjart, Freidig og Grønvoll. I 1970 skjedde det også store endringer i idrettslagene. Da ble BFG elitefotball skilt ut og gikk inn i Oslo øst. Tanken var å danne et elitelag i Oslos østlige bydeler. Breddefotballen i BFG gikk sammen med resten av idrettslaget inn i Oppsal IF. Dermed er Grønvold Idrettslag og BFG ute av vårt område.

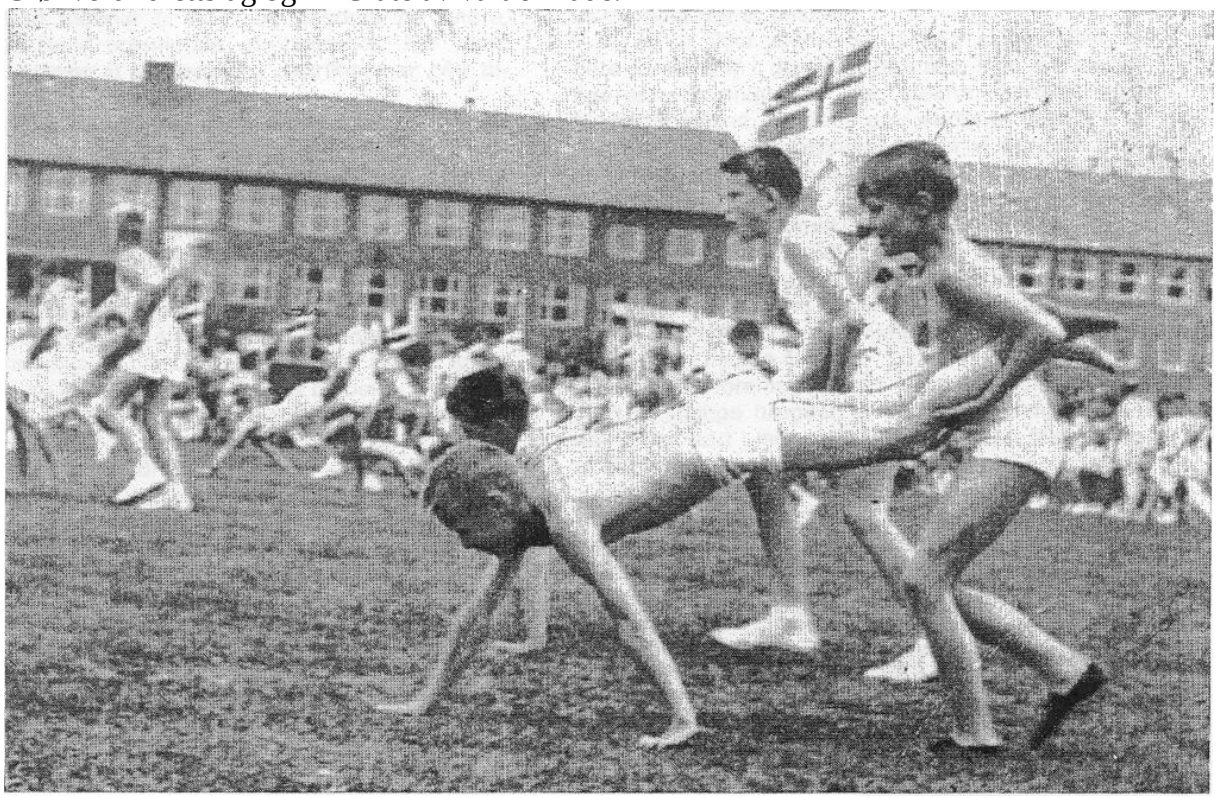

Turnstevne på Hovin skole

GRØNVOLL

Eller Grønvold som det ble skrevet før. Som industristed i moderne tid er Grønvoll et navn som er godt kjent, også i utlandet. Det er selvsagt fyrstikkfabrikken som har gitt Grønvoll et navn. Litt forvirrende er det å lese om Nitedals Tændstikfabrik som kan virke som egentlig er Grønvoll Fyrstikfabrik. Samme eiere, samme arbeidere og samme produksjon. Men forskjellig fabrikkmerke.
Grønvold gård ble utskilt av Valle gård i 1809, kjøpt av Nitedals Tændstikfabrik i 1874. I 1875 ble også gårdsbygningene kjøpt av fyrstikkfabrikken for bolig til arbeiderne. I våningshuset, bryggerhuset og stabburet bodde det 82 mennesker rundt 1890.

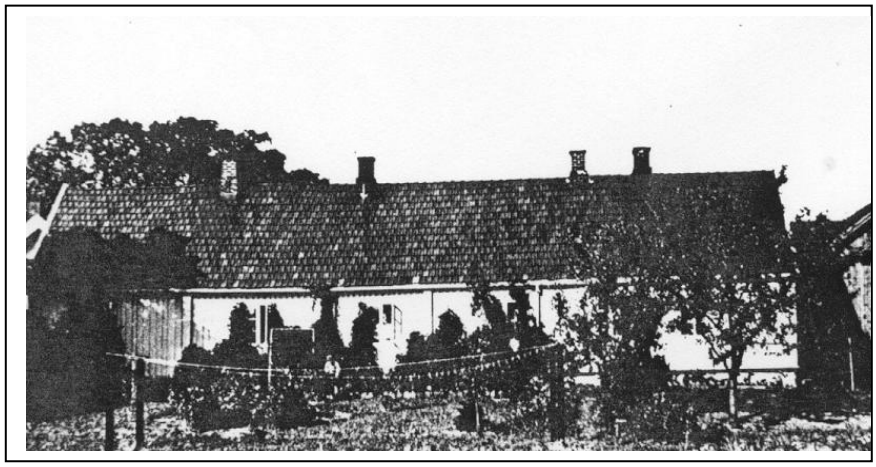

Grønvold gård på begynnelsen av 1900-tallet. Oslo bymuseum. Bygningene står der fremdeles og eies av Vesta eiendom. Hva de skal bruke bygningene til har de ikke bestemt seg for enda. Ved å fjerne parkeringsplassene på tunet kunne det vært et flott møtested for oss beboere i området.

Arbeidere på fyrstikkfabrikken hadde særdeles dårlige boligforhold. De eide ikke husene sine selv, det var ”Fyrstikken” som hadde all råderett over eiendommene. Før streiken i 1889 var det innleid mange arbeidere fra Sverige og fra hele Norge. Disse trengte stadig vekk midlertidige steder å bo, før fabrikken eller de selv kunne finne et egnet bosted. En av betingelsene for å bo i fabrikkens boliger var et krav om å innlosjere nye arbeidere. En kan forsøke å leve seg inn i en families liv på den tiden. Mor, far, 7 barn og kanskje en gammel bestemor, alle boendes på to rom. Så skulle en få inn en fremmed attpåtil.

Tegning av de gamle arbeiderboligene på Grønvoll ca. 1890.

De lå omtrent på samme tomten som Jøtul fabrikker lå, eller i dag Mølnlycke og Trygdeetaten. Husene ble revet for å gi plass til nye kontorbygninger rundt 1960. Pipa på Fyrstikken kan en se nederst til venstre i bildet. Grenseveien gikk like bak husene og Grønvoll allé omtrent der de to små husene like ovenfor der pipa står.

GRØNVOLD IDRETTSLAG

Grønvoll idrettslag ble startet av to brødre, Einar og Alf Eriksen, i 1913. Det var hovedsakelig gutter fra Grønvoll som ble rekruttert til idrettslaget. Det vil si barn av arbeidere ved Nitedals tændstikfabrik. Men noen fra Malerhaugen ble også med i dette største idrettslaget i det som den gang var Aker kommune. Gladengen var ikke påbegynt da idrettslaget ble grunnlagt, heller ikke Valle, Hovin eller Lilleberg.

Idrettslaget tilhørte Akershus arbeideridrettskrets og var et av de ledende i kretsen. Før kommunesammenslåingen i 1948 var det det laget som vant flest fylkesmesterskap i fotball. Grønvoll idrettslag fostret en av de største fotballspillere i Norge, nemlig Thorleif ”Toffa” Olsen, som spilte 34 landskamper for Norge. Han gikk over til Vålerenga og er en av VIFs spillere som har spilt flest kamper på landslaget: Henry ”Tippen” Johansen spilte 48 landskamper, Vidar Davidsen 45, Pål Jacobsen 43. På fjerde plass kommer altså Toffa Olsen med 34 landskamper for Vålerenga.
Leif Wold hoppet stavsprang for Grønvold og skal ha vært den andre i Norge som kom over 4 meter.
På det meste hadde foreningen over 700 medlemmer, noe som den gang var regnet som et stort idrettslag. Det var fotball og friidrett om sommeren og ski om vinteren. I tillegg drev idrettslaget flere atletiske øvelser, som bryting og boksing. Disse øvelsene ble ofte gjennomført på Klosterheim på Bryn, om sommeren på Grønvollbanen i Grønvoll allé.

Grønvold Idrettslag holder fest på Klosterheim. Bildet tatt ca 1936 og viser utøvere, ledere og andre støttespiller i idrettslaget. Foto: Kåre Pedersen.

Etter hvert ble idretten også åpnet for kvinner, og Grønvoll startet friidrettslag for kvinner. Det skulle visstnok vært forut for sin tid i mellomkrigstiden.

Ved oppstarten av Grønvoll idrettslag var arbeidernes vilkår en viktig kampsak. Landsorganisasjonen og Arbeiderpartiet stimulerte arbeiderbarn til å delta i fysisk fostring og støttet start av idrettsforeninger i arbeidersakens navn. Grønvoll ble naturlig nok en av disse foreningene, særlig på grunn av den kjente fyrstikk-arbeiderskestreiken, en streik som dannet grunnlag for start av kvinners fagforeninger.

Andre idrettslag var dannet ut fra andre motiver, blant annet Vålerenga Idrettsforening, som var et såkalt borgerlig idrettslag. Grønvoll spilte aldri mot Vålerenga, av to grunner. Den ene var Grønvoll var arbeiderlag og Vålerenga borgerlig. Men den andre grunnen var kretsinndelingen, der Vålerenga tilhørte Oslo krets og Grønvoll Akershus krets. Men en gang spilte disse to sammen, det var i 1948. Da ble Aker kommune sammenslått med Oslo og lagene spilte forlikskamp i denne forbindelsen. Resultatet vites ikke.
De lagene som spilte mot hverandre var blant mange andre Økern, Tøyen, Grorud og Freidig. Det var nesten alltid at Grønvoll ble den seirende og som vant kretsmesterskapene for Akershus. I Oslo var Vålerenga et sterkt lag, de rekrutterte flere spillere fra Grønvoll. Blant andre ovennevnte Toffa Olsen.

INDUSTRIELL REVOLUSJON PÅ MALERHAUGEN

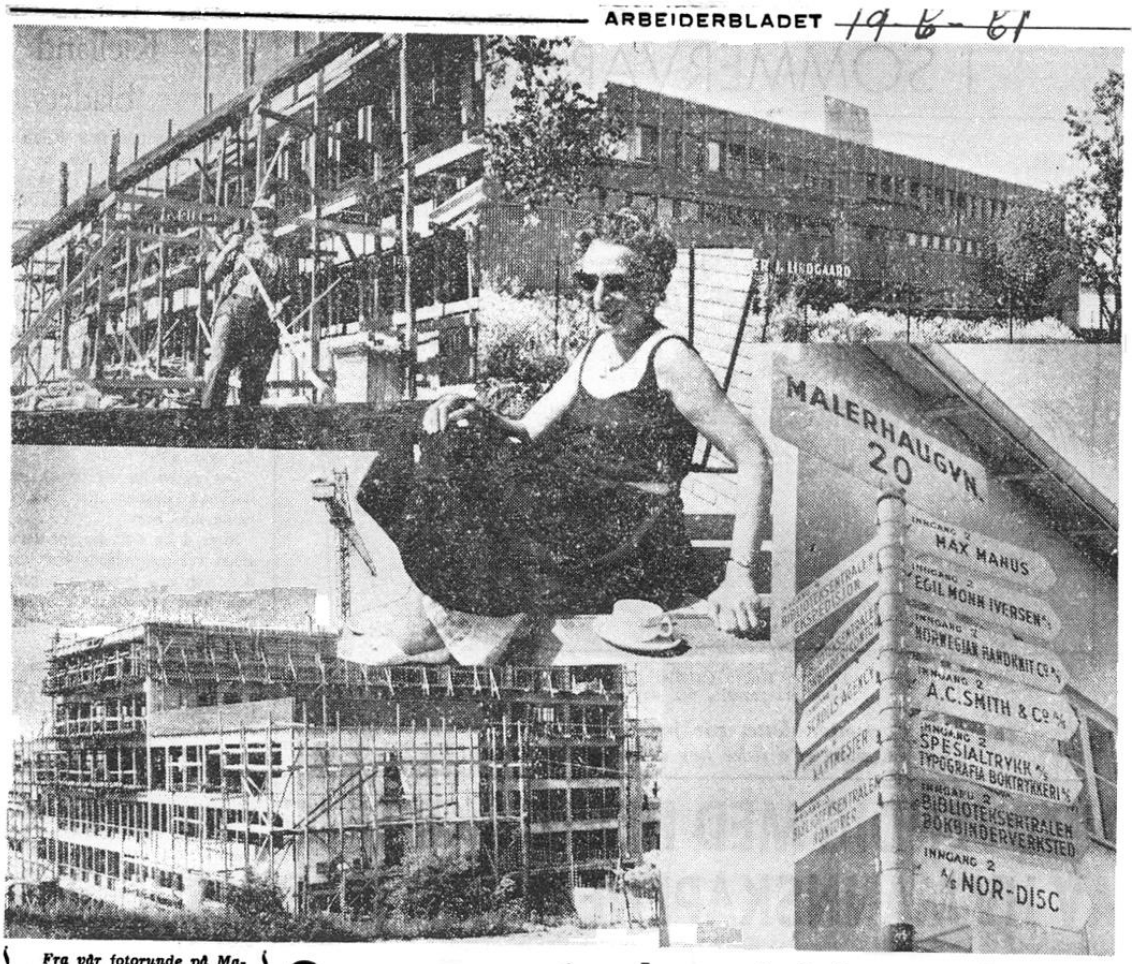

Sverm av industridrivende og handelsfolk rundt Malerhaugen

Fra vår fotorunde på Malerhaugen. Øverst til venstre ingeniørfirmaet Alfsen & Gundersons nybygg under oppføring og med bygningsarbeider Frithjof Landshaug på lasteplanet. Til høyre det pene nybygget til Per J. Lindgaard, han har flyttet dit for et par måneder siden. Til venstre nedenfor: Det ene av industribyggene som entreprenørfirmaet Johan L. Vister A/S reiser. Det andre skal ligge inntil dette og blir omtrent like stort. Det på bildet har 6.5 mål golvflate. Skiltet til i sakene i Malerhaugsveien 20. Her holder Bibliotekcentralen til og en rekke andre mindre bedrifter.

Midt oppi all denne foretaksomheten har vi plassert Ruth Gundersen, kontordame hos Alfsen & Gundersen, i frokostpausen.

Flere avisutklipp fra området, denne gangen om industrien som rundt 1960 vokste mer eller mindre uhemmet i området. Men ikke upåaktet hen, Arbeiderbladet var på plass i 1961 og laget en reportasje om den hurtigvoksende industriutbyggingen i området. Det er kontordame Ruth Gundersen hos Alfsen og Gundersen som soler seg i frokostpausen innimellom alle byggekranene.

MALERHAUGPOSTEN

Malerhaugen Vel

Nr. 2 Mai 2002 6. årgang

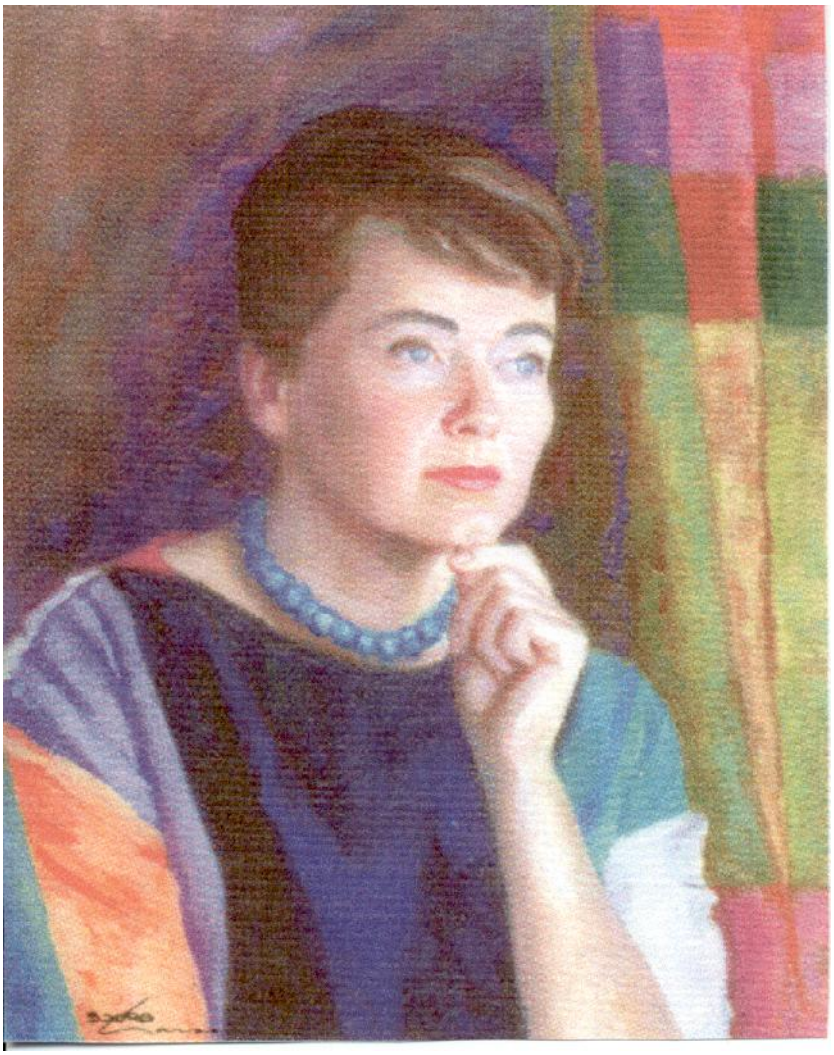

Bjørg Larsen (1927 – 1998)

PRINSESSEBRYLLUP I VELHUSET
Fredag 24. mai kunne det se ut som at bryllupet i Nidarosdomen i all hast og hemmelighet var flyttet til velhuset i Fyrstikkalléen 2 B. Der ble det nemlig holdt en avlegger av prinsessebryllupet. Bordkort med titler for endags baronesser, grevinner og prinsesser prydet lokalet for denne kvelden. Denne avleggeren måtte etter sigende delta i bryllupet via televisjonen på grunn av hotellstreik og en varslet flystreik. Deltagerne er informert om at akkurat dette nummeret av Malerhaugposten vil bli distribuert til Slottets arkiver.
Vi har hørt rykter om tilreisende fra hele Norge til dette arrangementet, blant annet skal visstnok Stavanger være sterkt representert. Bortsett fra en liten prins på 6 år, var det kun –esser og –inner tilstede. Vi bringer en liten fotomontasje

Kronprins Markus

Markus var for anledningen utnevnt til Kronprins.

24.mai 2002

18 prinsesser, baronesser, grevinner og 1 prins på Balkongen i Fyrstikkalléen 2 B.

KUNSTNEREN BJØRG LARSEN
Hvem husker ikke Bjørg Larsen der hun kjørte rundt i sin hvite Mazda 929 stasjonsvogn på Malerhaugen. Bagasjerommet var som oftest fylt av kunstgjenstander som hun ga eller lånte bort til dem som hun mente kunne ha glede av dem.

Bjørg Larsen ble født i Lensmann Hiorths allé 14 den 28. april 1927.

Her bodde hun det meste av sitt liv til hun døde 17. april 1998.

Her vokste hun opp sammen med sin bror Aage og foreldrene Lars og Johanne inntil hun som 25-åring reiste til USA for å utforske verden, først til New York der hun bodde i 2-3 år. Deretter reiste hun til Los Angeles og bosatte seg i Beverly Hills. I Los Angeles gikk hun på kunstskole og lærte å male og lage skulpturer. Det var portretter og landskapsbilder hun spesialiserte seg på. Hun laget også flere mindre skulpturer av mennesker i bronse.

I Winter-Haven, mellom Fyrstikkalléen 14 og 18 sitter en liten pike og skuer ut over Oslo.
Skulpturen er laget etter et barndomsbilde av Bjørg Larsen. Skulptøren er Bjørg selv.
Hun var nært knyttet til Winter-Haven i sin barn- og ungdom da hennes nære venninne bodde i direktør-boligen i Fyrstikkalléen 20

Veldig mange amerikanere kjenner hennes arbeider. Det hun gjorde stor suksess med ”over there” var nemlig å male julekort, de fleste med norske motiver eller norsk inspirert. Disse solgte godt og ga henne en god inntektskilde.

Hun reiste tilbake til Norge og Malerhaugen i 1962 og var her i cirka et år før hun flyttet tilbake til Los Angeles for å fortsette sitt arbeid. I begynnelsen av 1970-tallet hadde hun opparbeidet fulle pensjonsrettigheter i USA og bestemte seg for å flytte hjem igjen for godt.

Bjørg Larsen hadde utferdstrang og ønsket å finne nye impulser. Ibiza, Hellas og Israel var land som hun oppholdt seg i lange perioder. Både for å feriere, men også for å få inspirasjon til videre kunstnerisk arbeid.

Ibiza? Maleri av Bjørg Larsen.

Da det nye Ensjøtunet ble bygget, i 1996 og 1997, så hun at dette var et flott tilbud til beboerne i området. Hun ga bort flere malerier til Frelsesarméen, plukket ut for å passe til veggene og omgivelsene. Som hun fortalte til velforeningen:

Bjørg Larsen forteller: ”*Veggene i gamlehuset var så nakne, hvite og ga ikke noe liv til de som skal oppholde seg der. Jeg måtte derfor finne noen malerier som ga litt liv i veggene på Ensjøtunet”.*

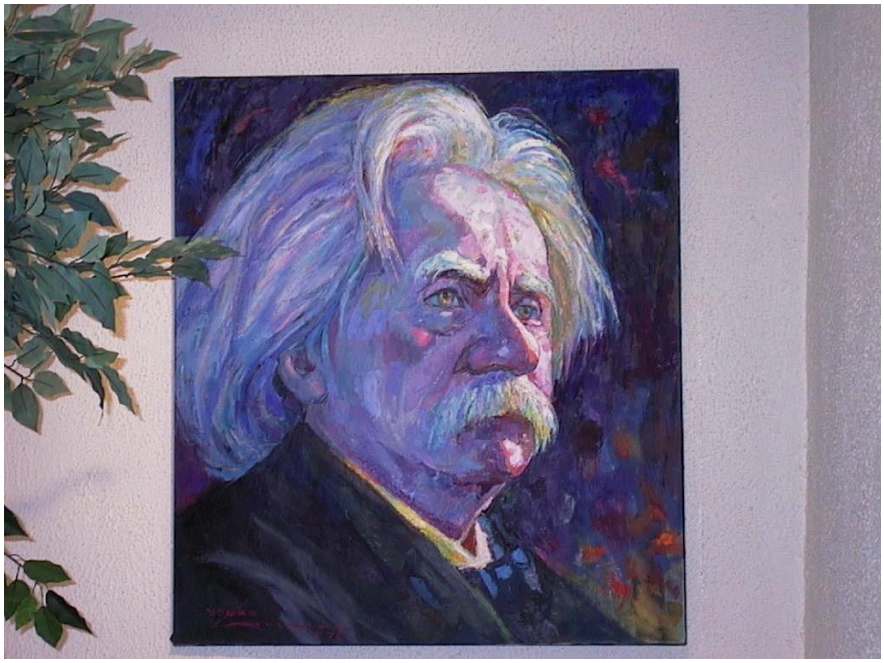

Edvard Grieg. Maleri av Bjørg Larsen. Maleriet henger på Ensjøtunet.

Formannen forteller:*Høsten 1996 ble det i velforeningen innkalt til ekstraordinært årsmøte. Daværende formann Nils Apeland ønsket å trekke seg og overlate formannsklubben til andre. Jeg hadde selv meldt meg til vervet og var ved godt mot og full av selvtillit under møtet. Men i et hjørne satt en kvinne som hele tiden gjentok det jeg sa, på min egen sunnmørsdialekt. Jeg var overbevist at denne kvinnen syntes det var for galt at en nyinnflyttet og attpåtil utenbys sunnmøring skulle overta hedersvervet som formann i den tradisjonsrike velforeningen. De andre på møtet var helt uanfektet av denne kvinnens ekko av den nyvalgte formannen, ikke visste jeg at hun var en kvinne som alle kjente. Til slutt måtte jeg bryte av min seierstale som nyvalgt formann og spørre henne direkte hvorfor hun etterapet meg på den måten. Min selvtillit var da nærmet seg nullpunktet. Forklaringen var meget enkel. Hennes mor, Johanne Barstad, var født i Ørsta og vokst opp i min hjemby Ålesund. Ved å høre min tale mintes hun de gode dagene som ferierende barn hos besteforeldrene.*

Bjørg Larsen var veldig knyttet til Malerhaugen og hadde bestemte oppfatninger om hvordan Malerhaugen skulle være og hvordan det skulle se ut. Et godt eksempel er den gang hun gikk i bresjen mot at Mønsterhuset, Lensmann Hiorths allé 13, skulle endre fasade ved å bygge leilighet med arker på loftet. Hun mente at spesielt dette huset burde være bevaringsverdig. Begrunnelsen var helt korrekt ved at dette huset var det første huset som ble oppført da byggeselskapet ble dannet i 1920, et hus som skulle danne mønster for resten av Malerhaugen byggeselskap. Hun fikk delvis gjennomslag for sitt syn, men det ble en kompromiss-løsning ved at arkene ble mindre enn opprinnelig foreslått.

Mønsterhuset. Lensmann Hiorths allé 13. Påbegynt bygget i 1920. Slik skulle husene til Malerhaugen byggeselskap se ut, derfor ble dette kalt for Mønsterhuset. Av en eller annen grunn ble planene endret i løpet av byggeperioden.

Formannen forteller:
Som velformann må en oppsøke mange instanser som arbeider for at Oslo skal bli en god by å leve i. Om det er Oslo Byes Vel eller Plan- og bygningsetaten så er Bjørg Larsen et kjent navn. Når jeg presenterer meg som formann av Malerhaugen vel, får jeg svar tilbake: Joda, det er en bydel vi kjenner til. Det er der Bjørg Larsen bor.

Da det nye styret i velforeningen ble valgt høsten 1996, var en av hovedoppgavene å pusse opp vellokalene i Fyrstikkalléen 2 B. Rydding, vasking, tapetsering, maling, nye gardiner og nytt elektrisk anlegg ble ordnet.
Bjørg Larsen var en av drivkreftene for dette arbeidet. Det vi manglet den gang var noe å henge på veggene, men det var ingen fare når vi hadde en malerinne i lokalmiljøet. Hun hadde i flere år håpet på at velhuset skulle bli et lite lokalt museum. Dit ville hun gi bort de fleste maleriene hun hadde laget med motiver fra Malerhaugen. Korrekte gjengitte malerier av Lensmannsgården, Schibbyegården, husene til Malerhaugen byggeselskap og Ensjøtunet. Malt i duse pastellfarger som om det konstant er vår på Malerhaugen.

Bramwell Booths Minne.
Sett fra vinduet til Bjørg Larsen. Malerhaugveien 12, det som i dag er omsorgsboligene som Frelses-arméen eier. Revet i 1996. William Booth grunnla Frelsesarméen i 1865. Booth var vokst opp som metodist, men brøt med denne tradisjonen og startet sammen med sin kone Cathrine evangelisering i Londons fattigste og ”syndigste ” strøk, Whitechapel.

Formannen forteller:
Da vellokalene var ferdig oppusset høsten 1997 inviterte vi beboerne til visning. Det var adventstid og en av søndagene åpnet vi opp for det nyoppussede huset. Bjørg Larsens malerier og en del bilder hadde vi fått hengt opp i siste liten. Bjørg gikk også i spissen for dette arrangementet og bestemte at gløgg og pepperkaker skulle serveres i denne adventstiden. Som det seg hør og bør like etter kirketid på en søndag i advent, hadde jeg kun kjøpt inn gløgg, rosiner og mandler. Men da fikk jeg passet mitt påskrevet, nå måtte jeg ikke være sånn vestlending og nekte folk av livets goder. Bjørg løp hjem og kom tilbake med rødvin og disse ordene: "Gløgg kan ikke serveres uten en dæsj med rødvin". Åpningen ble særdeles vellykket for de voksne, men det ble verre for alle barna som ingen av oss i farten tenkte ville komme. Den søndagen ble barna tilskuere for voksne som hygget seg, mens barna kun fikk tørre pepperkaker og vann fra springen til å skylle ned med. En god lærdom for en velformann.

Bjørg Larsen var opptatt av kunsten og det originale. Hun laget en flott logo som mange velforeninger misunner oss. I denne datatid fikk vi skannet inn logoen og måtte få den tilpasset de formatene som datamaskinen bestemte. Det betydde at logoen ble forskjøvet en millimeter her og der, noe Bjørg bemerket med en gang hun så den på trykk: *Hva har skjedd med mitt originalarbeid?*

I 1997 ble Bjørg Larsen rammet av slag slik at hun ble lam i halve kroppen. Hun var da nettopp fylt 70 år. Etter en opptreningsfase på Aker sykehus ble hun overført til Romsås sykehjem. Det var et sted hun ikke følte noe tilknytning til og hennes ønske var å flytte tilbake til Malerhaugen, til Ensjøtunet. Rett over gaten der hun var født og oppvokst.

Bjørg Larsen døde 17. april 1998, like før hun skulle fylle 71 år.

Hun er begravet sammen med sine foreldre på Østre Aker Kirkegård på Ulven.

MALERHAUGPOSTEN

Malerhaugen Vel

Nr. 4 August 2003 7. årgang

Malerhaugen Byggeselskap 80 år i 2003

KORT HISTORIKK
Fra 1200-tallet lå de fleste gårdene i området under hovedbølet Valle. I begynnelsen av 1800 ble denne gården delt i mindre selvstendige gårdsbruk. Øvre Valle ble til gårdene Malerhaugen, Helsfyr og Grønvold. Nedre Valle ble til gården Ensjø.
Gårdene Helsfyr og Malerhaugen er området som i dag har gårdsnummer 130 i Oslo kommune. Grensene for Malerhaugen gård er Fyrstikkalléen, Strømsveien, Ensjøveien, Langengen og Malerhaugveien. Helsfyr gård ble solgt til Kristiania kommune i 1893 og det ble anlagt gravlund på gården.

Helsfyr gård rundt 1900. Foto: Oslo bymuseum

LENSMANN HIORTH OG LENA HIORTH

Malerhaugen som sete for distriktets lensmann startet i 1843. Da var det lensmann Alsen (eg. Olsen) som leide kontorer og bosted av sin slektning og eier av Malerhaugen, Christen Olsen. Det var flere bolighus på Malerhaugen i tiden mellom 1833 og 1849. Malerhaugstuen var navnet på denne samlingen av boliger der det bodde til sammen 34 mennesker. Flere husmannsplasser lå under Malerhaugen gård, blant annet Pynten og Ølstuen.

Malerhaugen fikk sin betydning da inndelingen av nye lensmannsdistrikter ble vedtatt i 1849:

"I 1849 opstod der Spørgsmaal om Deling Af Lensmandsdistriktet. Herredet foreslo ansættelse av 3 Lensmandsdistrikter: Forstæderne og østre og vestre Landdistrikt. Da Bestillingerne i 1850 skulle besættes, foreslog Kommunestyrelsen til Lensmand i østre Distrikt H. J. Hiorth. Han ble beskikket til stillingen og Arrestlokalerne flyttedes til Hiorths bopæl Malerhougen, hvor ogsaa Thingene holdtes". Benneche 1893

Lensmann Hans Jensenius Hiorth (1808 – 1902) kjøpte gården Malerhaugen i 1850 og bygget Lensmannsgården i sveitserstil som en kan se i krysset Ensjøveien og Strømsveien. I arken, kalt Tingsalen, holdt Aker kommune sine sommerting. Da gikk dommere og lensmenn gjennom siste halvårs kriminaltilstand og rettssaker i kommunen, delvis for å kontrollere at alt hadde gått riktig for seg. Tingsalen ble også benyttet som rettslokale i enkelte saker.

Lensmann Hiorth og hans kone Lena (Maren Helene) Hiorth

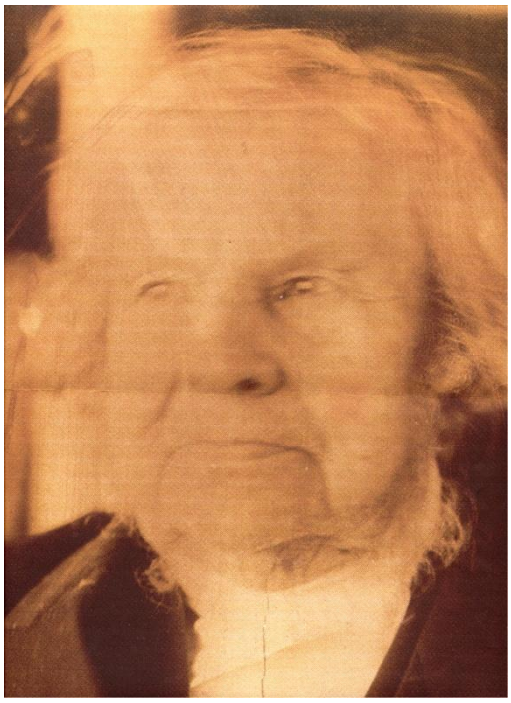

Malerhaugen gård eller Lensmannsgården som den heter på folkemunne.

Lensmann Hiorth ble også bedt om å etablere fengsel på sin eiendom. Dette bygget han på nordsiden av tunet. Det ble innredet 11 celler i andre etasje og første etasje ble bolig for betjenter, gårdsarbeidere og lensmannens skredder. I kjelleren ble det innredet et isolat for særdeles vanskelige fanger. Det er blitt fortalt, uten at dette er verifisert, at da laksemorderne, tyske Friedrich W. Priess og danske Fredrik Christian Simonsen, skulle henrettes ved halshugging, 19. april 1864, ble de ført opp Strømsveien fra Oslo kretsfengsel til fengselet på Malerhaugen. Derfra ble de ført til retterstedet på Etterstad gjennom en folkemasse på 5000 tilskuere. Fengselet ble nedlagt i 1876 og i dag brukes bygningen til bolig og står på byantikvarens gule liste.

Ved byutvidelsen i 1878 der Østre Aker avga Vålerenga, deler av Gamlebyen og Kampen til Kristiania, tapte lensmann Hiorth mange inntekter:

"Erstatning til Lensmanden i Østre Aker for tabte indtægter ved Byutvidelsen i 1878. Ved Christianias Utvidelse i 1878 led østre Akers Lensmandsdistrikt en betydelig Afgang i Indtægter. Staten pligtede da at yde Lensmanden i østre Aker Godtgjørelse i Henhold til Lov af 12/5 1877 § 5. Da der ikke kundes opnaaes Enighed om denne Størrelse, overdrog Departementet Sagens Afgjørelse til en Voldgiftskomite. Denne bestod af J. Sverdrup, H.J. Woxen, R. Benneche og C. Lilloe, og bestemte den Lensmanden af Staten tilkommende Godtgjørelse til 600 specidaler aarlig". Benneche 1893.

Fengselet

Oppført fra 1850 og skulle være distriktets fengsel. 11 celler var innredet i 2. etasje, mens betjenter og gårdsarbeidere bodde i 1. etasje. Fengselet ble nedlagt i 1876.

Lensmann Hiorth og hans kone Maren Helene (Lena) f. Woxen bodde på Malerhaugen sammen med sine fem barn: Louise, Laura Wilhelmine, Caroline Johanne, Ole Gjerdrum og Fredrik Wilhelm Louis. Louise døde bare 8 år gammel. Lensmann Hiorths barnebarn, (Karl) Albert Hiorth, sønn av Fredrik Wilhelm Louis, var kjent oppfinner og misjonær. Han forteller fra sin barndom på besøk hos foreldrene på Malerhaugen:

Barndommens paradis var allikevel lensmann Hiorths gård Malerhaugen i Østre Aker. Den lå like ved Etterstadsletta. Som den gang ble brukt til en slags øvelsesplass for soldater. Her ekserserte også elevene fra Kathedralskolen med sine tregeværer. Lensmann Hiorth var Alberts farfar og en betydelig personlighet som var viden kjent og aktet. Han satt i sitt embete som lensmann i Aker til han ble meget gammel, og som "synlige" minner etter ham har Oslo nå både Lensmann Hiorths allé og Lena Hiorths plass.
Bestefaren hadde bygget Malerhaugen i 1850-årene og drev både gård og hage mønsterverdig. Foran huset lå prydhagen innrammet i en svær, halvsirkelformet rosenhekk, og utenfor den strakte den store frukthagen seg. Barnebarna så på denne hagen som noe av et eventyr – eplehøsten var sommerens store klimaks. For ikke mange år siden uttalte en av Akers eldste menn at "det beste såkornet, det fikk vi på Malerhaugen".
Den idylliske "dalen" som nå er gjenlagt, hadde barna båthavner og kvernkaller. Alberts besteforeldre på Malerhaugen var barnekjære og gjestfrie. Alltid fikk barna ta med seg av sine beste kamerater dit i ferien.
Jeg og bestemor hadde vår hemmelighet i spiskammeret – skuffen med melis – hvortil jeg hadde fri adgang. Gud velsigne tante Lena. Ja. Malerhaugen var et spenningens land.
Der var også en slags pulterkammer eller museum på gården med alle slags redskaper og remedier fra forhørene, som foregikk på "Thingsalen" med en fryktinngytende skranken i andre etasje. Og innenfor, i dunkelt, mystisk halvlys fra et lite rundt vindu oppe på skråtaket lå "redselskabinettet" med "uvedkommende adgang forbudt" på døren. En dag da Albert følte seg trygg for andre uvedkommende, fikk han sammen med sin fetter Morten Lind opp døren. De var bestemt på å ville se den hammer som Bjørnerudmorderen drepte de to unge jentene med. Med

bankende hjerte rotet de fram den rustne og blodflekkede hammeren fra den beryktede røde jernbeslåtte kisten som sto der inne. De holdt den i hånden en stund begge to, så på hverandre, slapp hammeren i en slags redsel for det hele – og sprang. Guttene opplevde en skrekk som de siden aldri glemte. Men spennende var det". Dehlin, Lutherstiftelsen 1949.

Interiør fra storstua på Lensmannsgården. Foto: Jan Ove Vatne

Bakerovn

Denne ovnen er laget inne i veggen i kjelleren på Lensmannsgården. Det ble fyrt opp i lang tid slik at veggene ble godt varme. Deretter ble asken tatt ut og rengjort før brøddeigen ble satt inn.

Etter at lensmann Hiorth døde i 1902, bodde hans to barn, Ole Gjerdrum Hiorth og Caroline Hiorth Parmann på gården. Ole døde rundt 1910 og Caroline i 1915. Hiorths andre sønn, Fredrik Wilhelm Louis Hiorth, Kværnerdirektør og eier av Rodeløkkens Jernstøberi og Mek, Verksted, etablerte etter farens ønske et fond for at ungdom skulle få seg en utdanning i håndverksfag.

Ole Gjerdrum Hiorth
Studerte jus og ble cand. jur. i 1871. Var Kongelig fullmektig i Justisdepartementet og måtte ta avskjed fra denne stillingen på grunn av epilepsi. Startet produksjon av fyrverkeri på Malerhaugen. Arvet i 1893 sin tremenning Adam Hiorth, blant annet deler av Bryn

Tændstikfabrik som da var fusjonert med H. Jølsens Tændstikfabrik i Enebakk. En muntlig overført historie fra familien Hiorth er at det på Bryn Tændstikfabrik var utsatt for tyverier av fyrstikker. Det ble da bestemt at alle esker skulle låses inne ved arbeidsdagens slutt. En av arbeiderne ville gjøre spas ovenfor sjefen. Han tegnet en nøyaktig kopi av en fyrstikkeske og la den på sjefens kontor. Da sjefen kom om morgenen og så ”fyrstikkesken” som ikke var innelåst ble det brudulje og raseri over arbeiderne som ikke oppfylte sine plikter. Arbeideren reiste senere til Tyskland og ble en kjent maler.
Ole Gjerdrum Hiorth var svært glad i portvin. Han var også glad i pokerspill. Dette var to egenskaper som skapte mange problemer for han. En gang spilte han poker med sin onkel Andreas Lind etter de begge hadde konsumert anseelige mengder portvin. Ole satset på et tidspunkt hele sin andel av fyrstikkfabrikken og tapte den til onkelen. Senere mistet Ole sin stilling som jurist ved fabrikken. Ole var født med bare en lunge, noe som hadde skapt helsemessige problemer for han hele livet, i tillegg til epilepsi. Noe som gjorde han måtte trekke seg fra aktivt arbeide.

Caroline Johanne f. Hiorth Parmann
Ble født 30. juni 1845. Gift med Johannes Parmann og drev manufakturforretning i Parkveien. Da hennes mann døde på slutten av 1800 tallet, flyttet hun tilbake til Malerhaugen og bodde der sammen med foreldrene og broren Ole Gjerdrum. Hun var barnløs. Utdrag av to brev fra hennes bror, direktør Fredrik Hiorth, til grosserer Andreas R. Lind i 1909:

Kjære svoger.
Jeg havde en samtale med Caroline for et par dage siden og foreholdt hende, at hun brukte sine midler op. Hun mente, at hun ”sparede såmeget som muligt”. Hun vilde helst flytte fra Malerhaugen, hvis det ikke var for Oles skyld. Caroline havde hørt om Falck-Andersens liebhaberi på eiendommen. Hun har intet mot at sælge, men hun forklarede at Ole,- som da ikke var hjemme-, absolut negtede at flytte fra Malerhougen. Vi får sige: den tid den sorg; men – vi har jo litt at sige vi ogsaa.
Med venskabelige hilsen din hengivne F. Hiorth.

Caroline døde i 1915.

En liten kuriositet fra historien om Albert Hiorth:
”I gutteårene var Albert en del sammen med sin onkel Fredrik Christensen. Blant annet gikk de på jakt. På en tur til Sarabråtskogen traff Fred. Christensen i Beverlia Olaf Larsen, en fremmelig unggutt som hadde fattet sterk interesse for sjokolade, han hadde til og med innrettet et lite laboratorium og der virkelig laget seg spisesjokolade med krem.
Fred. Christensen ble interessert, og da han var importør av kolonialvarer fikk han forbindelse også med kakaoleverandører. Likeså bekostet han det første sett moderne maskiner, og fikk leid lokaler like ved Rodeløkkens Jernstøberi og Mek. Verksted. Dampkraft til driften ble ledet derfra. Sjokoladefabrikken var blitt en virkelighet!
På et møte av interesserte som ble holdt hjemme hos Fredrik Hiorth, ble det bestemt at fabrikken skulle hete ”Freia”, etter Fred. Christensens hustru Frida. Dehlin, Lutherstiftelsen 1949.
Som Kværnerdirektør og eier av flere bedrifter, kunne det også knipe av og til for økonomien for Fredrik Hiorth. Det kan en se ved en korrespondanse mellom far og sønn:

Kværner 9/12 1899

Kjære fader
Herved contoføres for mellemværende med rentedekning til 11te ds utvidende en ratio i din favør stor Kr. 16.225,89. Kontant vedlægges Kr. 225,89 så saldoen bliver nøiagtig Kr. 16.000,00 hvilket jeg efter aftale forrenter med 5% p.a at betale hver 11 Juni og 11 Decbr.
Din hengivende søn
F. Hiorth

Etter Hiorths død i 1902 var sannsynligvis utgiftene for Malerhaugen større enn inntektene. Da var det Hiorths to barn, Ole Gjerdrum og Caroline Parmann, som bodde på gården. Bobestyrer Morten Lind, nevø av Fredrik Hiorth, skrev om sin bekymring for den økonomiske tilstanden i 1906:

Malerhaugen Den 22 Aug 1906

Herr Direktør F. Hiorth,

Kjære Onkel,
Jeg har modtaget Meddelelse om, at forskjellige forfaldne Skatter og Brandkontigent for Aarene 1903, 1904 og 1905 til sammen ca Kr 500,-, hvorom jeg ikke har været vidende, nu maa ordnes, og da jeg kun har ca Kr 50 i Boets Kasse, vilde det være mig kjært at blive medtalt, hvorledes jeg har at forholde mig. Fra Tante har jeg ikke modtaget nogen Indbetaling paa Husleien, saa der forhaabentlig snart kan træffes en Ordning hvorved Indtægterne paa Malerhaugen i det mindste kan dække de løbende Udgifter.

Med venlig Hilsen Din hengivne Nevø Morten Lind
PS. Nogen Forpagtningsafgift fra 14 Juli har jeg ikke faaet indbetalt D/S

Det var Ole og Carolines bror, Fredrik Hiorth, som påtok seg ansvar for å unngå konkurs:

Kristiania, den 21 Decbr 1906

Hr A. Hiorth !
Hr. Morten Lind Her.

Herved oversendes vexelobligation Kr. 300,- i påtegnet stand. Der oversendes ogsaa Kr. 8090.00 i cheque No 215393 på Centralbanken for Norge til udgifter vedr. Malerhougen. Det er ganske vigtigt at jeg står endnu som debitor til Malerhougen i bøgerne, men rettelig skal jeg crediteres for ¼ af Malerhougens indtægter som indtil nu har været opbrugt af Caroline.

Ønskende en glædelig Jul F. Hiorth

Tidene ble verre og verre for beboere og eiere av Malerhaugen. I 1909 ble det tatt opp med Caroline at hun nå hadde brukt det meste av sine midler og burde vurdere å flytte. Hun sa seg villig til dette, men ville ikke det for broren Ole. Han nektet å flytte fra sitt barndomshjem. Ole døde i 1910, men Caroline fortsatte å bo på gården til sin død i 1915.

Det ble ført nøye regnskap for boet på Malerhaugen i disse dagene, hver en ting var nedtegnet, her følger et lite utdrag;

Utvalgte gjenstander	Verdi kroner
6 bjørkestoler	4,-
2 Lærstoler	18,-
2 Kurvstoler	16,-
1 Barometer	10,-
2 Kandelabre	20,-
1 Lysekrone	20,-
2 Sofapuder	3,-
1 Nøttetre bokskap	40,-

Av korrespondansen og bekymringene i familien Hiorth kunne en få inntrykk av svært dårlige tider på Malerhaugen etter Lensmann Hiorths død i 1902. Men om det tilsynelatende sto dårlig til med Caroline Hiorth Parmann, var det likevel en del verdier i hennes dødsbo:

EMIL ROLL *KRISTIANIA*
HØIESTERETSADVOKAT *6. mai 1915*

Herr Direktør Fr. Hiorth, Josefinesgt. 13 *Her*
Jeg tillater mig hoslagt at oversende Dem oversigt over de for fru Parmann hos mig beroende værdier. For arveafgiftens skyld maa værdierne angives efter kurs paa dødsdagen.

Oversigten utvier	*Paalydende*	*Kurs*
A/ Obligationer	*Kr. 54, 340,00*	*Kr. 54, 340,00*
B/ Aktier	*Kr. 12, 255,00*	*Kr. 7, 035,00*
C/Hypotekobligationer	*Kr. 4, 000,00*	*Kr. 3, 200,00*
D/Kontanter	*Kr. 886,45*	*Kr. 886,45*
Derhos saldo i Kgl fuldm. Hiorths dødsbo, ca hvor endnu etpar utestaaende fordringer er under incasso og avdrag	*Kr. 3, 940,00*	*Kr. 3, 940,00*
	Kr. 75, 421,45	*Kr. 69, 401,45*

Hertil kommer løsørets værdi og utbringende – ca. Kr. 2000,00

Malerhaugen ble deretter lagt ut for salg. Det tok hele 5 år fra Caroline døde til salget av gården var klart.

Nye eiere av Malerhaugen
I 1920 kjøpte vognmann Jørgen Kristiansen Malerhaugen gård. Riktignok det som var igjen av gården: Fengselet, Lensmannsgården og tunet mellom. Bildene viser Jørgen Kristiansen som ung til venstre og Jørgen og Ovidia Kristiansen, siste halvdel av 1940-tallet.

DEN NYE BEBYGGELSEN

Lensmann Hiorth testamenterte bort sin eiendom til et fond som skulle bidra til at vanskeligstilt ungdom skulle få seg en håndverksutdanning.

Statutter For Lensmand H.J. Hiorth og hustru Maren Helene f. Woxen's stiftelse.
§ 1. Stiftelsen er opprettet av direktør F. Hiorth ved gavebrev til Aker kommune av 19. april 1918 og skjøte tinglyst 18. november 1918 på gnr. 130 bnr. 22 av Malerhaugen i Østre Aker, med areal 23 450,5 kvadratmeter.

De som laget skiltene tok det ikke så nøye med å skrive korrekt navnet til Lena Hiorth.

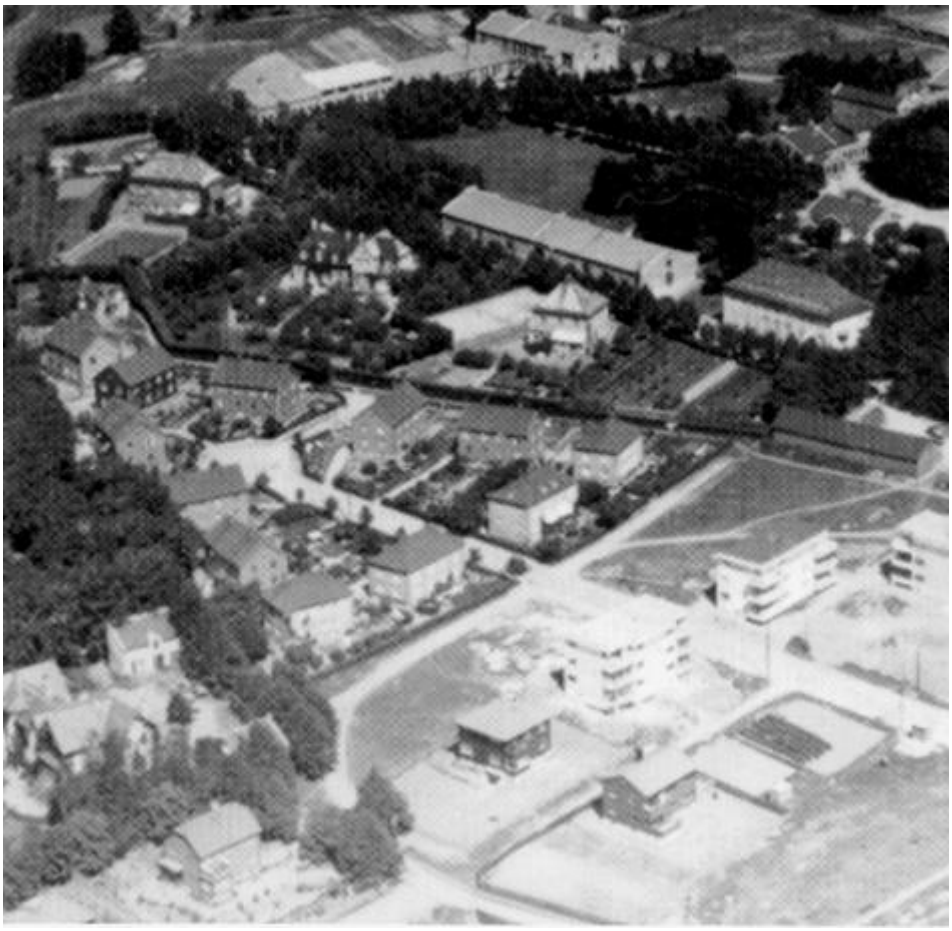
Øvre Malerhaugen da byggeselskapet feiret 10 år i 1933.

Allerede i 1910 var det lagt planer for hvordan Fredrik Hiorth kunne tenke seg at hans foreldres eiendom skulle se ut etter utbygging. Han engasjerte arkitektfirmaet Morgenstierne og Eide til å planlegge boligbygging på Malerhaugen. Det fantes ikke så mange hjelpemidler i 1910, selv ikke for en utdannet ingeniør. Av et brev fra Fredrik Hiorth til sin svoger kan en lese i 1909:

Hr. Grosserer Andreas R. Lind! Her 22 Octbr 1909

Kjære svoger!
Herved returneres den oversendte lov af 3/5 1871 med meddelelse om, at jeg var ved Grønvold-fabrikken ilørdags og skrittede op afstanden fra "Pynten" til den nye fabrik. Afstanden var vel 100 meter altså 50% mer end de i lovens § 21 bestemte 100 alen.

Din hengivne F. Hiorth

Fondet som ble opprettet i Lensmann Hiorth og hustrus navn ble finansiert ved salg av 23 mål tomt som ble utparsellert og solgt i løpet av årene frem til ca. 1950.
Bebyggelsen på Malerhaugen startet ved dannelsen av Malerhaugen byggeselskap i 1923. Det første huset som ble bygget var Mønsterhuset, Lensmann Hiorths allé 13:

Mønsterhuset har høye vinduer og franske balkongdører og skulle danne mønster for resten av bebyggelsen. Det ble med tre enklere kopier av Mønsterhuset. De resterende 8 ble oppført i tre. Mønsterhuset er i dag ikke medlem av byggeselskapet.

De nye boligene i Malerhaugen Byggeselskap ble betegnet som romslige og moderne ved at de alle hadde innlagt bad og toalett. Det var ikke en selvfølge den gang.
Sekretæren i velforeningens Dameforening, fru Unni Geelmuyden, fortalte om en utstilling i Østkanthuset i mai 1948, kalt Vassåkutstillingen:

"Anbefaler at medlemmene så utstillingen, og at vi alle selv om vi hadde både vann og kloak selv, alltid i tanker og tale og gjerning stillet oss solidarisk med kvinner i husmoryrket som arbeidet under så tunge og vanskelige forhold.

To brødre og gode venner, Sibelius og Tigergutt i Malerhaugveien 11.

Lensmann Hiorths allé i 1955. Sett fra Strømsveien. Lengst bak Lena Hiorths plass.

I leilighetene på to rom og kjøkken bodde det gjerne store familier med både fire og seks barn i hver. Da var de store hagene til god hjelp på plassen om sommeren.
Det må ha vært og er et godt bomiljø i byggeselskapet. Begrunnelsen for en slik uttalelse er at mange av beboerne har bodd der i flere generasjoner. Folk har overtatt sine foreldres eller besteforeldres leiligheter. Etter dagens standard, synes nok mange at leilighetene blir for små når en har barn. En kan derfor observere en nybygging i husene, ved at mange som bor i andre etasje innreder loftet over til boligareal, mens de som bor i første etasje, innreder kjelleren. Dermed nesten fordobles boligarealet. Det er vedtatt strenge regler for denne utvidelsen. Blant annet hvilke typer og størrelse på vinduer som kan settes inn.

I avisenes boligannonser kan en lese om ”Idylliske Malerhaugen” eller om ”Oslos ukjente oase”. Kjennetegnet for Malerhaugen må være det frodige og grønne. Midt inne mellom store veisystemer, kontorblokkene på Helsfyr og bilbyen Ensjø, dukker denne grønne oasen opp. 2,5 kilometer er avstanden til Stortorget i storbyen Oslo.

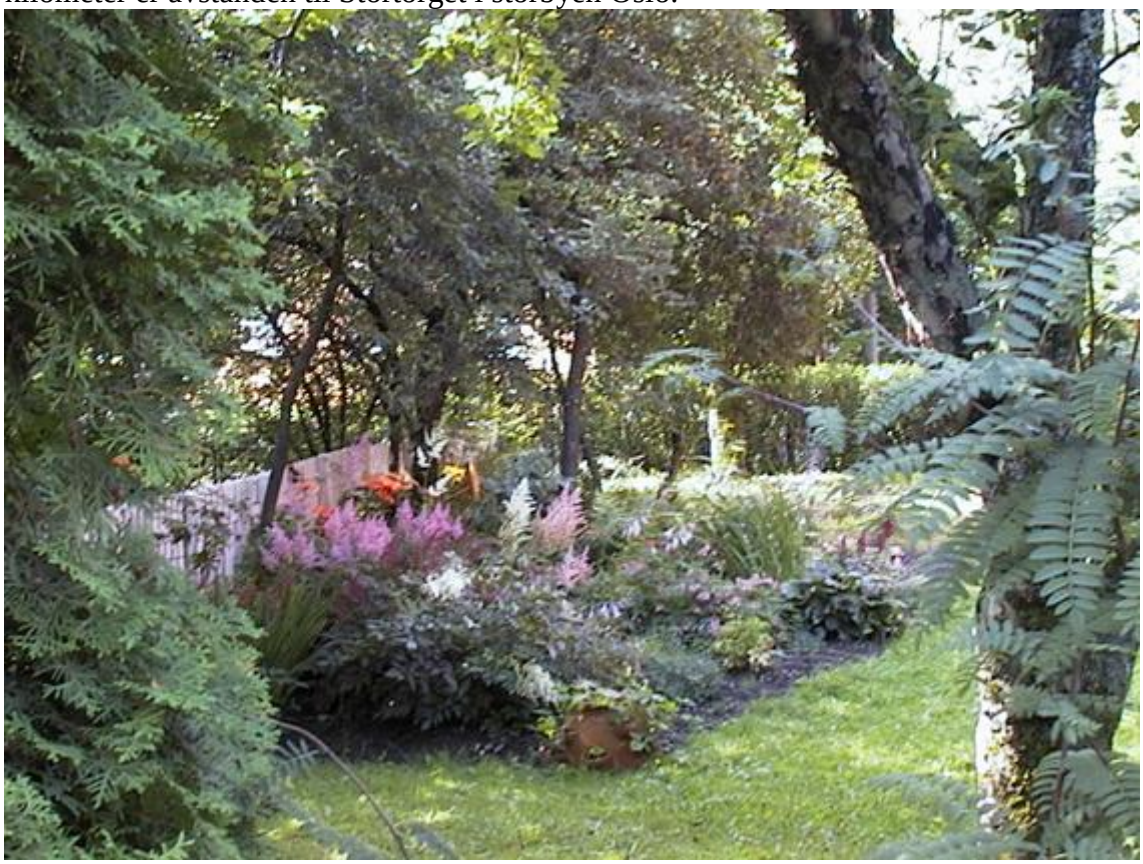

Oasen Lensmann Hiorths allé 20

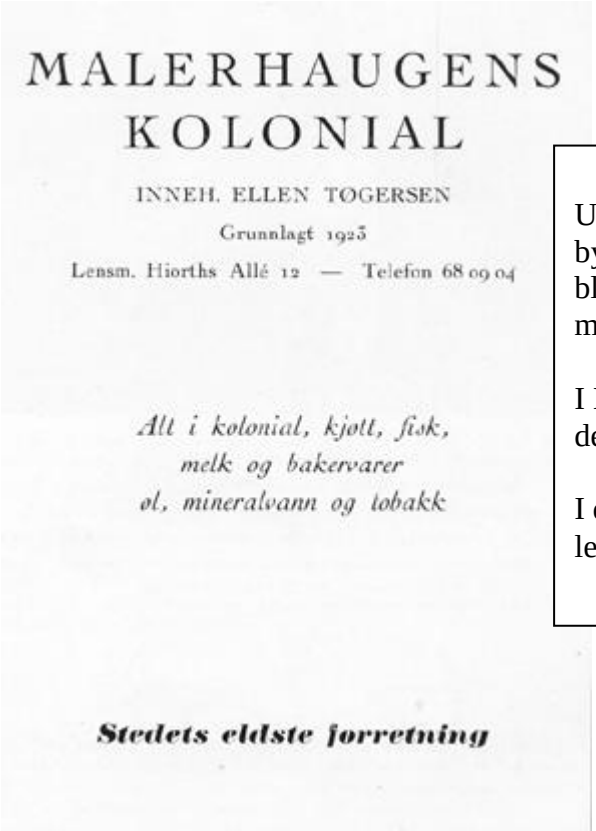

MALERHAUGENS
KOLONIAL

INNEH. ELLEN TOGERSEN

Grunnlagt 1923

Lensm. Hiorths Allé 12 — Telefon 68 09 04

Alt i kolonial, kjøtt, fisk,
melk og bakervarer
øl, mineralvann og tobakk

Stedets eldste forretning

Utbyggingen av Malerhaugen byggeselskap betydde at det ville bli behov for egen matvareforretning.

I Lensmann Hiorths allé 12 ble det derfor bygget kolonial.

I dag er butikken gjort om til leilighet, som bildet under viser.

Tidligere Malerhaugens kolonial

Noen fakta
Malerhaugen byggeselskap består i dag av 11 hus. Tidligere var Mønsterhuset en del av selskapet, men er blitt skilt ut. Det vil si at det er 44 leiligheter totalt. Alle 11 husene består av 4 firemannsboliger, hver leilighet på ca. 45 og 55 kvadratmeter. I de senere årene har det blitt utvidelse av leilighetene da 2. etasje har bygget ut loftet og 1. etasje har bygget ut kjelleren. Det betyr at det er lettere for barnefamilier fortsatt å kunne bo på Malerhaugen.

Utbyggingen ble godkjent av bygningsrådet i Aker kommune den 9. juni 1922. Det var arkitekt Kristian Rivertz som hadde tegnet husene. Byggingen startet høsten 1922 og de første husene sto ferdig i 1923 og ble da overtatt av Malerhaugen Byggeselskap.

Hagebyen Malerhaugen byggeselskap

SOMMER PÅ MALERHAUGEN

Årets ***"Sommer på Malerhaugen"*** arrangeres i år for syvende gang. Først som et ledd i bydelsdagene for bydel Helsfyr Sinsen, i dag et selvstendig arrangement.

Arrangørene fra bydelen og velforeningen

Nestleder i vellet Ingjerd Dale ønsker velkommen i jubileumsåret 2000

Ivrige hjelpere i matlagingen

Avslappet stemning, godt vær og god mat

Rosenhoffkoret underholder

Hasle Brassband spiller i regnværet

MALERHAUGPOSTEN

Malerhaugen Vel

Nr. 3 April 2004 8. årgang

MALERHAUGEN VELS DAMEFORENING 1947-1987

DAMEFORENINGEN

"På høstmøte 1946 i Malerhaugen Vel blir fruerne Larsen, Moi og Nyhus opfordret til å danne en gruppe av damer i tilknytning til Vellet. De samme fruer med fruerne Lauritsen, Hansen, Johansen og Geelmuyden holdt et møte i mai 1947; der blev det besluttet å arrangere en tilstelning for små barn 17. mai. Tilstelningen blev i alle deler vellykket, og innbrakte netto kr 102.

26. Juni arrangerte de samme fruer en tur til Mårud gård for Vellets damer. Turen var meget vellykket, og begeistringen var stor, så det blev opfordret til å arrangere flere slike turer. På denne turen blev det besluttet å danne Dameforeningen, og der tegnet sig 27 medlemmer. For å dekke utgiftene til turen blev det besluttet å ta overskuddet fra 17. mai, og da blev turen meget rimelig for alle deltagerne". Edith Nyhus.

Slik lød ordene fra 1946 da dameforeningen ble bestemt opprettet under vellet. Men det skulle gå enda et år før foreningen ble formelt stiftet. Den 15. september 1947 ønsket fru Hjørdis Larsen velkommen til stiftelsesmøte på Klosterheim. Hun leste opp reglementet fra Hellerud Vels Kvinneforening og anbefalte at Malerhaugen vel dannet noe lignende. Dermed ble det besluttet å danne Malerhaugen Vel Dameforening.

Reglement som ble vedtatt:

- *møter hver 3dje uke*
- *kontingent 6 kr pr. år, at betale med 1,50 pr. kvartal*
- *1 skje kaffe og mat medbringes til hvert møte*
- *Styret innkjøper utlodningsgjenstand til hvert møte*
- *Ingen gjenkjøpsplikt for vinneren*

Etter at reglementet var vedtatt, var det valg på det første styret. Disse ble valgt av 27 fremmøtte:

Formann	fru Hjørdis Larsen
Varaformann	fru Astrid Johansen
Sekretær-kasserer	fru Unni Geelmuyden
Styremedlem	fru I. Hansen
Styremedlem	fru Elsa Calmeyer
Varastyremedlem	fru Anna Grønberg
Varastyremedlem	fru Gunda Haug
Revisor	fru Edith Nyhus

Etter valget ble det servert kaffe med julekake. Deretter utlodning med lommetørklær med nupereller som premie. Gevinsten var en gave fra frøken Moi.

Lilla Moi

Kasserer i velforeningen i tiden 1946-1955.

Flink til håndarbeid og ga Dameforeningen lommetørklær med nupereller som ble loddet ut på stiftelsesmøtet. Overtok som kasserer etter sin mor fru Dagmar Moi.

Noen uker etter, 6. oktober møttes Dameforeningen til nytt møte på Klosterheim. Da skulle lovene for dameforeningen vedtas:

Lover for Malerhaugen Vel Dameforening

§ 1 Foreningens formål er at støtte Malerhaugen Vel, og å fremme medlemmernes felles interesser

§ 2 For at bli medlem av Dameforeningen må man stå tilsluttet Malerhaugen Vel

§ 3 Foreningens styre består av formann, varaformann, kasserer-sekretær, 2 styremedlemmer, 2 suppleanter samt revisor

§ 4 Medlemsmøte avholdes om mulig hver 3dje uke. Generalforsamling avholdes hvert år i mars måned. Valg på formann og 2 styremedlemmer ved hver generalforsamling.

§ 5 Til opløsning av foreningen kreves 2/3 flertal. Ved opløsning skal foreningens midler tilfalle Malerhaugen Vel.

§ 6 Forandring i lovene kan kun ske på generalforsamlingen.

§ 7 Kontingenten er kr 1,50 pr kvartal. Den som skylder kontingent for mer enn 1 – et år strykes som medlem, men kan igjen bli medlem mot å betale resterende kontingent.

§ 8 Foreningens penger anbringes på alminnelig sparebankvilkår, eventuelt overskudd skal anvendes til beste for Malerhaugen Vel efter nærmere bestemmelse av foreningens medlemmer.

§ 9 Regnskabene skal alltid ligge til Styrets eftersyn og revisor til å gjennemgå bøker og bilag. Til hver ordinær generalforsamling skal regnskabet foreligge i revideret stand.

Etter at lovene var vedtatt innledet fru Geelmuyden ordskifte om søm av barneklær. Dette var tydelig et tema som engasjerte og det ble besluttet å starte studiesirkel i søm av barneklær. Begrunnelsen var blant annet at da kunne de flinke hjelpe de mindre flinke.

Dameforeningen hadde de fleste av sine møter på Klosterheim ved Tvetenveien på Bryn. Klosterheim var et mye brukt forsamlingslokale for innbyggerne i Østre Aker. Under krigen, da Bryn skole var okkupert av tyskerne, ble det holdt skole i denne bygningen. I dag brukes det til kontorer.

Gatas skrekk
Fire ganger i året lød det i de ”tusen” hjem i området:
”Der kommer a’. Frem med portemonéen, nå kommer fru Myhre”.

Fru Ingrid Myhre

Var kasserer i Vellet i tiden 1955 – 1970, muligens helt til 1987.
En av hennes oppgaver var å innkreve medlemskontingenten.

Den sikreste og billigste måten var å gå fra dør til dør.
10 kroner året kostet det i 1970 for medlemskapet.

Hva var egentlig denne Dameforeningen, hvem kunne bli medlem og hvilket arbeid gjorde de for lokalmiljøet?
Damene møttes hver tredje uke i førti år. Hvert møte ble i detalj protokollført og Malerhaugen vel sitter nå med tre tykke bøker som refererte til møtene. Det som en kan lese av protokollene var at disse damene hadde det svært hyggelig sammen, det var servering av gode kaker og kaffe og det var underholdning for hverandre. De dro på turer sammen og arrangerte tilstelninger for alle i nærmiljøet.
Innimellom kan en lese om uenigheter damene mellom, men hva som var årsaken og hva uenigheten egentlig gikk ut på ble ikke referert. Det en kan lese litt om er resultatet av uenigheten, som utmelding og sykdomsfrafall.
Som medlem kunne opptas damer som var husstandsmedlem av velforeningen, ingen andre. Men unntak ble gjort da det den 8. mars 1948 ble vedtatt at vellets nyvalgte formann Moi’s forlovede kunne bli medlem av Dameforeningen, selv om hun ikke var bosatt på Malerhaugen.

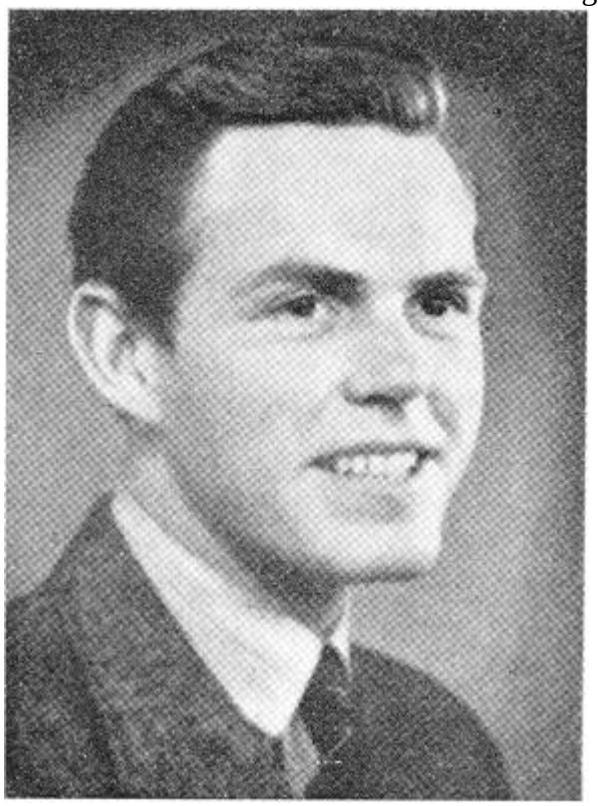

Bernt Otto Moi og forlovede
Bernt Otto Moi var formann i velforeningen i 1948-1949. Bror til Lilla Moi.

Hans forlovede, ukjent navn-bildet over, fikk bli medlem av Dameforeningen på tross av at hun ikke var bosatt på Malerhaugen

I gjennomsnitt var det rundt 30 medlemmer av Dameforeningen. Av protokollene kan en få inntrykk av at foreningen var en legitim møteplass for husmødrene på kveldstid. Det skrives i hovedsak om deilige kaker, nydelig kaffe som serveres og hvor hyggelig kvelden har vært. Men i regnskapet kommer det frem at Dameforeningen bidro sterkt til lokalmiljøet. Det var utlodninger, basarer og tilstelninger for å skaffe penger til velforeningen og til ulike arrangementer og investeringer.

Dameforeningen innarbeidet sterke tradisjoner og rutiner for hvordan et medlemsmøte skulle være. Det var alltid formannen som åpnet møtet og sekretæren leste protokollen. Deretter var det en sang som ble sunget i 40 år:

(Mel: Min utferdslængsel)

Vel møtt de damer
i "Vellets" navn
for hvem vårt hjerte banker.
For helst så er det jo
Vellets gagn
som er i våre tanker!
Men først vi glemmer
dagens stri
tar allting lett –
er glad og fri!
For spøk og alvor
blandes her –
og alle dus vi er

(Mel: Susilo . . .)

Til Vellet vi kom
og har hygget oss så godt
og diskutert forskjellig
som på dagsorden har stått!
og kaffekoppen smakte
den var riktig go'

Så hvem kan ha det
Kos og susilo
som oss montro?
Ja, det er damene
på Malerhaugen
det er sikkert nok,-

Vi møter opp og rusler hjem
i hyggelig samlet flokk!
Og når vi trallende
ved porten stanser
flere – og to og to
er vi enig om at kvelden
har vært riktig "Susilo".

Etter at kaffe og kaker var fortært, og beslutninger for fremtidens program for damene var fattet, ble avslutningssangen sunget.

Lekeplassen

Det var Vellet som sørget for at lekeplassen ble gjort i stand og holdt ved like. Denne var for liten mente Dameforeningen til både park med tante og alle barna som i 1948 bodde i området. Det ble da undersøkt alternativer til lekeplass: Winter-Haven var det nærmeste. De tok da kontakt med flere herrer på fyrstikkfabrikken, men fikk avslag. Dermed ble lekeplassen der den er i dag, bortsett fra en periode før velhuset ble bygget, da var det barnepark i Fyrstikkalléen 2B.

Winter-Haven 1933. Den mørke stripen foran funksjonærboligene kaltes for Kjærlighetsstien

Først var det lekeplass der vi kan finne den i dag, bildet over. Da vellet fikk kjøpe Fyrstikkalléen 2 B på 1950-tallet flyttet lekeplassen dit. På lekeplassen var det Barbra Norviken som var parktante, mens det på den nye var det tante Gusta som holdt styr på barna.

Barbra Norviken ble skrevet om i protokollene som et oppkomme av godt humør, flink å spille gitar og laget stadig vekk litt teater, både i lekeparken og i Dameforeningen. En periode syntes hun det ble for mange barn å passe på for en person og det var for lite lekeareal. Det var da dameforeningen begynte å se seg etter en større tomt for barneparken.

Bildet viser Barbra Norviken og hennes datter Lisbeth.

Flaggstang på lekeplassen

Det er en stund siden flagget vaiet på lekeplassen. I 1949 gikk vellet til innkjøp av flaggstang på lekeplassen. Det var Dameforeningen som kjøpte inn flagg og sto for overrekkelse til formannen i vellet, herr Nyhus, mens herr John Ruud Røhneng blåste fanfare.

Da flagget var heist, leste Lisbeth Norviken et dikt kalt ”Flagget” av Nordahl Grieg. ”*Det var meget stemningsfullt*”, står det i protokollen.

Det er fortalt at denne flaggstangen skapte spore til konflikter i området. Det ble flagget på noens fødselsdager, men ikke andres. Det flagget på halv stang for noen, men ikke for andre. Det har vært vanskelig å finne ut av årsaken til dette. Det kan være så enkelt at en måtte være medlem av velforeningen for å bruke flagget.

Modig ung jente som leste dikt under folkefest på lekeplassen.

FLAGGET
(Nordahl Grieg)

Vi slet med at gjøre fortøiningen fast,
skibet gled ind mot land,
vi halte paa trosser i stakaandet hast.
Da braastanset alle mand.
For plutselig - seilende op mot den blaa
og hetesvimlende dag,
paa skibene forut og agter - vi saa
vort eget, vort norske flag !

Norge tok mot os, da vi kom ind
her i den fremmede havn!
Der skjalv en længsel gjennem vort sind,
en iling av smerte og savn.
Men samtidig bruste blodet i sang,
i heftig og lykkelig jag.
Vi var - kanhænde for første gang-
stolt over Norges flag !

Det vugges gjennem den bløte monsum,
det flerres av Sydpolens blæst,
det flammer fra Grønland ned til Rangoon,
det bølger fra Canton til Brest.
Norge er større enn nogen vet av:
hvert skib under flaggets vift
er paa det endeløst øde hav
et nyt stykke Norge i drift !

17. mai
En av de store dagene på Malerhaugen var 17. mai. Da stelte Dameforeningen i stand et stort program for både barn og voksne på lekeplassen. Fra protokollene kan en se at de la masse arbeid bak arbeidet. Det var møter på møter og kontroll over at alt skulle bli slik de hadde planlagt. Det som virker litt underlig var at det var to store arrangementer på 17. mai. Et i Dameforeningens regi og et hovedarrangement i Velforeningens regi.
Slik planla Dameforeningen sitt arrangement 17. mai 1947:

- *samling på lekeplassen kl 15*
- *Fru Lauritsen ordner høytaleranlegg*
- *Tog med småbarn og mødre til Ensjøveien (nå Malerhaugveien), opp til gamlehjemmet og tilbake til lekeplassen. Der blir det brus til barna. 60 barn antar en vil møte. Kappløp, potetløp, leker for barn. Iskrem. Utlodning for å dekke utgiftene.*

17. mai 1953.
Trangt om plassen i Lensmann Hiorths allé. Legg merke til velforeningens nye fane. Laget av Eli Carlsen, Årbog og fru Sonesen. Fanen er fremdeles i god behold og oppbevares i velhuset. Toget gikk fra lekeplassen i Lensmann Hiorths allé til Strømsveien. Ned denne og deretter inn Malerhaugveien til Kveldssol, Frelsesarmeens gamlehjem på Ensjø gård. Der ble det holdt taler og hilsninger før toget gikk tilbake og opp Langengen og til lekeplassen.

Musikk var det selvsagt først i toget. Vanligvis brukte Bryn skoles musikkorps å spille, men i 1953 var det Furuset skolekorps som gikk først i toget.

Julen for de gamle
30. desember 1948 arrangerte Dameforeningen juletrefest for gamle og ensomme i distriktet Gladengen, Malerhaugen og Grønvold. Det var menighetssøster Marta som sto for utvalget av deltagere, da hun hadde oversikt over hvem som ikke var invitert til andre juletrefester.

Sverigetur
11. juni 1953 gikk turen til Sverige, Strømstad. Damene hadde alle skaffet seg pass, noe som var pålagt for å skaffe seg valuta.

”På tollstasjonen blev vi visitert av en tolder, og de som hadde større ting måtte ind for å betale told”.

Furuset skolekorps 1953

Kringle og Hallo
24. april 1952 holdt dameforeningen et forberedende møte for å planlegge 17. mai-arrangementet. Dette ble tydeligvis meget vellykket og i begeistringen spanderte fru Nielsen kringle og ***Hallo***. Det ble da et riktig festmøte kan en lese i protokollen.

I festlig lag i Strømsveien 80. Foto utlånt av Grethe Storhaug

Straffekontingent
16. november 1954 foreslo daværende formann å innføre straffekontingent for de av medlemmene som ikke møtte til medlemsmøtene. Etter diskusjon om dette og nærmere overveielser fant damene ut at forslaget skulle bortfalle da medlemmer som ikke kunne komme som regel hadde gyldig grunn.

For de voksne
2. april 1948 inviterte Dameforeningen sine respektive menn til pølsefest på Klosterheim. Det var dans til musikk fra Per Hansen og i pausen underholdt herr Uhde og datteren Aina med mer ”lødig” musikk for violin og piano. Ellers var det gjettekonkurranse og blomster-overrekkelse.

Hvis det skulle være stor fest, var det Nordre Skøyen Hovedgård som var stedet. Som på bildet under da Velforeningen og Dameforeningen møttes til festlig lag.

På bildet ser en Nielsens foran til venstre, unge Moi midt på bildet og fru Dagmar Moi, vellets første kasserer i første rekke til høyre. Foto utlånt av Grethe Storhaug.

Muligens er bildet fra damenes 5- årsjubileum den 20. september 1952 der også herrene var invitert. Herrene valgte borddame ved å velge en av damenes sko som var lagt i en kurv.

Dameforeningen på tur til Borgar Margarinfabrikk i Fredrikstad
Dameforeningen arrangerte årlige turer for opplevelser og for å hente inn kunnskap om nye ting som kom på markedet. I 1949 dro de til Fredrikstad, til Margarinfabrikken Borgar:

Sommerturen til Borgar Margarinfabrikk, 15. juni 1949
Vi ante nok under forberedelsene til denne turen at vi kunne gjøre regning med noe utenfor det almindelige, men – det var kun en mening tror jeg da vi kom hjem til Malerhaugen litt før kl 22. Turen var alle tiders.

Vi startet fra ”Frukten” presis kl 9 i det herligste veir. Det var jo noe leit da vi fikk en så stor buss, som vi jo var nektet tidligere, da det jo var flere som vilde tegne seg. Men så var jo bussen så meget romsligere og luftigere for oss som drog.

Naar vi kom i landlige omgivelser drog vi frem den tradisjonelle tursang, som ljomet mange ganger i løbet av dagen. I utkanten av Moss gjorde vi en liten rast, spiste iskrem o.s.v. Vi frydet oss stort.

Ved ankomsten til Fr.stad kl. 11.50 kjørte vi direkte til Ferjestedet hvor bussen ble parkert, og vi gikk om bord i fergen, så vi havnet på Østsiden. Vi måtte nemlig innfinne oss på Borgar Margarinfabrikk senest kl 12, for å se fabrikken i drift før middagsskiftet.

Fra fabrikkens Internettsider

På Østsiden ble vi mottatt av fabrikkens reisende Herr Schmidt som sammen med Herr kontorchef Turmann loset oss frem til fabrikken ved å fylde sine biler gang på gang. Det er skjøn enighed om at hvad vi fikk se både av produksjon og hygiene det er helt imponerende.

Ved omvisningens slutt fikk vi gå igjennem fabrikkens kontorbygning, vi la særlig merke til garderoben, spiseværelset og de hygieniske toaletter (synd ikke fru Geelmuyden var med).

Før vi gikk holdt Herr kontorchef Turmann en tale, ønsket oss velkommen fra Direktør Stangebye som er på Sørlandet for tiden, og ønsket oss en festlig dag. Fru Johansen takket og ba han overbringe takken til Direktør Stangebye.

Ute på fabrikkens herlige gårdsplass, stensatt – med vannbasseng og vakre blomster kranset av benker samlet vi oss og sang tursangen som gjorde lykke også hos Borgars folk, og utbrakte et 3 x 3 hurra for bedriften. Et par av damene filmet værre med sine apparater.

Så ble vi fraktet til middagen på Kongsten kl ½ 2, som vel nesten ikke kan beskrives med ord.

Menyen var:
- hors d'oeuvre
- kold røket svinekam m/salat og grønsaker
- eplepai m/ krem.

Kontorchef Turmann ønsket oss velkommen til Kongsten, Herr Schmidt talte på fabrikkens vegne, tursangen ble sunget, fru Johansen takket igjen fabrikkens direksjon, også de tre herrer som stelte så godt med oss, og garanterte øket salg hos Tøgersen og Langehaug på Arne og Marianne margarin og uttrykte til damerne sin glede over at se dem i sin fødeby. Jeg skylder at si at driftsingeniøren også tok i mot oss på Borgar, og var med oss hele tiden.

Herr Schmidt delte så ut til oss Borgars egen sang som vi sang med fynd og klem. Vi takket så for maten, og bega oss ut til en siserone, ansatt av Borgar, som ventet på oss; en sympatisk ung mann ved navn Vestby viste oss rundt, og forklarte interessant om alt vedr. Kongsten, fulgte med oss rundt i Gamlebyen, og jeg tror vi følte oss hensatt til gamle krigerske dager. Kl. 5 forlot han oss, og vi gikk til fergen og ved ankomsten til Vestsiden drog vi med vor egen buss til Storgt 14 hvor vi ankom nokså trætte og tørste. Det var godt å få sitte ned og kaffe ble servert til vore medbrakte kaker. Det smakte godt, og vi var da samlet i fru Johansens barndomshjem (nu hennes søsters) i et par timer med sang og musikk, læskedrikker og prat om dagens oplevelser.

Kl 7 startet vi på hjemturen som foregikk i de vanlige former med sang og koselig stemning, kanske var den da litt preget av en slitsom dag, men en dag fuld av usedvanlige inntryk og indholdsrik i alle deler. 16/6-49 A. Johansen (sign)

Så ble det slutt

Malerhaugen Vels Dameforening hadde møte 16/9-87 kl. 12 for å drøfte om vi skulle nedlegge foreningen. Det var 8 medlemmer tilstede og vi ble servert kaffe med deilig julekake fra fru Spjøter. Man diskuterte om Vellet også skulle bevilges kr. 150,- for 1987. Da vi ikke hadde hatt møter i 87 fant noen at vi skulle sløyfe bevilgningen. Etter en del diskusjon ble det vedtatt å gi kr. 150,- også for 1987. Fru Myhre fikk da kr. 300,- for årene 86 og 87. Fru Michelsen ble bevilget kr. 200,- til dekning av telefonutlegg for den tid hun hadde vært formann.

Deretter gikk man over til drøftelser om nedlegging av foreningen. Enkelte ønsket å fortsette, men da bare at man skulle komme sammen for ikke å miste kontakten med hverandre, men sløyfe det vanlige arbeidet med protokoll, regnskap, styre m.v. Det var fra noen ikke stemning for dette og foreningen ble besluttet nedlagt.

Da foreningen har 40-års jubileum i år ble man enige om å ha et avsluttende festmøte den 15/10-87 kl. 17 med lang-ganger, øl og en velkomstdrink samt kake og kaffe. Etter vedtektene skal foreningens midler gå over til Vellet dersom Dameforeningen opphører. Fru Calmeyer fant det riktigst å overføre foreningens midler på en bankbok inntil man så hvordan det gikk med vellet. Dette ble enstemmig vedtatt. Møtet ble avsluttet kl. 14.30. Else Steen, sekretær.

LA POUDRETTE

I tidligere nummer har vi fortalt om hvordan det opplevdes når utedoen skulle tømmes i de gamle arbeiderboligene på Grønvoll. Da roptes det fra alle kanter at ”*Nå kommer pudritten”*. Det betydde lukt og atter lukt over hele Grønvoll. Ordet Poudrette kommer fra fransk og betyr tørket latrinegjødsel i pulverform. Møkk høres jo litt finere ut når det uttales på fransk.

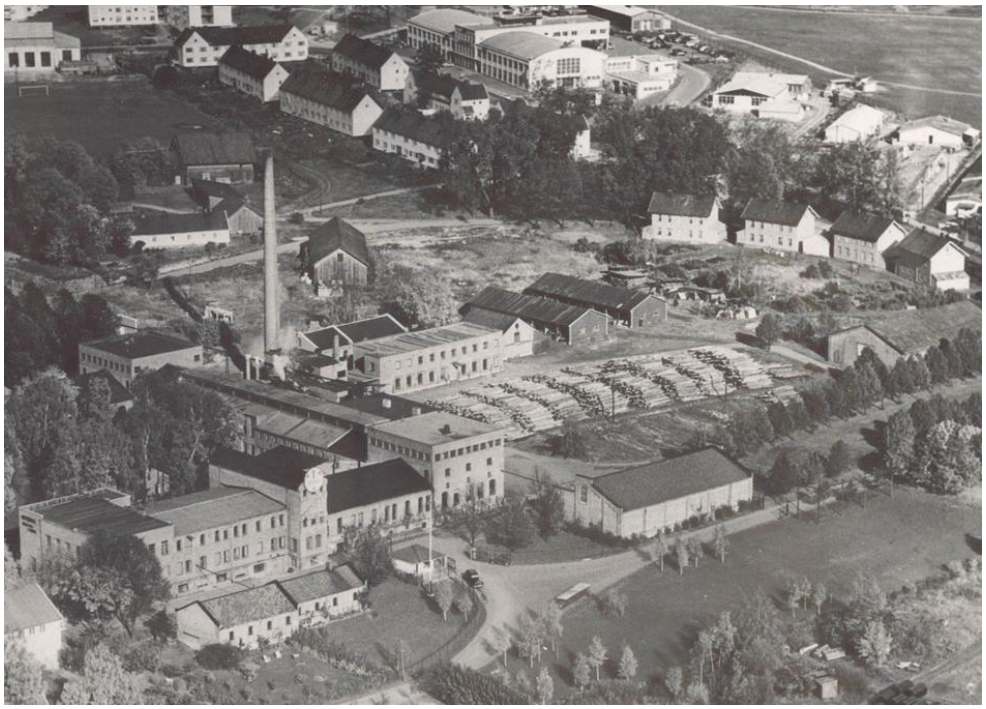

Grønvoll, Fyrstikktorget foran til venstre, gamle arbeiderboliger oppe til høyre. Foto: Ukjent

I de gamle arbeiderboligene til Fyrstikken skulle utedoene tømmes med jevne mellomrom. Noe som ikke gikk upåaktet hen, da det ble en uunngåelig eim i området. Arbeiderboligene kan en se oppe til høyre i bildet, mens de nye sees til venstre. Selve utedoen var i de små tilbyggene på siden av husene.

Boligtilbudet fra fyrstikkfabrikken var en av årsakene til fyrstikkarbeiderske-streiken i 1889. Dette delvis på grunn av kontraktene som arbeiderne måtte inngå for i det hele tatt å få leie husrom. Fra tid til annen var det behov for ekstra arbeidskraft på fyrstikkfabrikken. Ofte ble den hentet i Sverige, og da trengte de et sted å bo midlertidig. Familiene i arbeiderboligene var da forpliktet til å huse enda et menneske i de fra før trangbodde leilighetene.

Arbeiderboligene ble revet på 1960-tallet for å gi plass til Jøtuls nye hovedkontor, der Trygdeetaten har holdt til. Det at folk ble sinna på denne ordningen, kan en forstå når de daglig skulle se hvilke boliger funksjonærene ble tilbudt.

Funksjonærbolig i Fyrstikkalléen. Arkitektene Morgenstierne og Eide

I Akers Avis/Groruddalen oktober 2003, kunne en lese nettopp om Poudrette, eller poudret som det ble hetende på norsk. Der kan en lese om bøndene rundt Oslo sitt behov for ekstra gjødsel og Oslofolks behov for å bli kvitt sine avfallstoffer. Dermed var idéen til en ny industri født. Det var Christiania Poudretfabrik som startet produksjonen i 1865 og ble den største. Leder og eier av denne poudretfabrikken ble kalt for Poudretkongen.

Poudretkongen Cæsar Emil Ramel Michelet.
Bodde på Furuset i en sveitservilla ikke ulik vår egen Lensmannsgård. *Akers avis/Groruddalen*

ARBEIDSPLAN MALERHAUGEN VEL 2004

Velhuset

- sikre utleie av velhuset (fortrinnsvis bydel Gamle Oslo)
- tilby lokalet rimelig til møter i nærmiljøet
- tilby lokalet rimelig til mindre selskaper (uten bråk)
- tilby lokalet gratis til medlemmer til barnedåp og fødselsdager inntil 14 år
- holde lokalet vedlike

Informasjon

- Malerhaugposten april, september og januar(2005)
- Kalender i november
- Vedlikeholde og oppdatere nettsidene

Lekeplassen

- innkjøp og montering av nye husker, etter påske 2004
- innkjøp og montering av basketstativ (inkl. ny juletrefot)
- Oppfordre foreldre til å skufle sand under de nye apparatene 24. april
- Rusken 8. mai.
- Juletre

Sosialt

- Sommer på Malerhaugen tirsdag 15. juni kl 1800
- Første advent, tenning av juletre, nisse og musikk, poser til barna, Gløgg

Politisk

- følge med om utbygginger og annet som har betydning for oss
- Ensjøbyen
- Kontakt med bydel Gamle Oslo

Økonomi

- sikre inntjening ved utleie av velhuset
- søke om støtte i bydel Gamle Oslo

MALERHAUGPOSTEN

Malerhaugen Vel

Nr. 1 Februar 2004 8. årgang

Bibliotekenes Hus

BIBLIOTEKSENTRALEN PÅ GULLHAUGEN

BIBLIOTEKSENTRALEN PÅ GULLHAUGEN

Det var det vi hadde visst lenge. Malerhaugen skulle hete Gullhaugen, så flott som det er å bo her.
Det var i bokbinderlauget at navnet ”Gullhaugen” fikk sin opprinnelse. Da Biblioteksentralen ble opprettet med norske kommuner og staten som eiere, ble den en attraktiv arbeidsplass, spesielt blant bokbindere. Forventning om bedre lønn og arbeidsforhold enn i privat virksomhet gjorde at søkerlistene til arbeidsplassene var lange. Derfor navnet Gullhaugen.

Innbindingen av bøker som skulle brukes i bibliotek trengte naturlig nok ekstra holdbarhet hvis bøkene skulle tåle all den lesingen de skulle utsettes for over det ganske land.

Hva skjuler det seg inne i denne fine, gule bygningen med skiltet Biblioteksentralen? I Malerhaugen vels papirer finner vi at da den ble bygget ble den kalt for Malerhaugens kulturinstitusjon.

BIBLIOTEKSENTRALEN I PYNTABAKKEN

Mange undrer seg kanskje over overskriften. Her kommer forklaringen. Pynten var en husmannsplass under Malerhaugen gård. Det gamle våningshuset på Pynten ble revet i 1978 for å gi plass til nåværende hus i Malerhaugveien 13, vis á vis Biblioteksentralen.
Nedenfor Pynten, altså der Biblioteksentralen nå ligger, lå skibakken Pyntabakken. På bildet ser vi to gutter i Malerhaugveien som leker seg i bakken. Bak ser vi Lilleberg gård, også en husmannsplass. Til venstre skimtes nybygging på Ensjø.

Pyntabakken på slutten av 1940-tallet. Foto: Kari Hammer

I dag ville vi sannsynligvis lenket oss fast for å hindre en nybygging midt i skibakken, men i 1955, da Biblioteksentralen sto ferdig, ble den hilst velkommen av velforeningen.

Ikke så rart heller kanskje, for direktøren den gang var raskt ute og samarbeidet med velforeningen. Det kan vi blant annet se av jubileumsheftet for perioden 1945-1970. Hvis velforeningen skulle kunne gi ut dette heftet, var de avhengig av støtte fra næringslivet. Noe som blant flere andre kom fra Biblioteksentralen.

Biblioteksentralen ble startet i 1952. De holdt da til i Grubbegata inntil de flyttet til Malerhaugveien 20 i 1955. Egentlig startet sentralen i 1902, da under navnet Folkeboksamlingenes Ekspedisjon, eller bare Ekspedisjonen på folkemunne.

I dag heter det Bibliotekenes hus, der selve den gamle Biblioteksentralen er en del av dette huset. Hvis en studerer skiltingen på veggen, kan en finne at det er mange aktiviteter inne.

HVA DRIVER DE PÅ MED INNE I DETTE HUSET?

I 1955 hadde Biblioteksentralen tre hovedoppgaver:

1. Innbinding av bøker til bruk i bibliotek
2. Formidling av bøker til bibliotekene
3. Gi bibliografisk tjeneste til bibliotekene

Det var selveste Stortinget som den gang bestemte dette. I dag er det lite med produksjon og lager der, dataalderen har endret behovet for dette. Som en forstår betyr bibliografiske tjenester blant annet å finne ut systemer om hvordan katalogisere bøker på bibliotekene. Vi har jo alle merket oss at det er veldig enkelt å finne én av mange tusen bøker på et bibliotek. Noen tall som tilhører hver enkelt bok, og dermed kan en finne hvilke hylle de står i.

I 1959 ble det bundet inn over 300 000 bøker i Biblioteksentralen. Rundt 70 personer var ansatt.

Flyttesjau fra Grubbegata til Malerhaugveien 20 i 1955

Fra Malerhaugen vels jubileumshefte 1970.

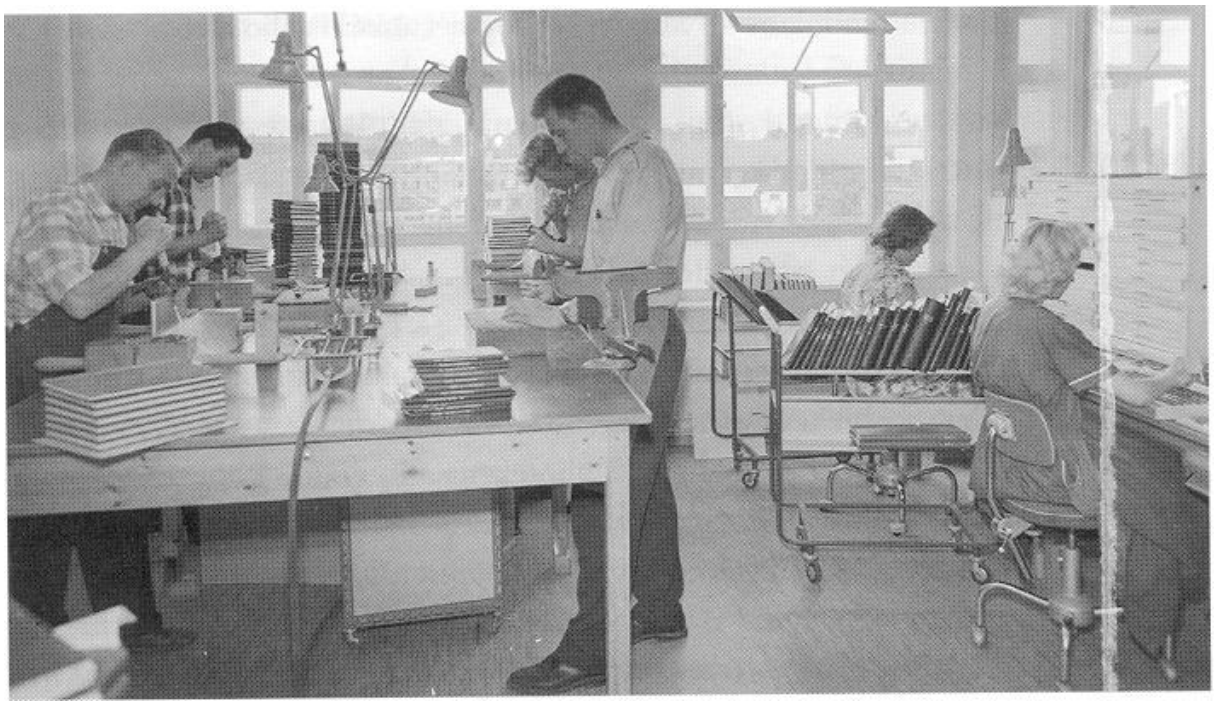

Innbinding av bøker i Malerhaugveien 20, 1959. Foto: Biblioteksentralen

(IKT) Informasjons- , kommunikasjons- og teknologibransjen har vært i en rivende endring og utvikling i de senere årene. PC i hvert et hjem, bøker i fulltekst og informasjon gjennom Internett er noen av utfordringene. Dette var den nye direktør Hofsets største utfordring. Han fikk straks utarbeidet en strategisk plattform for Biblioteksentralen, eller Bibliotekenes hus som han lanserte som nytt navn.

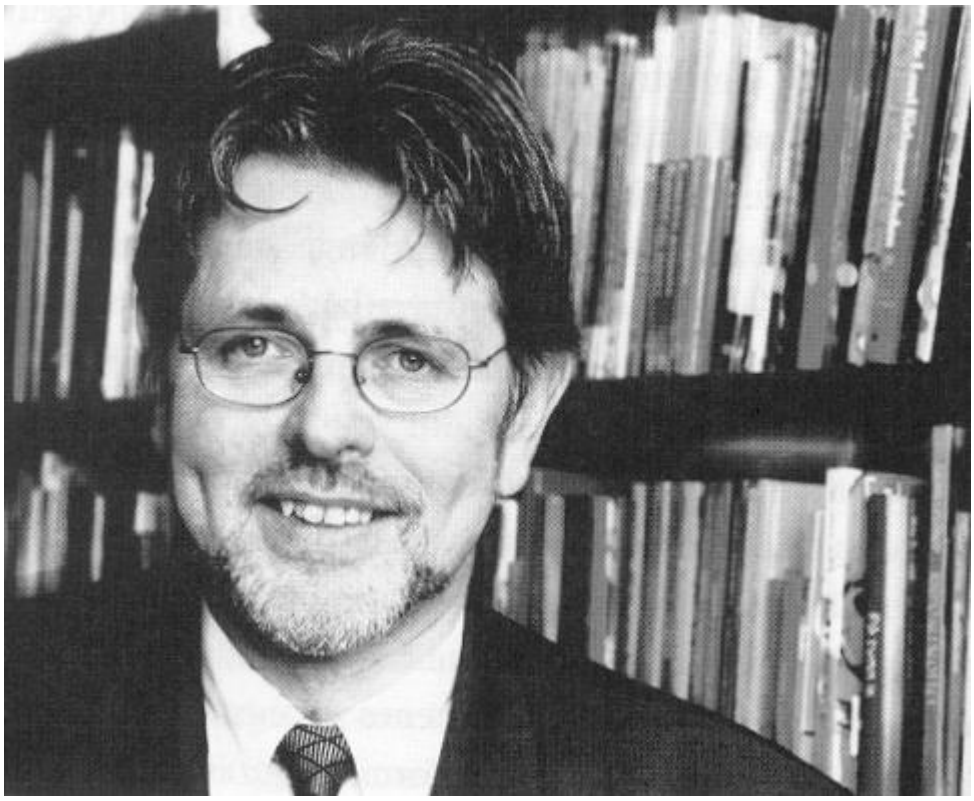

Direktør ved Biblioteksentralen Børge Hofset. Foto: Biblioteksentralen

Nåværende direktør, som tiltrådte i år 2000, heter Børge Hofset. Å vet dokke ka´. Han er fra Ulsteinvik, byen på Sunnmøre der det produseres Rolls Royce. Båter vel og merke, ikke biler. Hofset blir i tidsskrifter karakterisert som en visjonær direktør. Begrunnelsen for dette skussmålet er at han ser på ansatte som bedriftens viktigste ressurs og at et godt arbeidsmiljø som tar vare på den enkelte arbeidstakers spisskompetanse vil kunne styrke Biblioteksentralen i en tid preget av konkurranse i markedet.

Fra jubileumsboka til Biblioteksentralen kan vi finne at;
Visjon*:*
Biblioteksentralen skal bidra til å utvikle bedre biblioteker og gi dem en enklere hverdag. Biblioteksentralens viktigste arbeidsområder skulle etter dette være salg av bøker og andre media, bibliografiske tjenester og andre bibliotekfaglige produkter og tjenester. Samtidig skal Biblioteksentralen være totalleverandør der bibliotekene skal få dekket alle sine behov. På områder der Biblioteksentralen mangler kompetanse eller ressurser, vil den søke å utvikle strategiske og forretningsmessige allianser for å kunne være et bibliotekvarehus. BS, 50 år i bibliotekenes tjeneste, Hjelle 2003.

Den tidligere gullkantede bokbindervirksomheten er tydeligvis ikke aktuelt lenger.

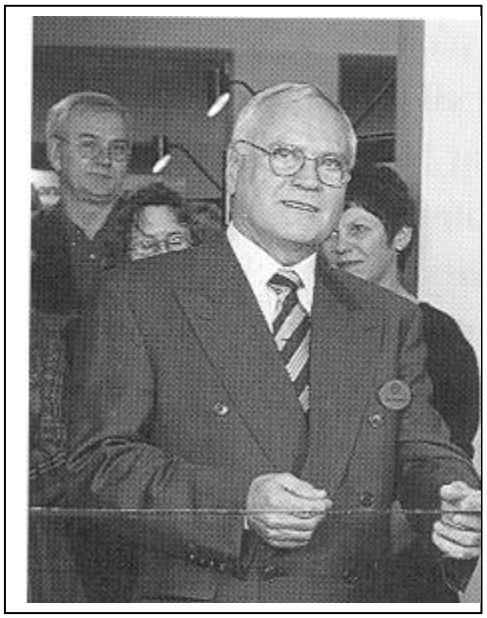

Tidligere direktør Arnt Seljeseth
Direktør i tiden 1983 til 2000.

Ulstein-Vikinger trives tydeligvis på Malerhaugen, den forrige direktøren, Arnt Seljeseth, kom også fra Sunnmørsbyen. Nå vil sikkert mange tenke at nå må det snart være nok sunnmøringer i området.

I en periode da Ensjøbyen og planene for en gedigen kontorblokk i Malerhaugveien 24-26 ble annonsert hadde vi en del samarbeid med Biblioteksentralen.

Bibliotekenes Hus

Samlebetegnelsen for virksomhetene i Malerhaugveien 20 går under navnet Bibliotekenes Hus. Der finner en den tidligere Biblioteksentralen, Eurobib, Edda Interbok og bibliotekenes IT-senter.

Følgende informasjon har vi hentet fra Internett:

BIBLIOTEKSENTRALEN -ditt kompetansesenter

Biblioteksentralen AL er en kunnskapsbedrift som har spesialisert seg på å tilby produkter og tjenester til norske bibliotek. Biblioteksentralen eies av kommunene, fylkeskommunene, Kommunenes sentralforbund og Norsk Bibliotekforening.

BS Eurobib

BS Eurobib AS skal levere og utvikle innredningsløsninger og materiellprodukter med moderne design og av høy kvalitet. BS Eurobib er et interiør- og designselskap som selger totalløsninger til norske bibliotek, skoler, private selskaper, informasjonssentra og andre.

EDDA INTERBOK

Edda Interbok er et datterselskap av Biblioteksentralen AL. Biblioteksentralen er en non-profit bedrift som eies av kommunene, og tilbyr blant annet skolebibliotekene det meste de trenger. Edda Interbok Skolebokavdelingen samarbeider tett med Biblioteksentralen om salg av lærebøker m.m.

Bibliotekenes IT-senter AS

Bibliotekenes IT-senter AS (Bibits) er den største IT-leverandøren på det norske bibliotekmarkedet i dag, med nærmere 2000 installasjoner av våre to utfyllende biblioteksystemer, Mikromarc og ALEPH. Selskapet ligger i frontlinjen for utvikling for bibliotek og organisasjoner med lignende behov for informasjonshåndtering, og vi kan med ebib presentere et totalkonsept for søking og gjenfinning av informasjon i bibliotekmiljøer. Vi har lang fartstid i bransjen og er en dominerende leverandør av biblioteksystemer i Norden. Bibliotekenes IT-senter AS kan tilby systemløsninger for folke-, fag- og skolebibliotek, fra de aller minste til de aller største. Vi har erfaring med å automatisere bibliotek under høyst varierende tekniske og økonomiske forhold.

BLANT ORDFØRER OG KONGE

Line Helga Mathisen, Fyrstikkalleen, har sittet i vellets styre i flere år. Hun har representert Malerhaugen vel offentlig ved flere anledninger.

Sist var da Oslos ordfører inviterte alle vellene til Rådhuset som takk for å delta i Rusken. Det var på den tiden da H. M. Kong Harald ble lagt inn på sykehus og ordføreren sendte hilsen på vegne av alle Ruskendeltagerne om god bedring.

Som takk for oppmerksomheten sendte Kong Harald en hilsen tilbake til vellene:

DET KONGELIGE HOFF

Desember 2003

Oslo kommune
Ordfører Per Ditlev-Simonsen
Rådhuset
0037 Oslo

H.M. Kongen har gitt meg i oppdrag å takke alle som var samlet til avslutning av årets Rusken-aksjon for den hyggelige blomsterhilsenen i forbindelse med Hans Majestets sykdom.

Med hilsen

Berit Tversland
Kabinettssekretær

Alt dette gjorde inntrykk på Line og hun skrev ned sine opplevelser. Dette ble så populært at de er gjengitt i flere lokalaviser:

Tirsdag 2. desember 2003 var jeg på årets store Ruskenfest i festgalleriet i Rådhuset for å ta mot trofeet som Malerhaugen vel hadde gjort seg fortjent til. Det var en opplevelse jeg satte stor pris på. Ruskengeneral Kjellaug Løken ønsket oss velkommen, og Rådhuskoret sang for oss. Det var dekket til 110 personer med nydelig service og deilig bevertning. Kommunaldirektør Jo Frich fortalte litt om Rusken. En fra Byrådet takket for all hjelp i Rusken 2003.

Så var det utdeling av trofeene: "Vi får begynne med Malerhaugen vel" sa ordfører Ditlev-Simonsen. Jeg hentet en velfortjent Rusken i bronse. Ditlev-Simonsen avsluttet utdelingen med å si: Jeg skal fortelle Slottet om denne tilstelningen, og sende Kongen som nå ligger på Rikshospitalet en stor blomst fra oss i Rusken.

Oslo 7/1 2004 Line Helga Mathisen

SOMMER PÅ MALERHAUGEN

For syvende gang ble ”Sommer på Malerhaugen” arrangert på lekeplassen. I år som alle andre var det stort oppmøte. Grorud Veteranorkester spilte opp og varslet at sommerfesten var i gang.

Folk koser seg i sommerværet

Matservering: Bacalao, Stoccafisso og pølser

Her gjøres det klart for basketkonkurranse

Loddsalg til inntekt for de nye lekeapparatene

Grorud veteranorkester spiller

Flere og flere barn flytter inn i området

MALERHAUGPOSTEN

Malerhaugen Vel

Nr. 4 August 2004 8. årgang

Bjørg Larsen: Stilleben med epler. 1990. Fotografi av Kjartan P. Hauglid.
© Det Kongelige Hoff 2004

KUNSTNERKOLONIEN MALERHAUGEN

SIGURD HOEL (1890-1960)

Sigurd Hoels ”*Syndere i sommersol”* kom ut i 1927 og ble forfatterens store gjennombrudd. Ga dette han såpass inntekt at han kunne flytte til Ensjø? Usannsynlig? Nei, det er det ikke. Sigurd Hoel og kona Nic. Waal kjøpte Søylehuset på Petersborg i 1928. Petersborg i dag er det gule huset en kan se innimellom Tiedemanns tobakksfabrikk i Johann H. Andresens vei.

Søylehuset Petersborg , Ensjø. (I dag Ekeberg)

Søylehuset er enestående i norsk arkitektur. Det ligner et gresk tempel. Med en søylegang rundt hele huset og 18 søyler som holder taket og danner en veranda i første etasje. Huset ble bygget som sommerbolig i 1825 av konsul Henrich Resch og hans kone Maren Gasmann (i Storgata). Huset ble revet i 1963, men ble gjenoppbygget av Byanti-kvaren i 1966.
Søylehuset, Internett 2004

Søylehuset Petersborg kan du i dag se på Ekeberg, der drives det som kafé med minigolf i hagen.

Her på Ensjø satt altså Sigurd Hoel og skrev flere bøker. Blant andre *”Ingenting”* i 1929, *”En dag i oktober”* i 1931, *”Veien til verdens ende”* i 1933, *”Sesam Sesam”* i 1938 og *”Arvestålet”* i 1941.

I 1940 flyttet han til hjembygda Nord-Odal og i 1943 flyktet han til Sverige og oppholdt seg der resten av krigen. Om han flyttet inn igjen på Petersborg vites ikke i skrivende stund.

Sigurd Hoel inviterte den verdensberømte psykologen Wilhelm Reich til Norge i 1934. Reich fikk låne deler av Søylehuset til laboratorium og behandlingssted. Blant annet fikk Hoel selv 500 timer behandling av Reich, noe som Erling Borgen i en dokumentarfilm sier hadde liten effekt. Film & TV, oktober 2002

Sigurd Hoel

Nic Waal (Hoel inntil 1936)
Sigurd Hoel og Nic Waal var gift i årene 1927-1936. Disse årene bodde de på Petersborg, i Søylehuset. Da het Nic Waal Hoel til etternavn. Waal-navnet tok hun etter sin neste mann. Fornavnet Nic kommer fra hennes etternavn Nicolaysen.

Nic Waal ble utdannet lege i 1930 og psykoanalytiker i 1933. Denne siste tok hun i Berlin da det den gang ikke fantes denne type utdanning i Norge. Hun var en av de første som spesialiserte seg innen barne- og ungdomspsykiatri. Det er dette hun i dag er mest kjent for. Vi kjenner alle Nic Waals institutt.

WILHELM REICH, LENSMANN HIORTHS ALLÉ

Vi har i skrivende stund ikke funnet ut hvilket hus og leilighet Wilhelm Reich bodde i Lensmann Hiorths allé, men vi er i kontakt med forfatteren Lars Amund Vaage. Han har skrevet om Wilhelm Reich og har lovet oss å forsøke finne ut dette i sine papirer. I 1999 ga Vaage ut romanen, *"Den framande byen. Ein roman om Wilhelm Reich".* Gitt ut på Oktober forlag. Vi har også vært i kontakt med Wilhelm Reich museet i USA.

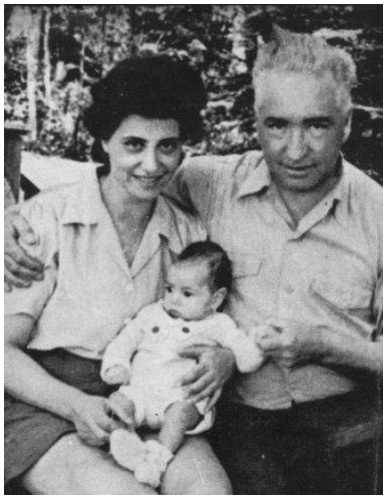

Wilhelm Reich ble født i Østerrike i 1897. I en del som i dag tilhører Ukraina. Han var utdannet lege og var elev av Sigmund Freud. Vi skal ikke utdype hans teorier innen psykoanalysen, men bare konstatere at han var meget omstridt og ble ekskludert av det gode selskap, både her i Norge og i andre land. Likevel har hans teorier satt spor etter seg og er videreutviklet.

Bildet viser Reich, hans kone og barn. De bodde fra 1934 i Lensmann Hiorths allé.

Det er i hovedsak to teorier han utviklet. Den ene blir kalt vegetoterapi:

En terapeutisk metode som særlig retter seg mot å forstå og å gripe fatt i kroppens budskap. Vegetoterapeuter tar sitt utgangspunkt i at kroppen husker vår historie. Ved å lytte til og ha øye for hva kroppen forteller kan vi nå opplevelser som er blitt borte for oss, som vi måtte fortrenge, eller som hendte oss før vi hadde et språk å sette hendelsen inn i. Ut fra en forståelse av at utvikling av kropp og sjel er en enhet, så blir en naturlig følge at kroppen vil utvikle og forme seg avhengig av hvordan den er genetisk disponert, og hvordan livets ulike tildragelser møter kroppen, og blir møtt av kroppen. Dette betyr at vi gjennom å observere kroppen også kan se mye av personens utviklings-historie. Hvis vi erkjenner at vår historie former våre kropper, så taler også kroppen til oss om hvem vi er, hva som er vanskelig for oss og hvilke ressurser vi har. Alle mennesker og dyr tolker kroppens signaler, bevisst eller ubevisst Denne ubevisste viten kan systema-tiseres og gjøres mer bevisst. Vegetoterapeuten har som utgangspunkt å lære seg å forstå kroppens fortellinger på en slik måte at man kan komme i dialog med, og gi veiledning til personen det gjelder, slik at han/hun bedre kan forstå hvorfor man føler og handler som man gjør i bestemte situasjoner, og hvordan vi kan gjøre noe med det. Hvorfor det er slik at noen mennesker og situasjoner gjør en engstelig, og hvorfor en utvikler smerte og forkrampninger i muskulaturen og andre kroppslige plager og lidelser. Kjell Standal, klinisk spesialist i vegetoterapi

Den andre er teorien om orgon, eller orgonomy, noe lignende Freuds libido. Wilhelm Reich beskriver denne kraften (orgon) i mennesket slik:

Once a pupil of Sigmund Freud, Reich developed a differing opinion of the "libido" theory. Reich felt that libido was an energy function as opposed to a desire or instinct, finally viewing the orgasm as holding the key to the regulation of bioenergy. He postulated an orgasm formula pinpointing the energy process as having four beats: (1) mechanical tension, (2) bioelectrical charge, (3) bioelectrical discharge, and (4) relaxation. Further research became more encompassing: that in fact this basic biological formula comprehends the essence of all living functioning. Objective observation of the orgone energy revealed that it is present in the atmosphere, is related to the sun, extends through all space like "ether", is drawn in by all organisms, and is what accounts for the movement of all living things. Paul Rourke 1977

SIGURD DANIFER

Sigurd Danifer (1894-1958) var gift med Wilhelmine Schibbye, datter av verkseier Hjalmar Schibbye. De bodde på Nystuen (Schibbyegården) i Malerhaugvn 8 til den ble solgt i 1939. Hele fire malerier av han er innkjøpt av Nasjonalgalleriet. Hans spesialitet var å skildre utkanten av Oslo (Ensjø?) i en myk, blond koloritt, gjerne med nakne figurer.

Bilde til høyre:

”Badende kvinner”. Malt på Nystuen?

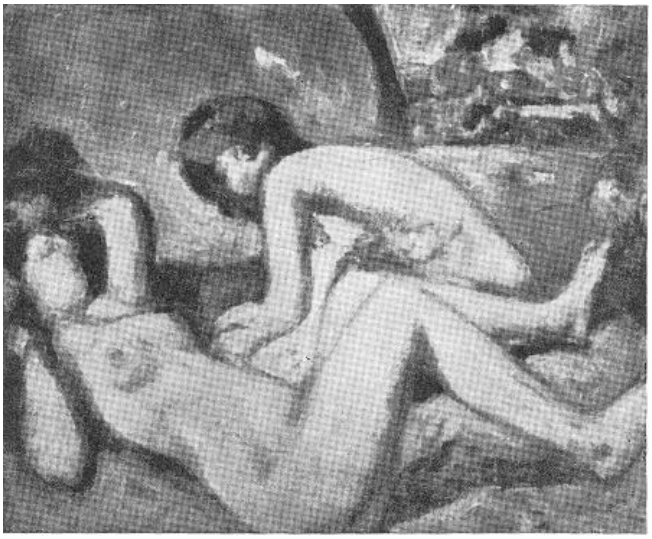

Industribygd, malt av Sigurd Danifer.

BJØRG LARSEN

Bjørg Larsen ble født i Lensmann Hiorths allé 14 den 28. april 1927. Her bodde hun det meste av sitt liv til hun døde 17. april 1998. Vi skal ikke gjenta tidligere nummer av Malerhaugposten, der vi skrev om kunstneren Bjørg Larsen.Da vi har fått tilgang på nye malerier av henne, presenterer vi disse og et kort resymé om denne fargerike kvinnen som tilførte vårt lokalmiljø mange perspektiver på Malerhaugen og fra en internasjonal erfaring som menneske og kunstner.

I 1982 satt Kong Olav selv modell da hun malte hans portrett. Hun kunne fortelle at han var en svært hyggelig og morsom mann. Det som gjorde et inntrykk på henne var hans interesse for henne som person. Hun elsket å fortelle om Malerhaugen, noe han likte å høre om. Vi gjenforteller en historie om hennes første møte med Kong Olav:

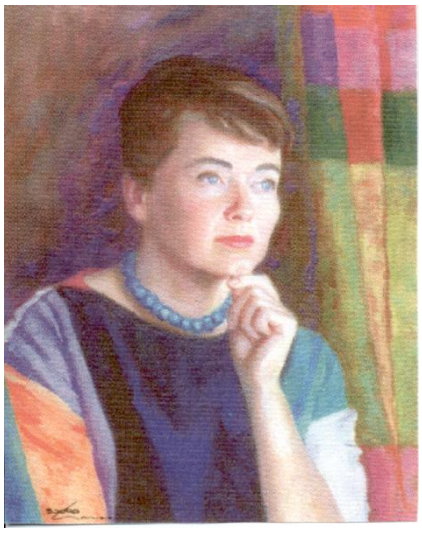

Selvportrett

Bjørg Larsen forteller:
Vi hilste og snakket om litt løst og fast. Han spurte hvor jeg kom fra og jeg svarte som sant var fra Malerhaugen. Jeg fortalte at jeg hadde bodd der hele mitt liv. Kong Olav syntes at tanken om hans portrettmaler fra Malerhaugen ble en ustyrtelig morsom metafor og lo med sin særegne latter:

Malerhaugen, selvfølgelig. Det er derfor du er så flink til å male da?".

Bjørg Larsen har en imponerende merittliste som kunstner. Bosatt i USA i mange år, tilbrakte lange tider ved Middelhavet og selvfølgelig her hjemme. Hun må ha hatt en stor fremdrift og vært om seg. Hun har hatt flere oppdrag fra kongefamilien, hennes portrett av landsfaderen Einar Gerhardsen henger i Folkets hus, minst to av hennes malerier henger på slottet i Monaco.

Samtidig beholdt hun bakkekontakten og ga bort selvlaget statue av seg selv som barn til Winter-Haven, vellet fikk flere malerier med motiv fra området og Ensjøtunet har på veggene malerier av henne.

Maleriet av Kong Olav V er ikke signert, det er derfor mulig at dette er et fotografi av en skisse før det endelige maleriet ble ferdig.

Portrettet skal som vi forstår henge på Skaugum.

Foto: Bjørg Larsen, trykket med tillatelse av hennes familie.

Takkebrev fra Kongen
Det er ikke alle av oss som får et personlig takkebrev fra Kongen.

Det gjorde Bjørg Larsen i 1982, etter at hun hadde malt Kong Olav V.

SLOTTET, OSLO
22.oktober 1982

Fr. Bjørg Larsen,
Oslo.

Jeg vil på denne måte få bringe Dem min beste takk for det maleri som De har vært så vennlig å tilstille meg i anledning av mitt 25-års regjeringsjubileum.

Deres hengivne

Olav V

Prins Rainier III av Monaco

Det var ikke bare vårt hjemlige kongehus Bjørg Larsen var i kontakt med på grunn av sin kunst-utøvelse. I 1983 ga hun bort to malerier til fyrstehuset Grimaldi av Monaco. Som takk fikk hun dette fotografiet av familien i 1985.

Regent Rainier III

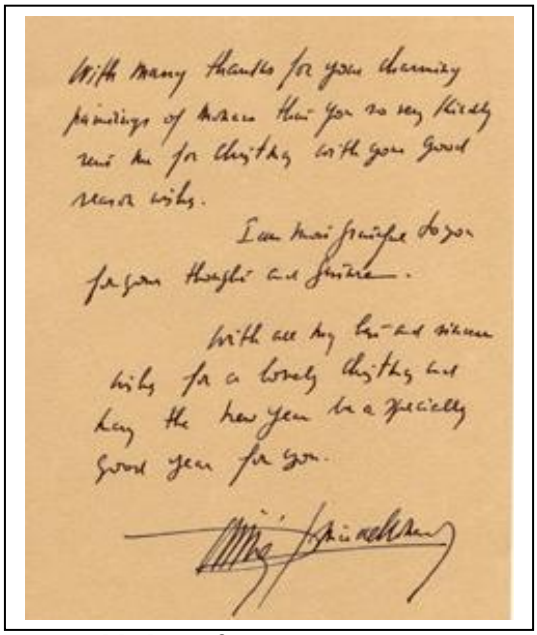

With many thanks for your charming paintings of Monaco that you so very kindly sent me for Christmas with your good wishes.

I am most grateful to you for your thoughts and generosity.

With all my best and sincere wishes for a lovely Christmas and may the new year be a specially good year for you.

Takkebrev fra Prins Rainier III

Prins Rainier med sine tre barn

Einar Gerhardsen

Et mye brukt maleri i aviser og plakater av landsfaderen Einar Gerhardsen er dette som ble tatt da Gerhardsen fylte 90 år i 1983. Bjørg Larsen (t.v.) overrakte selv maleriet til Einar Gerhardsen. Maleriet henger i Folkets hus.

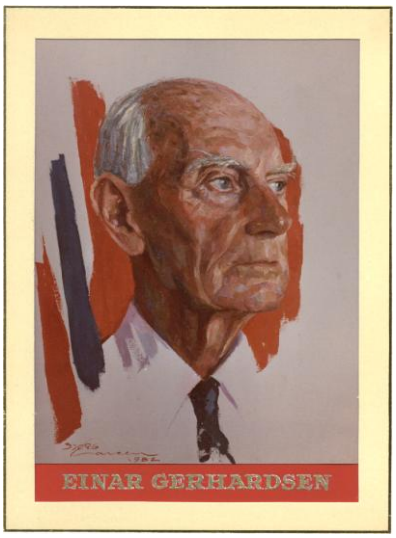

Stilleben var også en kunstform som hun behersket meget godt, se bare på disse eplene som også henger på Slottet. To epler som lener seg til hverandre. Se på den skyggen. Det er nesten som en har lyst å ta en bit av Malerhaugposten. PS: Alle bildene som vi har fått lånt fra Slottet er ikke publisert på nett, kun i papirutgaven.

Bjørg Larsen oppholdt seg ofte i Middelhavslandene. Derfra fikk hun sikkert inspirasjon til å male mer sydlandske frukter:

ALF KARLSEN

Hvor mange visste at Alf Karlsen i Lensmann Hiorths allé 12 er en ivrig maler? I 1991 malte han bildet med motiv fra Grønvoll gård:

Grønvoll gård 1991

Han syntes det var morsomt å male og ga bort de aller fleste av maleriene han laget. Det betyr at det rundt omkring henger malerier med signatur A Ka eller A. Karlsen.

Alf Karlsen som ung mann sammen med sin mor. Han har bodd på Malerhaugen hele sitt liv. Først i Strømsveien og deretter i Lensmann Hiorths allé 12. Vi har i tidligere aviser gjengitt flere fortellinger fra hans oppvekst i området.

Alf Karlsens mor. Maleri av Bjørg Larsen.

Alf Karlsen har alltid vært opptatt av nærmiljøet. Han har samlet mye informasjon og historier fra Malerhaugen og nærliggende områder, som bildet fra Kampen helt til høyre.

Han har også reist rundt, noe som maleriet fra Lofoten viser, bildet til venstre.

Fra Lofoten 1992

Fra Normannsgata på Kampen

ANNA FISKE

Årets kalender fra velforeningen var Anna Fiskes originale tegninger. Anna Fiske er bosatt i Lensmann Hiorths allé. Hun har nylig gitt ut ny bok: ”Danse på teppet”. Hennes bøker er å få kjøpt på Tronsmo i Kristian Augusts gate, men også Tanum selger noen av hennes bøker. Teksten under har vi funnet fra hennes forlag, No Comprendo Press’s hjemmesider:

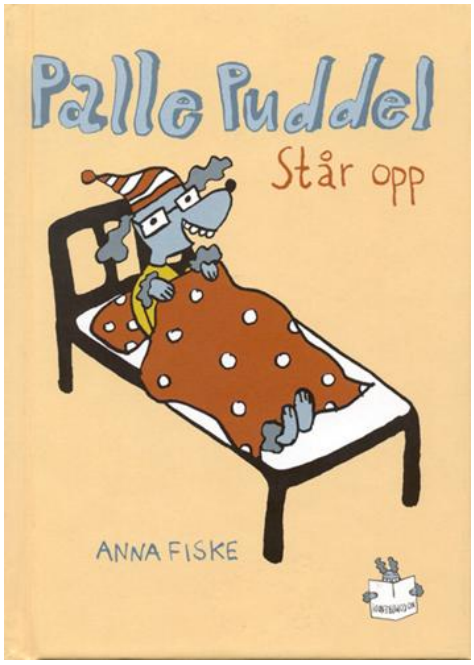

Palle Puddel står opp

Anna Fiske gir ut billedboken "Palle Puddel står opp". Anna Fiske er kjent som illustratør og tegneserieskaper, dette er hennes barnebokdebut.

Palle Puddel våkner av at vekkerklokken ringer, men istedet for å stå opp finner Palle frem morsomme ting som han leker med i sengen. Hvert oppslag er komponert med en tegning sammen med et ord, slik at boken fungerer som en morsom form for ordlæring. Tegningene fylles av fler og fler detaljer, og denne enkle og originale fremstillingsformen, med ett ord per oppslag danner en underholdende historie.

Som vanlig med Anna Fiske ligger en underfundig og stillfaren humor under hele veien, karakteristiske tegninger, lekre farger og design.

Anna Fiskes nye tegneserie Snakke med dyr

«Snakke med dyr» handler om nervøse lidelser og den store kjærligheten, filosofi og livsutfoldelse, samliv og veivalg — kort sagt om den vanskelige jobben med å finne den rette her i livet. ”Snakke med dyr» er Anna Fiskes oppfølger til albumet «Forvandlingen» fra 1999.

Anna Fiske er født i Ängelholm, Sverige 1964, og er utdannet ved Konstfackskolan Sverige, Grafisk Design och Illustration 1989-92. Medlem i arbeidsfellesskapet BASTA illustration siden 1999. Hun har publisert serier i Fidus, Galago (Sverige), stripen «Millionären» i Dagens Nyheter (Sverige), «Palle Puddel og Kanine» i Kunst for alle, i tillegg til en rekke illustrasjonsoppgaver. Hun ble tildelt prisen Galagos Fula Hund i1994.

Snakke med dyr

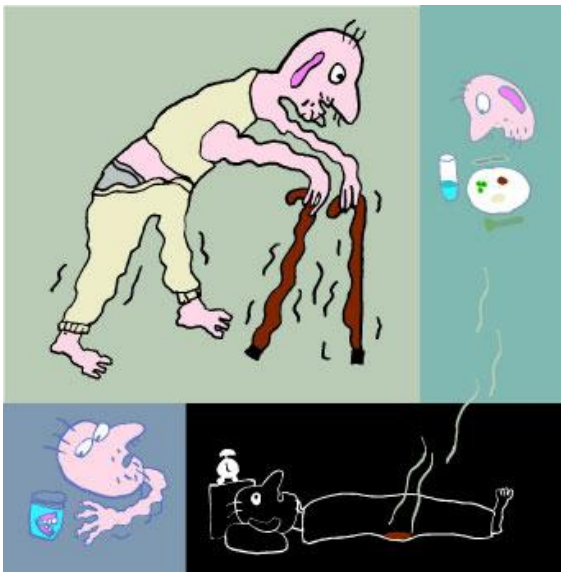

Fra billedserie på Internett av Anna Fiske
Tema: Vold mot eldre**.** Arena Helse

Forsiden til den siste boka som Anna Fiske ga ut, *"Danse på teppet" 2004.* Om denne boka kunne en lese i Aftenposten:

Svenske Anna Fiske er gift med Lars Fiske, og de deler også den noe naivistiske streken. Men mens Lars er mer stram i formen, har Anna både tegningsmessig og tematisk mer til felles med for eksempel Inga Sætre. Begge tar for seg forholdet jenter imellom, med et par gutter/menn i hendelsenes utkant.

ELEFANT: Er damer som elefanter? De glemmer iallfall ikke, skal vi tro forfatteren Anna Fiske. Foto: Scanpix

Jentene, livet og døden

I Dagbladet 12. juli 2004 kunne vi lese anmeldelsene av den siste boka hennes, Danse på teppet.

LARS FISKE

Familien Fiske i Lensmann Hiorths allé ligger ikke på latsiden når det gjelder å tegne og produsere bøker. To bøker ga de ut i år 2003. Lars Fiske er gift med Anna og debutterte i likhet med henne som barnebokforfatter det året. Hans bok fikk stor oppmerksomhet og vi kunne følge med på TV da en utstilling med hans tegninger ble åpnet på Oslo S. «Kom, så løper vi» er Lars Fiskes debut som barnebokforfatter. Fiske (f. 1966) er kjent som illustratør for bl.a. Tine Skolemelk, Dagens Næringsliv, Aftenposten, Dagens Nyheter og Natt&Dag, ved siden av sitt virke som tegneserieskaper. Her gir vi et utdrag fra forlagets hjemmesider:

Lars Fiske vinner av Kultur- og kirkedepartementets pris for årets beste billedbok

Juryens begrunnelse: *«Lars Fiske er nyskapande og viser sikker bruk av verkemidlar og teknikk i dette heilstøypte verket. Teiknaren boltrar seg med diagonalar og geometriske figurar av ymse slag og nærmast jagar figurane frå det eine oppslaget til det andre."*

«Kom, så løper vi» er en svært fartsfylt, gjennomillustrert historie om to rampete gutter som ikke klarer å sitte stille, men i vill fart løper gjennom en rekke morsomme situasjoner, mens rekken av forfølgere blir lengre og lengre. Boken er illustrert i Fiskes særegne stil, i fire farger og breddeformat,ledsaget av korte humoristiske tekster på vers.
Lars Fiskes bok: "Kom så løper vi". 2003

Fiske-figur.
I Steffen Kvernelands dokumentarserie-samling SLYNGEL kan du oppleve Lars Fiske som tegneserie-figur i den sylskarpe reiseskildringen "Golemen og Blæra i Bergen". Fiske bidrar selv i SLYNGEL med et tegneserie essay om det legendariske tegneseriebladet TEMPO.

Fra Internett

Bildet til venstre er hentet fra boka Slyngel, se lenger bak i Malerhaugposten.

Lars har vært rundt på Malerhaugen og tegnet flere av husene vi kjenner så god

Malerhaugveien 5

Ensjøveien 32

Fengselet, Strømsveien 70 B

Lensmann Hiorths allé 8

I Aftenposten 26. juli kunne vi på førstesiden lese at hovedoppslaget for kultursidene handlet om Fiske og Kverneland. De legger for tiden siste strek i ny bok:

STEFFEN KVERNELAND

På forrige side omtalte vi den nye boka av Kverneland og Fiske. Steffen Kverneland er som Lars Fiske bosatt i Lensmann Hiorths allé.

Steffen Kverneland
Hva tenker du når du treffer denne mannen en mørk vinternatt i Lensmann Hiorths allé?
Vel, han ser nok ikke helt slik ut, men til venstre vises et bilde som han har laget av seg selv. Fra Internett.

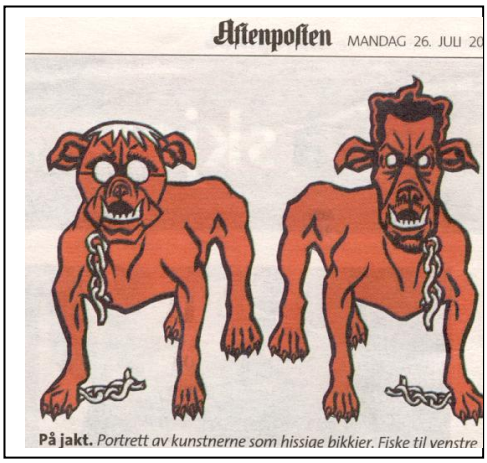

To voktere i Lensmann Hiorths allé

Tegnere, illustratører og forfattere finner sin vei til Malerhaugen. I Lensmann Hiorths allé finner vi enda en kjent tegner. Brukt av blant annet i avisene Nationen og Dagbladet.

Kva ville skjedd dersom Jesus kom tilbake i år 2002, og kva ville media brukt denne hendinga til? Og kommunikasjonsrådgivarane? I korte trekk er dette utgangspunktet for forfattar Are Kalvø og teiknar Steffen Kvernelands elleville harselas over Noreg og nordmenn anno 2002.

Jesus kjem altså tilbake, kledd i kjortel og sandalar, og han tar inn på Triaden Hotel i Lørenskog. Vegen derfrå er kort til TV-studioet hos Fredrik Skavlan og store oppslag i pressa. Snart tårnar problema seg opp, og skandalen er eit faktum. I denne oppfølgjaren får du heile historia om det som skjeddde, fortalt av dei som møtte Jesus, dei som påstod at dei møtte han, dei som følgde han, dei som intervjua han, og dei som arbeidde som rådgivarane hans.

Dette kan en lese i omtalen av boka som Steffen Kverneland er tegner og Are Kalvø har skrevet. Det er ikke den hellige bok det er snakk om, men fortsettelsen, ”Bibelen 2”. Utgitt på Samlaget.

Det blir skrevet i omtalen av Kvernelands bok ”Slyngel” at den er selvbiografisk. Om naboene har oppdaget slyngelen vites ikke.

Slik skriver Are Kalvø om en av bøkene til Kverneland:
Amputerte klassikere IV

Steffen Kverneland er ein av Norges morsommaste menn i tillegg til å vere ein fantastisk teiknar. Dessutan er han svært hyggelig. Likevel, då han spurte meg om eg ville skrive etterordet til den fjerde av hans samlingar med øydelegging av seriøs litteratur, bestemte eg meg for å ta han skikkelig. Det gjekk sånn passe.

Etterord til Steffen Kvernelands Amputerte klassikere IV. No Comprendo Press 2001

VERA MICAELSEN

Nyinnflyttet med mann og tre barn er Vera Micaelsen i Lensmann Hiorths allé. Seg selv karakteriserer hun seg som, sakset fra avisen:
"Selv er jeg bra skrudd i pappen, og det er jeg glad for, sier Vera, som er i bokhandelen for å demonstrere aktiviteter fra sin nye bok «1000 ting å gjøre sammen med barna»."

Vera Micaelsen. Foto: Ingrid Åbergsjord

Barn setter tydeligvis fantasien i sving. Over har vi fortalt om Anna og Lars Fiskes debut som barnebokforfattere, to døtre har de sammen. Lenger ned i Lensmann Hiorths allé finner vi trebarnsmoren Vera Micaelsen, som også nylig har gitt ut bok på Kagge forlag.

Oppland Arbeiderblad:

Innholdet er organisert i tema-kapitler, som papir, mat, se på naturen, spørreleker, kroppen, lyd og mange flere. Særlig er det mye bra på den naturfaglige sida, her finnes flere spennende eksperimenter man kan gjøre hjemme.

Hver aktivitet forklares greit og oversiktlig, noen med Vera Micaelsens egne tegninger. Det står forklart hva men trenger og det angis en omtrentlig alder fra når man kan tenkes å ha glede av denne aktiviteten.

Bilder og lay-out er forfriskende, fargesterk og morsom. Registeret er forbilledlig og skikkelig grundig. Her er alle aktivitetene organisert på ulike måter, slik at man kan finne fram til hva som passer for fjortiser, hva som passer til jul osv.

Bra jobba!

Vera Micaelsen har jobbet i radio og TV, og er særlig kjent for å ha vært med på barne-TV. Hun har også bakgrunn fra reklame og har tre barn selv. Det småpussige ansiktet hennes lyser mot oss fra omslaget på boka. Jo da, hun ser både kreativ og entusiastisk ut.

TERJE NYMARK

Rusler du i Langengen en formiddag, kan du av og til høre en vakker klarinett som spiller. Da er det Terje Nymark som øver til neste konsert i Oslo Filharmoniske orkester. Verdensberømt og stadig på turne i inn- og utland. Du kan lytte til dem i Konserthuset, der spiller de ofte.

Oslo Filharmoniske orkester, lastet ned fra orkestrets Internettsider.

Essklarinett

A-, og B klarinett

Bassklarinett

Altklarinett

Kontraaltklarinett

En klarinett er ikke bare en klarinett.
Rørene til både klarinett og saksofon er like av utseende. Størrelsen og tykkelsen varierer med størrelsen på instrumentet. Det finnes altså mange typer klarinetter.

Terje Nymark er den eneste i filharmonien som spiller den minste typen, Essklarinett. Han spiller også de mer vanlige A- og B klarinett, altså den vi vanligvis forbinder med en klarinett. Det finnes en slags krysninger mellom saksofon og klarinett. En heter Altklarinett og en annen bassklarinett. Ikke nok med det, det finnes også noe som heter kontraaltklarinett.

Klarinetter kommer under en blåseinstrumentfamilie som heter Rørbladinstrument med enkelt rørblad.

ANDERS RØNNINGEN

Går du videre opp Langengen og oppover til Øvre Malerhaugen i Lensmann Hiorths allé kan du høre rytmiske toner fra en pauker. Det er Anders Rønningen som øver til neste operaforestilling. Han er nemlig ansatt i Den Norske Opera og spiller der.

En pauker er et slaginstrument som opprinnelig kommer fra Tyrkia og arabiske land. Det ble innført til Europa på 14. og 1500 tallet.

Både i arabiske land og senere i Europa, var Pauken forbeholdt de fyrstelige. Den ble som regel brukt ved festlige anledninger sammen med trompeten. På 1600-tallet fikk regimentene kun bruke den hvis befalsmenn var adelsmenn med minst barons rang var tilstede. Som krigsutbytte var Pauker det fineste en kunne erobre.

Til sesongen 2004/2005 kan du på Den Norske Opera lytte til og se på blant annet disse forestillingene. Det skulle være noe for enhver smak.

Opera:

Figaros bryllup	September
Don Pasquale	September-oktober
Trubaduren	November-desember
Madame Butterfly	Januar
Julius Cæsar	Februar
Tosca	Februar-mars
Olav Tryggvason	April-mai
La Traviata	Juni

Ballett:

Romeo og Julie	August-september
Nøtteknekkeren	Desember
Svanesjøen	Januar
Askepott	Mai

ELISABETH JOHANSEN

De som var til stede på lekeplassen under ”Sommer på Malerhaugen” kunne få opplæring i hvordan klippfisk og tørrfisk produseres og kan bli delikate retter. Forfatter og forlagsdirektør i Orkana forlag, Elisabeth Johansen, er ikke bosatt på Malerhaugen, men er til stadighet på besøk her. Siden hun så sporty stilte opp og delte sine kunnskaper med oss, syntes vi hun fortjente en presentasjon i avisen.

Elisabeth Johansen er ekte nordlending, fra Lofoten og fiskeværet Stamsund. De som har tatt hurtigruta nordover, over Vestfjorden, stoppet nettopp der etter Bodø. I månedene februar til mars/april sees nesten ikke bebyggelsen for bare fisk som henger på hjellene.

Tørrfisk er en storindustri. Masse mennesker som skal først fange fisken, så skal den leveres til land, sorteres eller vrakes som det heter på fagspråket, henges opp til tørk, passes på så den ikke råtner, tas ned av hjellene og vrakes igjen før den eksporteres. Middelhavslandene, spesielt Italia, er vel de landene som verdsetter tørrfisk fra Lofoten mest. I Norge er det lutefisken som er mest kjent.

Klippfisken har sitt egentlige opphav også fra Lofoten, men kløktige møringer fant fort ut at skreien fra Lofoten kunne konserveres ved å saltes og deretter tørkes på klippene. Denne fisken går for det meste til Brasil og Portugal.

Oppskriftene til rettene du fikk servert på sommerfesten er hentet fra to av bøkene til Elisabeth Johansen:

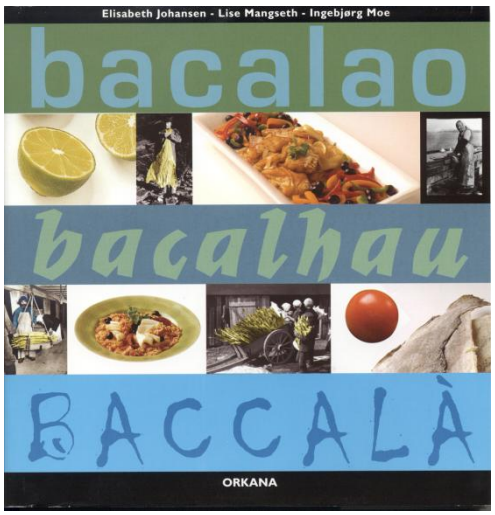

Dette fikk du å spise under sommerfesten;

Klippfisk (Bacalao Noruega)	***Tørrfisk (Burrida di Stoccafisso)***
Utvannet klippfisk (vannes ut et døgn) Poteter, omtrent like mye som klippfisk 2 løk Cayenne (skal være litt sterkt) Tomatpurre Tomater på boks Olje Vann (fiskekraft) PS: Ikke ha for mye olje, det tar mye smak. Bruk heller litt hvitvin.	Utvannet tørrfisk (ca 800 gram) 2 poteter i båter 2 gulrøtter i skiver 50 gram selleri 1 gul og 1 rød paprika 8 ansjosfileter 2 bokser hakkede tomater hvitløk persille sorte oliven maisolje og masse, tørr hvitvin

MALERHAUGPOSTEN

Malerhaugen Vel

Nr. 5 Oktober 2004 8. årgang

Lin Stensrud: Fotograf i Velhuset

Velforening for Ensjø, Grønvoll, Malerhaugen

ENSJØ GÅRD

Vi har før skrevet om Ensjø gård og familien Schibbye. Etter at dette ble lagt ut på nett, ble vi kontaktet av familien. Tom Aksel Hjalmar Schibbye, barnebarn av Aksel Hjalmar Schibbye har gitt oss mye nytt historisk materiale om Ensjø og Schibbye. Det ble i sin tid gitt ut bok om ”Fabrikeier Lauritz Benedictus Schibbye”, i et begrenset opplag beregnet for etterkommerne.

Mye av innholdet ligger på nettsidene til Malerhaugen vel, men langt fra alle i området har tilgang til Internett. I tillegg til at vi vet ikke hvor forgjengelig slike sider på nett er og det skriftlige antas å være lettere arkivmateriale. Alle våre aviser blir oversendt Oslo byarkiv.

FOTOGRAFERING, GRAFIKK OG MALING I VELHUSET
I forrige nummer skrev vi om flere kunstnere som er bosatt i vårt område. I denne avisen presenterer vi to av kunstnerne som leier i vellokalene. I velhuset er det nå mulighet til å kjøpe fotografier og grafiske trykk.

På forsiden er det gjengitt fotografi av Lin Stensrud.

VELFORENINGEN, NÅ I BRØNNØYSUNDREGISTERET
Fint skal det være, og nå er vellet altså registrert i Brønnøysund. Det er særlig banken som ønsker at vi skal være registrert der. Et vel kommer under kode 770: Private konsumorienterte organisasjoner uten profittformål.

MØTER, FØDSELSDAG, DÅP, KONFIRMASJON?

Malerhaugen vel har sluttet å leie ut sine lokaler i Fyrstikkalleen 2B. Vi har inngått en avtale om at medlemmer av velforeningen og andre beboere i området kan leie rimelige lokaler på Ensjøtunet. Du kan leie kafeen i hovedetasjen i det gamle våningshuset, eller vanlige møterom.

Adressen er Malerhaugveien 10.

Det er god plass til 60 til bords i hele kafeen, men du kan stenge av rommene hvis du ønsker det. Ensjøtunet har tilbud om catering fra eget kjøkken hvis du skal servere mat.

Det tillates ikke nyting av alkohol eller andre rusmidler, lokalene er også røykfrie. Fest som medfører høy musikk eller annen uro er ikke ønsket da det bor mange eldre mennesker i huset.

Du må også rydde og vaske etter deg. For bestilling, ta kontakt med resepsjonen på Ensjøtunet eller i tlf. 22576630. Før kl 1530.

Si fra at du er medlem av Malerhaugen vel når du bestiller. Du kan titte på lokalene på dagtid hvis du ønsker det.

Vi minner samtidig om at Ensjøtunet tilbyr mange aktiviteter og har hver onsdag ettermiddag åpen kafé.

Utgiver: Malerhaugen vel. Red. Leder Jan Ove Vatne. Malerhaugvn. 3, 0661 OSLO
Tlf. 22681327 www.malerhaugen.com e-post: geirj2@online.no
Org.nr: 987 266 597

VELHUSET LEID UT

I sommer fikk alle medlemmene tilsendt et skriv der de ble spurt om hva de syntes vellet skulle være. Bakgrunnen var at inntektene til vellet ble kraftig redusert etter at bydelen sluttet å leie velhuset. Styret kom i et dilemma om vi skulle beholde velhuset til møter og barneselskaper eller om vi skulle leie det ut til andre. Valget ble om vi skulle fortsette med aktiviteter som julegrantenning, sommerfest, denne avisen og egne Internettsider, eller beholde lokalene slik at borettslagene, sameiene og barna kunne ha et møtested. Nesten halvparten av medlemmene svarte på henvendelsen og alle mente at aktivitetene bør fortsette og at velhuset kan leies ut.

Det som er spennende er at det er to fotografer og en maler som nå leier velhuset. To av dem har allerede tatt lokalene i bruk og sier de er godt fornøyd. Her kommer en kort presentasjon:

Anne Kristine Togstad
Billedkunstner og hovedfagsstudent i kunsthistorie. Er selvlært, i den forstand at hun har deltatt på flere kurs i forskjellige teknikker. Arbeider i et figurativt formspråk, og er særlig glad i akt-studier. For tiden jobber hun mest med grafikk; strek-etsninger, akvatint og koldnål. I tillegg til grafikk jobber hun også med skulptur (laget i i leire eller ståltråd, eller støpt i gips) og noe maleri (akryl på lerret).

Separatutstilling
Har nettopp avsluttet sin første separatutstilling med grafikk i Galleri Albin Art. Neste utstilling som står på trappene er Romeriks-utstillingen og juleutstillinger i henholdsvis Galleri Ramfjord og Ullensaker Kunstforening. I tillegg er hun i ”kommisjon” hos Galleri Nobel i Drammensveien med grafikk og små skulpturer.

”Voksen dame?”, grafisk trykk: sukkerakvatint.

Lin Stensrud

Bosatt i Lensmann Hiorths allé. Har cand. mag. grad fra Universitet i Oslo med fagene historie, sosialantropologi, religionshistorie og jobbet som studieveileder på Blindern. Etter noen år der fikk hun behov for andre utfordringer og bestemte seg da for å bli fotograf.

Har jobbet med fotografi i 5 år. Begynte først som fotoassistent for fotografen Alexander Hagstadius.
De siste 2 årene jobbet for seg selv. Jobber hovedsaklig med reklame, men også noe redaksjonelt. Har også jobbet som frilanser i Morgenbladet, Tønsberg Blad og vært ansatt i Porsgrunns Dagblad i 9 mnd.

I løpet av denne perioden tilbrakte hun ett år i Roma. Der ble hun kjent med ovennevnte Anne-Kristine. Hun fikk stipend fra Leonardo Da Vinci, det er et utvekslingsstipend mellom land innenfor EU/EØS. Resultatet av oppholdet ble en utstilling i Oslo.
Når hun jobber med egne ting er hovedfokuset innenfor dokumentar.

Kan beboerne og velforeningen ha nytte av disse som leier velhuset?

I velhuset kan du ikke lenger møtes for å vedta mange nye forslag i ditt sameie. ***MEN***: Fra nå av kan du finne flotte og annerledes julegaver og bursdagsgaver. Du kan nemlig ringe på døren i velhuset og spørre om du kan få ta en titt om det er noe du kan tenke deg å kjøpe. Eller du kan legge en lapp i postkassen og avtale en tid.

Eksempler på produkter ser du i presentasjonen over. Eller du kan titte nærmere på www.linstensrud.com og www.kunstforalle.no/fotograf.html?fotograf.fotograf_id=36

Det er rimelige priser du vil finne, alt fra kroner 300 for små trykk til 1200 for en stor aktstudie.

Søndagskafé?

Når alle fotografer og maler er i hus, planlegges det en slags "åpent hus" en gang i blant der du kan studere arbeidet deres og en kan ta seg en kaffe og en vaffel.

HØRINGSGRUPPE FOR UTBYGGINGER I ENSJØBYEN ETABLERT

I forrige avis oppfordret vi folk til å delta aktivt i vellets ulike aktiviteter. Mange har meldt seg til å delta i høringsgruppen for utbygginger i Ensjøbyen. Vi har nå kontakt med beboere på Ensjø, Grønvoll, Malerhaugen og Fyrstikkalléen. Dette skulle dekke hele vårt område. Dette betyr at uttalelsene fra velforeningen er sikret ved at beboere i alle "kroker" har mulighet til deltagelse.

Det som kan se ut kommer først i løypa er boligbygging bak Fyrstikktorget, fra Grenseveien 97 til Fyrstikkalléen og Fyrstikkalléen 21. Dette området vil antagelig romme flere hundre leiligheter. Da velforeningen for en tid tilbake fikk vite at arkitekter var engasjert, tok vi kontakt. Vi sa klart fra at de måtte tegne inn bygningene på en slik måte at det ikke var mulighet til gjennomkjøring mellom Grønvoll allé og Fyrstikkalléen. Vi har muntlig fått informasjon at dette har arkitektene hørt på. Det betyr at de boligene som ligger mot Fyrstikkalléen får adkomst fra denne veien, mens boliger like bak Fyrstikktorget får adkomst via Grønvoll allé.

Mer konkrete planer er sendt til Plan- og bygningsetaten, men de er ikke offentliggjort enda. Slike saker tar ofte lang tid. Først skal området omreguleres fra industriområde til boligområde. Veier og friarealer skal sikres før selve byggesaken blir behandlet. Vi vil komme tilbake til denne byggesaken når den foreligger.

Bydelsutvalget i Gamle Oslo behandler selve reguleringsforslaget i september. Blant annet har bydelsdirektøren foreslått i sitt saksfremlegg at:

- *minimum 70% av leilighetene skal være 3-roms eller større,*
- *av disse skal minst 30% være 4-roms eller større,*
- *det skal være maks 30% 2-roms leiligheter,*
- *det skal ikke være 1-roms leiligheter,*

Etter hvert vil det komme mange flere søknader om boliger i vårt område.

POLET FLYTTET FRA FYRSTIKKTORGET

Hva med resten av Fyrstikktorget?
Det er ikke til å komme bort fra at polet trekker kunder til kjøpesentrene. Rundt torget står flere store kontorbygg tomme og har gitt et svakere kundegrunnlag. Velforeningen ser en fare i at flere forretninger vil flytte. Vi vil jo gjerne ha både apotek, bokhandel og postkontor. Hvis omsetningen faller, noe vi vet den er gjort for mange, så frykter vi at tilbudet på torget blir redusert til lite eller ingenting.

Velforeningen har forsøkt å påvirke politikerne både i bydelsutvalget Gamle Oslo og sentralt i Rådhuset. Vi har fått mye støtte, men ikke noe som har hjulpet.

Det eneste vi nå kan gjøre er å oppfordre beboerne til å støtte opp om de andre forretningene en ønsker på torget, slik at de fortsatt kan ha et salg som de kan leve av.

OG NÆRMESTE BANK

Først forsvant Kredittkassen fra Fyrstikktorget, nå forsvinner også snart DnBs filial på Ensjø T. DnBs filial i Strømsveien flyttet for lenge siden. Det betyr at folk som har behov for banktjenester over disk må heretter reise langt.

JULEGRANEN TENNES PÅ LEKEPLASSEN

LENSMANN HIORTHS ALLÉ

SØNDAG 28. NOVEMBER KLOKKA 1700

GRORUD VETERANORKESTER SPILLER

GANG RUNDT JULETREET

POSER TIL BARNA

GLØGG TIL DE VOKSNE

Følg med på oppslag

NYTT FRA BYDELEN

Barnehager
Bydelsutvalget Gamle Oslo hadde møte 28. september. En av sakene var kartlegging av barnehageplasser i bydelen. Det er tilbud om 1435 barnehageplasser i bydelen. Dette er ikke nok da det fremdeles står 253 barn på liste som ønsker plass i bydelen.

Ensjøveien 8 og Fyrstikkalléen 21
Det er sendt inn søknad om omregulering fra industri til boliger i Ensjøveien 8 og Fyrstikkalléen 21. Bydelsutvalget behandlet disse to sakene i møte 28. september. Politikerne er positiv til at det bygges boliger i området, samtidig gir de en del føringer på antall boliger, størrelse og om miljøet rundt de planlagte boligene.

Parker og plasser i bydelen
Bydelene tok fra 1. januar over forvaltningsansvaret for parker og plasser. I bydelsutvalget er det nå kartlagt hvilke parker og plasser dette gjelder. Vår eneste park/plass er lekeplassen i Lensmann Hiorths allé. Den er foreløpig ikke medregnet som park. Da tomta er regulert til bolig og eies av Eiendoms- og byfornyelsesetaten faller vår lekeplass utenom de vanlige reglene.

Velforeningen har søkt bydelen om å ta over driften av plassen. Vi har fått god støtte av politikerne i bydelen og det er satt i gang en prosess med tanke på å omregulere plassen fra bolig til park.

ENSJØ GÅRD

Jørgen Young kjøpte Ensjø gård av Andreas Lumholtz i 1809. Lumholtz eide store deler av området, blant annet Valle gård og store områder på Ensjø og Kampen. Jørgen Young (1784-1837) var kjøpmann og grosserer i Kristiania og eide store områder fra Storgata til Akerselva. I dag kjennes navnet først og fremst for Youngstorget og Youngs gate. Området mellom Storgata, Pløens gate, Møllergata og Hausmannsgate het på 1800-tallet for Youngsløkken. Etter Youngs død ble gården solgt til en annen Kristianiakjøpmann, Iver Kokkin.

Navnet Ensjø kommer fra Endsø, en gård i Kråkstad i Ski kommune. Gården har opp gjennom tidene hatt mange navn: Einarshaug er nevnt i Oslo byleksikon som et av dem. Langengen var navnet på 1700-tallet, da var ikke gården et selvstendig gårdsbruk. Navnet fikk velforeningen tatt opp igjen ved å få døpt gaten mellom Ensjøveien og Lensmann Hiorths allé for Langengen.

Lauritz Benedictus Schibbye

Lauritz Benedictus Schibbye (1822-1906) kjøpte Ensjø i 1855. I hans nekrolog i Aftenposten stod det, etter hans død 29. november 1906;

Verkseier Schibbye var et utpreget karakter-menneske, og en kraftig personlighet, bestemt i meninger og i besiddelse av en energi som drev dem igjennem. Som stor arbeidsherre, der sysselsatte en betydelig arbeidsstok, der ikke altid rekruteredes af de bedste elementer, hadde han en vanskelig opgave men han løftet den, og hans arbeidere vidste, at de i ham hadde en støtte, som de kunne stole på. Han viste da ogsaa i baade ord og gjerning, at arbeidernes vel laa han paa hjertet.

Lauritz Benedictus Schibbye der var født i Danmark i 1822 kom til landet i 19 års alderen. Han var først brennerilærling hos Tandberg i Hurdalen og blev senere brennerimester. Imidlertid opgav han straks denne bedrift og oprettede en jernvareforretning i Christiania.

Denne drev han en del aar. For omkring 50 aar siden gikk han over i den virksomhet som skulle ble hans livsgjerning, nemlig teglverksindustrien. Han forpagtede Kværner teglverk som eides av Onsum.

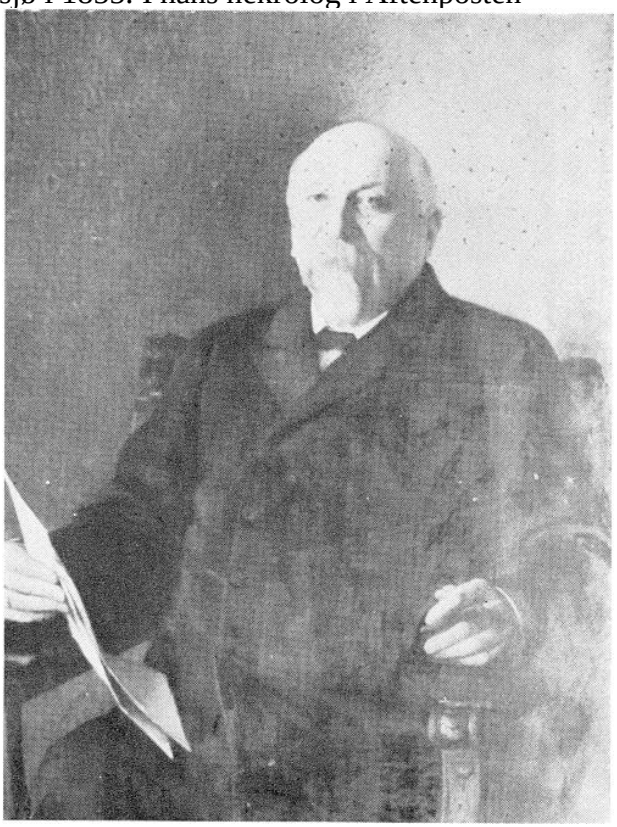

Lauritz Benedictus Schibbye (1822-1906). Maleri av Åsta Nörregaard 1896

Senere forpagtede han saa Normandsløkkens teglverk.

I 1855 kjøpte han Ensjøe teglverk som han eide til 1891 da han overdroges til sønnen Hjalmar Schibbye der fremdeles driver det. Fra Ensjøe teglverk er der i årenes løb leveret en masse sten til offentlige og private bygninger i Kristiania. Fra de senere kan nevnes "Nationalteatret, Regjeringsbygningen, Dittenkomplekset, Creditbanken, Haandverks- og industriforeningen og delvis Frimurerlogen" og mange andre. Schibbye Sundsvall 1965

L.B. Schibbye var født i Danmark den 21. juli 1822. Det var i byen Tversted på Jylland han vokste opp.

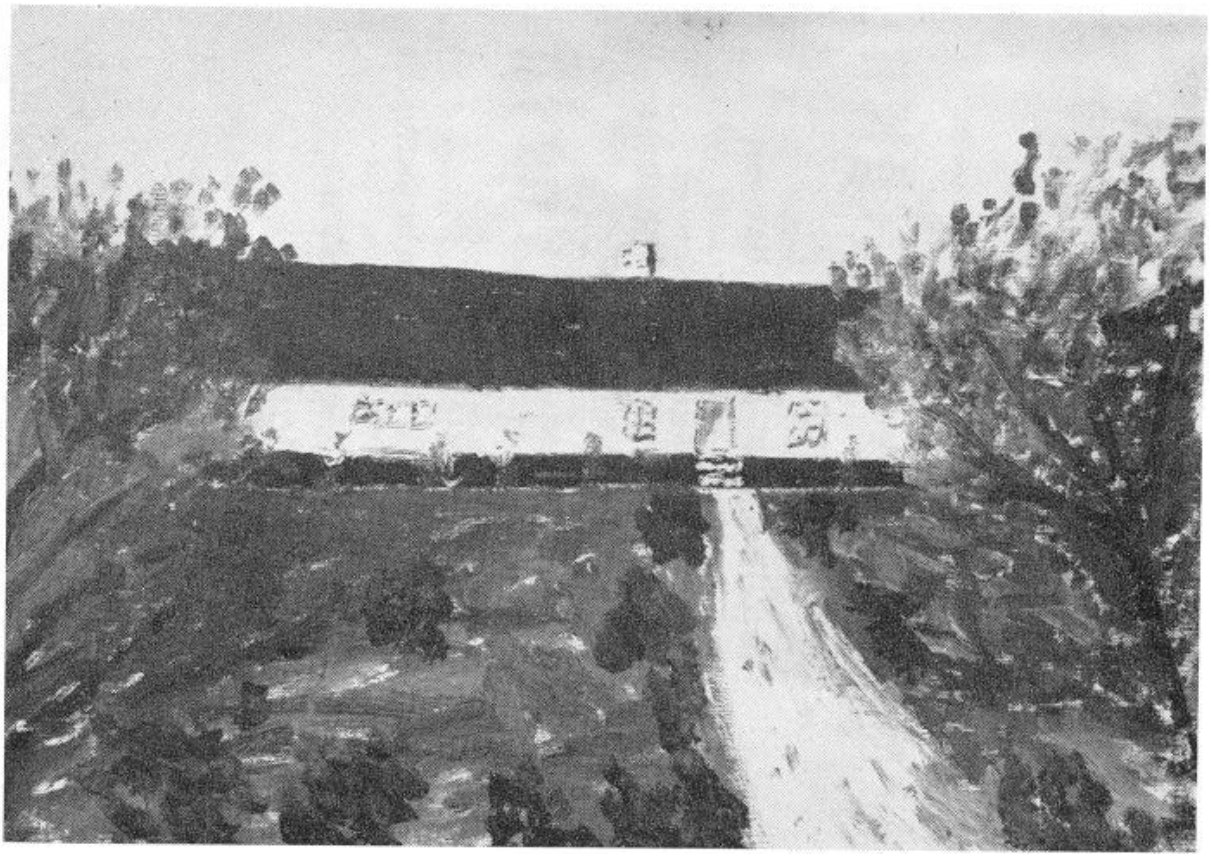

L.B. Schibbyes barndomshjem i Tversted på Jylland.

26. mai 1851 giftet Schibbye seg med Wilhelmine Antonette Solner (1823-1906). Hun var Kristianiajente, datter av Nicolai Jettum (tok navnet Solner) fra Eidsvold og Anna Christense Arnesen.
Hennes mor flyttet inn på Ensjø da hun ble enke og døde der i 1872.

Lauritz B. og Wilhelmine A. Schibbye hadde 7 barn:

Agnes Elisabet f. 9/12-1853 død 14/3-1923
Gustav Leonard Adolf f. 6/11-1855 død 21/6-1915
Aksel Hjalmar f. 29/6-1857 død 1/6-1914
Lauritz Waldemar f. 8/4-1860 død 22/11-1928
Oscar Peder f. 15/11-1861 død 3/3-1934
Borghild f. 10/7-1864 død 26/4-1937
Einar f. 11/6-1865 død 16/1-1931.

Wilhelmine Antonette Solner (1823-1906)
Etter maleri av Åsta Nörregaard 1896

Barn og barnebarn samlet i hagen på Ensjø gård. 1896.

Ensjø gård før den brant ned 14. desember 1914. Bilde tatt i 1896, legg merke til flagget. Bak vinduet til venstre på bildet var spisestuen. Under verandaen lå havestuen med dør ut i haven og de to vinduene til høyre på bildet tilhørte salongen. I salongen hang det maleri av Fritz Thaulow, kalt Christiania.

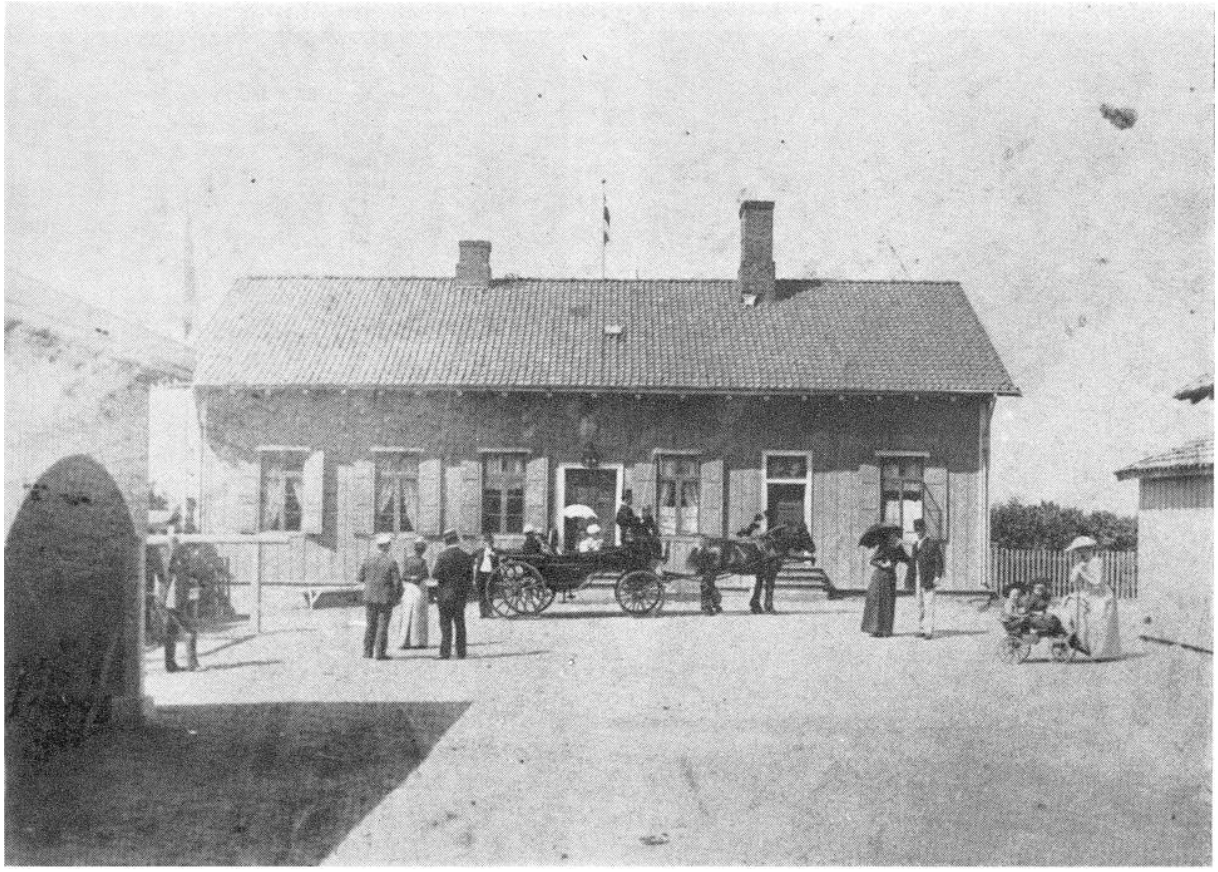

Gårdsplassen fra Malerhaugveien (den gang Ensjøveien). 1896. Innkjøringen til gårdsplassen var gjennom stallbygningen til venstre i bildet. Gårdsplassen var omkranset av stallbygningen, låver, stabbur, seletøyrom, vedboder, hønsehus, kuskebolig og vognskjul.

Teglverket

Etter istiden gikk strandlinjen for Oslofjorden ved Ensjø. Fra marka og Årvoll rant det forskjellige bekker som ved Hovin samlet seg i Hovinbekken. Denne og Lillebergbekken, som kommer fra Hovindammen, rant ut i fjorden ved Ensjø. Bekkene førte med seg mye leire. Leiren ble blandet med saltvann fra fjorden og ga et meget godt grunnlag for kvikkleire som det lages tegl av.

Ved utgravinger etter leire i 1905 fant arbeiderne en gammel steinøks. Formannen, Larsen, ga den til verkseier Hjalmar Schibbyes sønn Lauritz. Øksen veier 1,4 kg og brukes i dag til brevpresse. Det er spekulert mye hvordan øksen kan ha blitt liggende langt ned i leiredypet. Den forklaringen en har funnet er at øksen var falt ut av en båt, når det var vann over Ensjø, i steinalderen. Øksen er meget forseggjort. Med rette linjer og god symmetri.

Leiren på Ensjø inneholdt mye jern og lite kalk, dette ga tegl den karakteristiske røde fargen. Hvis en ønsket en gulere farge, kunne en blande inn kalk. Derfor kjøpte Schibbye Mjøndalens Kalkfabrikk i Nedre Eiker i 1885. Da kunne han produsere tegl av forskjellig kvalitet og farge. Stortinget og Nationaltheatret er bygget av gul tegl fra Ensjø teglverk.

Pøbelkrigen på Ensjø

I 1870-årene var det nedgangstider i Norge. Med arbeidsledighet, lave lønninger og politisk uro murret det blant arbeidsfolk. På Ensjø teglverk arbeidet det mange mennesker og i 1880 ble det opptøyer på Ensjø gård. Disse er i historien beskrevet som et betydningsfullt arbeideropprør. Så viktig var den at den ble dramatisert og oppført som teaterstykke.

Det er i flere sammenhenger beskrevet at det ikke var arbeiderne på Ensjø som var de ansvarlige, men utenforstående som eglet opp til strid. Opptøyene på Ensjø ble kalt for

”Pøbelkrigen”, sannsynligvis fordi arbeiderne gikk til angrep på Schibbyes private bolig og familie. Schibbyes sønn, Aksel Hjalmar, var i teateret da stykket ble satt opp. Han utførte en heltedåd for familien ved at han stoppet rebellene i å komme opp i andre etasje der barna var samlet. Da denne sekvensen ble spilt i stykket, var det en av tilhørerne i salen som reiste seg, pekte og ropte opp mot losjen der Aksel Hjalmar satt: ”Der sitter han sjøl!”.

Slik beskriver avisen Akersposten pøbelkrigen, 21. juli 1906:
Lauritz Benedictus Schibbye på Ensjø fyller i dag 84 år. Gamle Schibbye er fremdeles en rask og rørlig mann når det unntas at hørselen er nedsatt. Hans navn er på en eiendommelig måte knyttet til Akers historie ved de beryktede Ensjøopptøyer i 1880. Under nedgangsperioden på slutten av 1870-tallet hersket det på flere steder gjæring i arbeiderbefolkningen. Arbeidsløse vintre hadde forsterket gjæringen, den politiske uro gjorde også sitt til å sette fyr oppunder gemyttene.

I 1878 var de store pøbelopptøyer hos Onsum, i 1880 kom Ensjøurolighetene og kort etter Drammensspetaklet. Da en av deltagerne i disse ble skutt og lå igjen på slagmarken med pukkstein i lomma, opphørte lysten på den slags fornøyelser og vårt land har siden vært forskånet for utskeielser av den art.

Schibbye ble uforskyldt gjenstand for spetaklene i 1880. Teglverksarbeiderne streiket og forlangte en lønnsforhøyelse på 1 krone pr 1000 stein. Kravet var ugrunnet, arbeidslønnen hadde i et par år vært uforandret, mens steinprisene var gått ned. Schibbye var formann for teglverkseierne, og han nektet å gå inn på de streikendes krav. Begrunnelsen var at produksjonsomkostningene allerede var så betydelige, at han hovedsakelig fortsatte verkets drift av hensyn til sine arbeidere. Arbeidernes uvilje samlet seg da mot han.

Opptøyene begynte onsdag 19. mai 1880, men de varte ikke så lenge den dagen. Det brøt nemlig ut ildebrann på Kampen som avledet oppmerksomheten. Men torsdag 20. mai kom urostifterne tilbake, og nå gikk det voldsomt for seg. En reporter som innfant seg etter ødeleggelsene sier at Schibbyes løkke og nærmeste omgivelser så ut som en voldsom orkan hadde rasert over stedet. Hundehuset var kastet inn i entréen, duehuset var forsvunnet og duene stjålet, gjerdene nedbrutt, haven ødelagt. Blomsterbedene var nedtrampet, kostbare trær knekt, marmorbordene knust, verandaen slått i stykker, nesten alle vinduer knust, gulvene var dekket av glasskår og steiner, møblene kastet rundt omkring.

Politi og tropper var varslet i tide, men fogden hadde unnlatt å gi dem ordre. Han mente i sin godmodighet at han selv og opprørsloven nok skulle bringe opprørsmakerne til fornuft. Han forøkte å snakke til dem fra verandaen, men ble besvart med hån og steinkasting.

Familien måtte flykte fra værelse til værelse for å unngå å bli rammet av steinene. Tilsutt var det eneste stedet de kunne oppholde seg, en mørk gang uten vinduer i andre etasje. Oppgangen til dette stedet var bevoktet av en av Schibbyes sønner, Hjalmar, som sto øverst i trappen med et ladd gevær. Klar til å motta enhver urostifter som gjorde forsøk på å komme seg dit opp. Nå innså fogden nødvendigheten av å få sendt ordre til politi og tropper, men hvordan skulle man få sendt ordren av gårde? Huset var omringet på alle kanter, og pøbelen ville øyeblikkelig gripe hver som forsøkte å liste seg ut. En tjenestegutt var imidlertid modig nok til å påta seg å få sendt ordren av gårde. Han listet seg ned blant urostifterne, hvis tøylesløshet han forsøkte å etterligne for ikke å vekke mistanke. Han ble ikke destomindre grepet i kragen og spurt hva han ville. Han ble sin rolle tro og svarte at han kastet stein som de andre. Han slapp løs, hvoretter han litt etter litt trakk seg ut av kampen. Kommet st stykke bort fra huset ble han imidlertid grepet igjen. Denne gangen slapp han ikke unna uten kamp, noe som medførte at hans trøye ble revet av han. Uten trøye, men for øvrig i god behold, ankom han Vålerengen politistasjon, hvis styrke rykket ut og drev pøbelen som forresten var trøtt av den slags anstrengelser på flukt.

Fredag ble det en voldsom kamp mellom pøbelen og militæret. Da artilleristene under kommando av løytnant Wessel stormet mot pøbelen, ble flere artillerister såret. Løytnanten og hans hest ble så overveldet av steinkast at begge styrtet. Hesten reiste seg igjen, men løytnanten ble båret bevisstløs opp til Ensjø gård med et blødende sår i pannen. Løytnant Wessel kom seg såpass til krefter at han selv kunne føre sine tropper tilbake klokka 01 om natta. To underoffiserer og elleve mann var kommet til skade og var sengeliggende i lengre tid på grunn av sårene. Hvor mange av urostifterne som var såret vites ikke. Med denne batalje var pøbelens motstand knekket, men i flere dager måtte militæret holde vakt på Ensjø med en såpass stor styrke at Schibbye hadde to bordsetninger for offiserer hver dag. Det tok ikke lang tid før arbeiderne ønsket å ta opp igjen arbeidet på teglverket, på de gamle vilkårene. For mange av dem fikk affæren et ubehagelig rettslig etterspill.

Gullbryllup på Ensjø

26. mai 1901 feiret Lauritz Benedictus og Wilhelmine Antonette Schibbye gullbryllup. Den ble storslagent feiret.

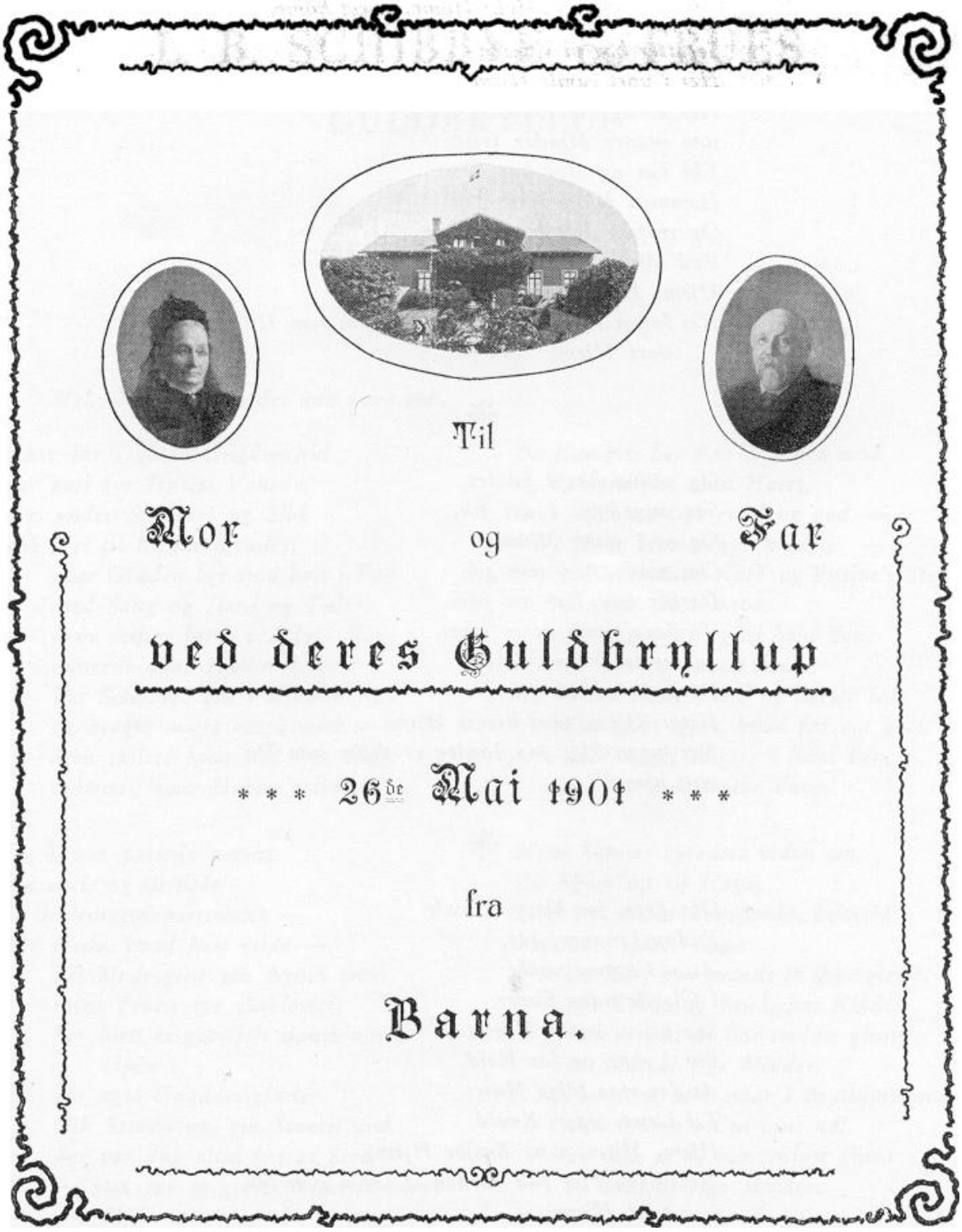

Her kommer et forslag til hvordan en kan gjennomføre feiringer i ordentlige former:

MENU

ved

Hr. Værkseier Schibbye & Frues

GULDBRYLLUP 26de Mai 1901

Menyen skal være tindrende klar slik at gjestene vet hva de får å spise og i hvilke rekkefølge. En kan bare forestille seg hvor mange kniver, gafler og skjeer som ligger på rekke og rad. Enkelt er det egentlig, det er bare å starte med de som ligger ytterst.

Det skal ikke noen dukke uventet opp, alt skal være planlagt og det skal skrives program:

MENU

•

Hummersalat i Skjæl — Madeira 1881 Pontet Canet

Skildpaddesuppe

Afk. Lax m. holl, sce — Sparkling Hoch

Skinkefilet i Burgunderce m. Grønsager — Grand Vin Ch Gruand Laroze

Gaaseleverpôstei i Gélé — Amontillado

Kyllingsteg, Salat — Louis Roederer, sec

Asparges — Apollinaris

Krem & Vanilleis

Ost & Rædikker — Portvin

Kage & Frugt — Champagne

MUSIKPROGRAM

•

1. Jubilæums Marsch ..... *J. Matys.*
2. Lystspil Ouverture .... *Kèlèr Bèla*
3. Ueber den Wellen. Walzer *J. Rosas.*
4. Norske Folkemelodier. Potpourri ..... *A. Svendsen.*
5. Mazurka (Solo for Piccolo-fløite) ..... *A. Hansen.*
6. Du und Ich. Gavotte .. *Czibulka*
7. Cavalleria Rusticana. Intermezzo ..... *Mascagni*
8. Lauter solche Sachen. Potpourri ..... *G. Friton.*
9. Karmencita Polka .. *E. Deransant.*
10. Champagne Galop *H. C. Lumbye.*

Brevet under er hentet fra boka om L. B. Schibbye. Vi gjentar det i sin helhet (Bildene med kommentarer er ikke med i brevet).

Brev fra Agnes Wetterstad til Dorothea Winter Schibbye paa Nystuen forteller lidt om hendelserne paa den aarlige turen til Ems og Wiesbaden. De gamle (Schibbye) var den gang 77 respektive 76 aar og Agnes 46 aar. "Kongen" var "Oskar 2." (1829-1907). Keiseren var "Wilhelm 2." f. 1859-1941.

Wiesbaden 30. april 1899

Kjære Dorothea!
I dag, søndag, har vi graat, bläsende regnfuldt veir, saa vi ingen trang har til at gaa du, hvorfor vi bedst anvender den til skrivning. Ikke fordi jeg har noget at skrive om, da den ene dag gaar som den anden. I forgaars var jeg i theatret og saa et skuespil som heter Geier-Walby. Kejseren, der er jo mangfoldig, har nok havt noget med dets tilbliven siges det, han var ogsaa tilstädeved dets opförelse forleden dag, for at bedömme isenesättelsen.

Vor konge var der ogsaa, saa der i parket og förste logerad var tilsagt galla, damerne utringede. Vi norske holdt os i baggrunden, da vi ikke önskede at pynte os saa svärt. Forresten har vi holdt os meget i ro, da begge de gamle har väret svärt forkjölet. Mama er nu bedre men papa har en styg hoste, der dog forhaabentlig gaar over uden anden men. Kjedelig er det jo, da humöret jo lider under det.

Keiser Wilhelm II. 1859-1941.
Tysk keiser i tiden fra 1888 til han måtte gå av etter første verdenskrig 1918. Var ofte i Norge og besøkte fjordene og kysten.

Kong Oscar II. 1829-1907.
Norsk-svensk konge fra 1872. Norges konge frem til 1905. Hvis en ser på bildet av Ensjø gård lenger fremme i avisen, kan en se at det ikke er det norske flagget som vaier over taket. Det kan enten være unionsflagget eller det danske, siden Schibbye var dansk.

Einar er vel nu forhaabentlig kommen afsted, vi har dog intet hört derom, men faar vel kanske brev i aften. Det blir rimligvis ikke lang tid, vi kommer til at blive sammen i Ems, da disse forkjölelser forlänger vort ophold her, da papa ikke bader i disse dage.

Her er som vanlig mange norske og endnu flere svenske. Paa mandag, altsaa i morgen ventes gamle Magnusson med frue og sön Einar, men da her er fuldt, og fruen rimeligvis vil bo i et finere hotell, kommer vi ikke til at generes noget videre af dem. Papa venter svärt paa at höre fra Hjalmar om taksten og om han har väret paa Mjöndalen. Bed ham skrive snart, hvis han ikke allerede har gjort det. Du faar väre saa snil at telefonere til de andre og hilse, samt sige at vi har saa lidt at fortälle om, at de ikke maa vente for ofte brev, isär da dere er saa mange. Telefoner ogsaa til Oskar er du snil.

Heldigvis har vi iaar faaet lyse, venlige värelser, saa det ikke er saa farlig at väre inne, og saa har mama kjöpt en serviet, som hun broderer paa. Mama er nu i meget bedre humör, end hun var den sidste tid hjemme, saa jeg tror hun absolut har godt af turen. Hun spaserer jo nu to gange om dagen, og forleden stod hun en hel time for at se paa keiseren komme. Jeg sagde flere gange, skal vi ikke gaa, du bliver for trät, men hun gav sig ikke, og saa vared synet höist et minut, da han kjörer som gal. Men saa fik vi jo se en masse pyntede mennesker, og det er jo en af de fornöielser, man faar tage med.

Dronningen har vi kun seet kjöre en gang, men kongen er meget ude, tiltrods for han ogsaa har havt en forkjölelse.

Du faar hilse barna og Hjalmar samt forresten hele familien. Snip har jo efter Sverres sigende taget fast bopel hos eder igjen, ja nu kommer det vel an paa hva bedstepapa siger, naar han kommer hjem, om han bliver fornöied med bytted.

Hils Sverre fra mig og bed ham skrive snart igjen. Abonementsbiljettene har han vel talt om. Det ser ikke du til, det gamle abonement bliver forbi, för vi kommer tilbage.

Kjärlig hilsen da fra din AGNES Schibbye, Sundsvall 1965

Wiesbaden
Kjent for sine kursteder og som et kultursentrum med teater og konserter. Hovedstad i den tyske delstaten Hessen.

Bildet viser et av kurstedene. Internett.

Da Lauritz Benedictus Schibbye døde i 1906, sto det i hans nekrolog i avisen Fremskridt i Skien**:**

L. B. Schibbye var en gentleman av den gamle skole, retlinjet, ligefrem og nobel i al sin ferd. Han bevarede sin åndskraft og sin interesse for alle kommunale og almene spørsmål lige til det siste. Han var i tidligere år et sterkt benyttet medlem av Østre Aker kommunestyre. I hans vakre hjem på Ensjø øvedes der en gjestfrihet og en godgjørenhet som vil blive sterkt savnet.

Akersposten skrev blant annet at til Schibbyes 84-årsdag::

"Der er ingen her i landet som har brent så mange sten som gamle Schibbye. En stor del av Kristiania i byens raske vekst i de siste 50 år er bygget av sten fra hans teglverk".

Sang til Gullbryllupet

Søndag 26. mai 1901

Mel.: Nu tror jag, det kan vara tid

Naar før i glade Ungdomstid *Var Fest for Husets Venner,* *som under Studium og Slid* *nok Vei til Ensjøe kjender* *naar Glæden her stod høit i Tag* *med Sang og Dans og Taler,* *man skiltes først ved lyse Dag,* *omtrent naar Hanen galer.* *Far Schibbye gikk i Kjælder ned* *og bragte noget extra med -,* *man skiltes først ved lyse Dag,* *omtrent naar Hanen galer.*	*Da Kampen her Paa Kampen stod* *Og Puksten fløi mod Huset,* *stod Schibbye lige rund og god,-* *hans Haar blev neppe kruset;* *thi Mjøndal´s Kalk og Ensjøes Sten* *er gode Støttestaver,* *og svigter af og til hans Ben,* *de kommer snart ilave.* *Wiesbadner Vand og Emser Salt* *Gjør godt igjen, hva før var galt,* *Naar noget svigter i hans Ben,* *Det kommer straks ilave.*
Og Fruen passede patent *Fra aarle og til silde* *sit Indenrigsdepartement –* *der skede, hva hun vilde -.* *Til Medregent gikk Agnes frem,* *mens Fruen syr Aaklæder;* *her blev et gjæstfrit dansk-norsk Hjem* *for ægte Ungdomsglæder.* *Gikk Stenen op, gikk Stenen ned,* *Der var dog altid her et Sted* *-som før et, gjæstfrit dansk-norsk Hjem-* *-for ægte Ungdomsglæder*	*Mens Sønner spredtes viden om* *Fra Skien op til Haga,* *Blev her et Samlingspunkt, hvorom* *Familien ridser Saga.* *De Aar, som svandt er ikke glemt;* *Paa Bruds og Brudgoms Kinder* *Man ser, at de har trofast gjemt* *En Skat af rige Minder.* *For dem, som staar i Bryllupssskrud,* *Vort Hurra vil vi tone ud!* *Vi ved, at de har trofast gjemt* *En Skat af rige minder.* Senior

Barnebarna forteller om sine minner fra Ensjø

Ensjøe var en stor eiendom med vidstrakte jorder som strakte seg helt inn i Christiania. Rundt omkring lå andre jorder mot den store Etterstadsletten og nordover til Østre Aker kirke. Mot vest lå flere teglverk på rad, Hasle, Lenschow med flere. Sydover var det utsikt over Christianiafjorden og Hovedøen med Ekeberg på den ene siden og Holmenkollen på den andre.

Syd for huset lå haven med gjerde omkring, først et lavt sprinkelgjerde som senere ble påspikret høye, tette planker med piggtråd øverst i tre rader. Utenfor gjerdet stod lønn og ask, kastanjer m.m. av store dimensjoner – som også efter veien inn til gården. Disse trær blev til stor glede for barnebarna og ingen kunne nedenfra oppdage dem eller deres gjemmesteder oppe i disse. De 8 – 10 hestene som skulle ut på jordene på søndagene fikk vi ri på og de kastet oss av mange ganger. Murstenene fra teglverkene blev kjørt ut til byggestedene i store vogner dradd av 2 hester. Fra Ensjøe kunne vi gjøre turer til Ekeberg, Sarabråten, Grefsen og her og der fant vi bekker med ørret og mange interessante ting for oppdagelseslysten ungdom.
For oss var Ensjøe gård med besteforeldrene det rene paradis. Allting var med årene blitt ordnet så koselig som bare et virkelig hjem, med store ressurser og kloke mennesker, kan ha mulighet til å bli. Rundt den innebygde gårdsplass lå staller, låver, stabbur, seletøyrom, vedboder, hønsehus, kuskebolig, vognskjul, hemmelighetsfulle loft og meget mer.
Når barna fra Vadrette ved Skien skulle på sin årlige sommerferie til besteforeldrene ba de til Gud om regnvær fpr da ble de hentet fra bryggen eller jernbanen i oppslått kalesjevogn-landauer. Av Vadrette-barna var det Minnie som var først oppe om morgenen og fikk da den gleden å følge med bestemamma på den daglige morgenturen-to ganger rundt gårdsplassen. Siden satte de seg til å sy. Ensjøes have var det noe særskilt med, ikke bare at den var stor og hadde mange hemmelige gjemmesteder, men hele sommeren var det moden frukt som kunne spises, fra de første jordbær til de siste aprikoser og pergamotter, og all frukt var førsteklasses, morellene, pærene og de forskjellige eple- og plommesorter. Og vi ble spesialister på frukt fra barndommen av.

Fra boka om Lauritz Benedictus Schibbye. Sundsvall 1965

L. B. Schibbyes segl

Schibbyes segl besto av en "S" i en oval på en kasse med pynt på. En fugl sto inngravert på kassen og over ovalen sto en pike med et bånd over seg så det kunne tydes som om hoppet tau. Da Hjalmar bygget Nystuen i 1898 ble dette merket inngravert i en stor sten over inngangen.

Aksel Hjalmar Schibbye

Aksel Hjalmar (1857-1914) var den av barna som tok over teglverket i 1891 og bygget Nystuen i 1898. Aksel Hjalmar Schibbye var gift med Dorothea (1861-1952), opprinnelig fra Arendal. Sammen hadde de 6 barn: Lauritz Benedictus, Emil, Dorthea, Gezina, Aksel Hjalmar og Wilhelmine.

Det er Aksel Hjalmars sønnesønn, Tom Aksel Hjalmar, vi har fått tilgang på informasjonen til denne avisen.
Schibbye førte er stort hus, med mange tjenere i huset: sygepleierske, barnepige, stuepige, og 4 mennesker til å stelle i huset og i kjøkkenet. Nystuen hadde 22 rom som var sentralfyrt og hadde elektrisk lys. I den store ballsalen ble det holdt store selskaper.

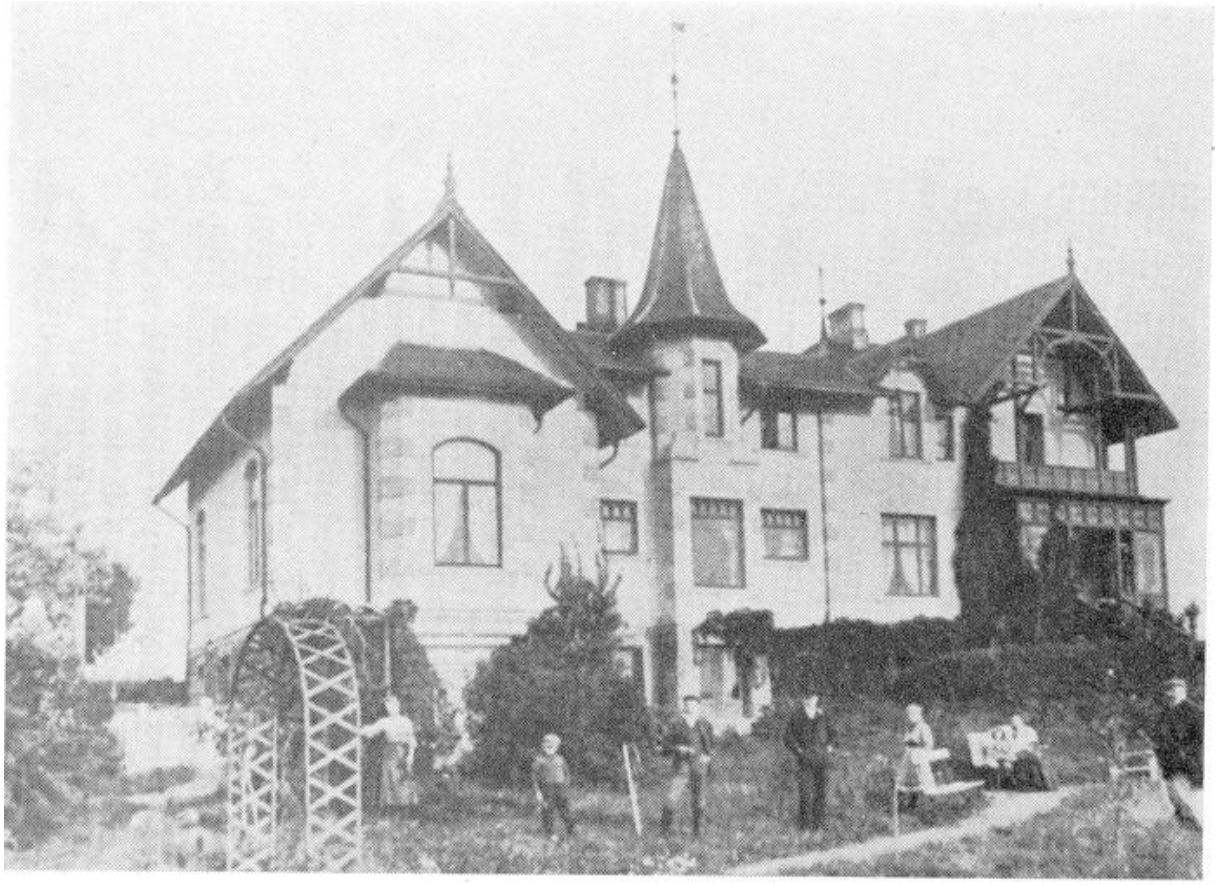

Schibbyegården, eller Nystuen som den ble kalt. Foto ukjent 1906.

Det var ikke bare teglverket Aksel Hjalmar Schibbye tok over, det fulgte med Hasle teglverk og Mjøndalen Kalkfabrikk. Slik er han beskrevet i slektsboka om familien Schibbye:

Aksel Hjalmar Schibbye blev den som overtok eiendommen efter sin far og likeså Ensjøe teglverk. Han eide også Hasle teglverk og var disponent på Mjøndalen Kalkfabrikk. Han var i sin ungdom utenlands og studerte i blant annet Frankrike og USA, der han ble angrepet av giktfeber som drog med seg en hjertefeil som ble årsaken til en for tidlig død. Han kaltes i sin ungdom for "vakre Schibbye" og var en meget kraftig mann – på over 120 kilo.

Han var en ivrig jeger og en førsteklasses flugt-skytter. Det ble sagt at den nye manualen i Christiania turnforening bare kunne løftes av han. Efter sin utdannelse i utlandet drev han bedriftene i mange år og bygget på Ensjøes eiendom sit hus "Nystuen" i 1898. Nystuen lå frit på jordet syd for Ensjøe med utsikt over Ekeberg og Christianiafjorden og i den store kikkerten som var montert på verandaen kunne gående på Kongsveien og båtene på fjorden identifiseres. Nystuen med sine 22 rom hadde fra begynnelsen sentraloppvarming og fik tidlig elektrisk lys.

Kusk og hester besørget for kommunikasjonen med byen. Nystuen hadde "badeværelse", en meget stor ballsal, stor peisestue med utskårne vegger og møblement, billiardrom etc. Barna på Nystuen hadde en vidstrakt eiendom å vokse opp på, og da skisporten begynte å utvikle seg på denne tid var det god anledning til å sette på seg ski på gårdsplassen og gå turer i hele Østre Aker og Vestre Aker for bebyggelsen i Aker var den gang ubetydelig og bestod av en eller annen bondegård med store jorder omkring. Skolebestyrer Einar Schibbyes "Oslo Middelskole" lå ca. Tre km borte og der fik barna gå.

Hjalmar var frimurer av 9. graden. Han ble etter sin far overformynder i Østre Aker og var hver onsdag fra 13 til 15 i overformynderiet. Hver morgen med lempelig vær red han en tur på Ekebergssletten og var ellers tidlig på teglverket. Fra 15 til 17 var det middagslur i en lenestol

og da måtte barna holde seg borte. I peisestuen var det Lhomberklubben holdt til en gang i måneden omtrent, og i ballsalen samledes fettere og kusiner med mange andre en gang i året. Da var den hvite ballsalen fullt opplyst så det glimret i gullutsmykningen og Thorne spilte op til ingangsmarschen, og det var kransekake, fruktgele, brus og alt som barna kunne ønske seg.

Hjalmar hadde mange offentlige oppdrag, blant annet i ligningsvesenet ved innføring av selvangivelsen og han var en av stifterne av Norsk Arbeidsgiverforening der han satt i den foreberedende hovedkomite. Etter hans død i 1914 levde de 5 yngste barna på Nystuen hos sin mor i mange år. Doris (Dorothea Kraft) *med barn, Hjalmar og Bitta* (Wilhelmine Danifer) *med familier helt til Nystuen ble solgt i 1939.*

Hjalmars sønn, Tom Aksel Hjalmar, som har gitt oss informasjonen, ble født året etter salget i 1940. I kursiv hentet fra slektsboka om familien Schibbye.

Peisestua på Nystuen. 1906

I kuskehuset bodde herskapskusk Johan Rønning i 1900, med kona Julie og barna Einar og Margit.

Nystuen i 1933
Bildet er forstørret og noe uklart, men en kan skimte enda et hus på gårdsplassen på Nystuen. Når dette ble revet vites ikke, men en kan anta det var etter salget i 1939 og i forbindelse med seksjoneringen i mindre leiligheter.

Aksel Hjalmar og Dorothea Schibbye er begravet på Østre Aker kirkegård på Ulven. Deres staselige støtte er bevart og står på plassen foran hovedinngangen til kirken.

Etter Aksel Hjalmar Schibbyes død i 1914, ble gårdens grunn overdratt til Ensjø teglverk. Deretter solgt til Levahn Motor Co. i 1919. Bygningene til motorfabrikken Levahn står fremdeles mellom Ensjø T og Gjøvikbanen.

DUGNAD PÅ LEKEPLASSEN

LØRDAG 27. NOVEMBER KLOKKA 1100

Vi trenger hjelp til å sette opp juletreet.

Først skal basketstativet demonteres, juletreet pyntes og settes opp.

Ta med barna, så lager vi kakao.

MALERHAUGPOSTEN

Malerhaugen Vel

Nr. 1 Mars 2005 9. årgang

INNKALLING TIL ÅRSMØTE

Onsdag 13. april kl. 1900

Ensjøtunet

Møt opp og bidra til et godt bomiljø

ÅRETS ÅRSMØTE

Årsmøte 2005 holdes onsdag 13. april klokka 1900. Da vi har leid ut de største rommene i velhuset, tar vi ikke sjansen på at det skal bli for trangt i styrerommet. Vi holder derfor årsmøtet på Ensjøtunet.

I denne avisen er det derfor oppsummert årets aktiviteter. Det som vil ha en stor betydning er en ny lov som kom i 2004, om feste av tomter. Malerhaugen vel eier tomta som Fyrstikkalléen 2 B, velhuset, ligger på. Denne blir festet bort til eieren av gården som er bygget på tomta. Den nye festeloven kan medføre at vi må selge tomta. I den forbindelse trenger vi juridisk hjelp til å tolke de ulike avtalene som ble inngått i 1967. Se egen annonse om dette.

JULEUTSTILLING I VELHUSET

I desember ble det arrangert juleutstilling i velhuset. Vi har laget en liten reportasje fra denne. Det er flott at velhuset brukes til lokale aktiviteter og at leietakerne tar initiativ til å skape et miljø i vårt område.
Vi presenterer også de to siste av leietakerne, den ene trenger kanskje ikke noe mer presentasjon, dette fordi du sannsynligvis har sett han flere ganger på TV.

KALENDEREN FOR 2005

Line Helga Mathisen sitter i styret i velforeningen. Hun har ved flere anledninger representert vellet. Den siste gangen var da ordføreren inviterte alle vellene som deltar i Rusken til middag i Rådhuset. Line Helga var ikke snauere enn at hun grep tak i ordfører Ditlev-Simonsen og fikk knipset bilde av de to når hun overrekker årets kalender til han.

INNKALLING TIL ÅRSMØTE

ONSDAG 13. APRIL 2005 KLOKKA 1900

ENSJØTUNET – INNGANG MALERHAUGVEIEN 10

Saksliste.

Godkjenning av saksliste og innkalling

Årsrapport 2004

Regnskap 2004

Valg OBS: Vi trenger folk til ulike aktiviteter og i styret

Forslag til arbeidsplan for 2005. Forslag siste side

Utgiver: Malerhaugen vel. Redaktør: Jan Ove Vatne. Tlf: 22 68 13 27
E-post: geirj2@online.no www.malerhaugen.com Org.nr: 987 266 597

RUSKEN

Rusken i år blir litt annerledes enn tidligere. Dette fordi vi slår sammen sommerfesten og Rusken til samme dag. Det betyr at vi arrangerer aktiviteter for barna mens foreldrene tar i et tak for at de samme barna skal ha et trygt og godt sted å leke.

LØRDAG 7. MAI klokka 11-14

LEKEPLASSEN LENSMANN HIORTHS ALLÉ

DA KOMMER KLOVNEN KNERTEN OG HAR MED EI HOPPESKLIE.

Se bildene og følg med på oppslag.

Arbeid som må gjøres:

- **olje lekeapparatene**
- **gå over fester og kjettinger for å se om de er i god stand**
- **beskjære busker rundt plassen**
- **luke**
- **sette opp basketstativet**
- **kaste rusk og rask i containeren**
- **diverse forefallende arbeid**

RUSKEN, LINE HELGA OG ORDFØREREN

Hvert år arrangerer Malerhaugen vel Rusken på lekeplassen I Lensmann Hiorths allé. Helt siden starten i 1945 har dette vært et av vellets satsningsområde, nemlig et sted for barn å leke og voksne å møtes.
Lekeplassen er ikke stor, men har likevel hatt en stor betydning for et par generasjoner barn som har vokst opp i området. Faktisk er denne lille plassen den eneste offentlige lekeplass for barn på hele Ensjø.

Etter at den kommunale Ruskenaksjonen er ferdig, sender alle deltakerne inn rapport om hva som er gjort og hvor mange som har møtt. Som takk for innsatsen blir deltakerne invitert til juleselskap i Rådhuset. I år som i fjor var det Line Helga Mathisen i Fyrstikkalléen som representerte vellet i Rådhuset. Her kommer hennes rapport fra denne tilstelningen.

Tirsdag 14. desember 2004 ble årets Ruskenfest avholdt. Malerhaugen var som vanlig tilstede, representert ved Line Helga Mathisen.
Malerhaugen vel ble tildelt en sølvstatuett i år.

Det ble sagt at det i år ble levert til Grønmo 827 tonn avfall, litt av et tall.

Ordfører Ditlev Simonsen ble overlevert en årskalender med historie fra Malerhaugen vel. Denne tok ordføreren vel imot.

Dagen etter, den 15. desember ble det arrangert julemiddag for de i samfunnet som faller utenfor, denne i regi av Frelsesarmeen.

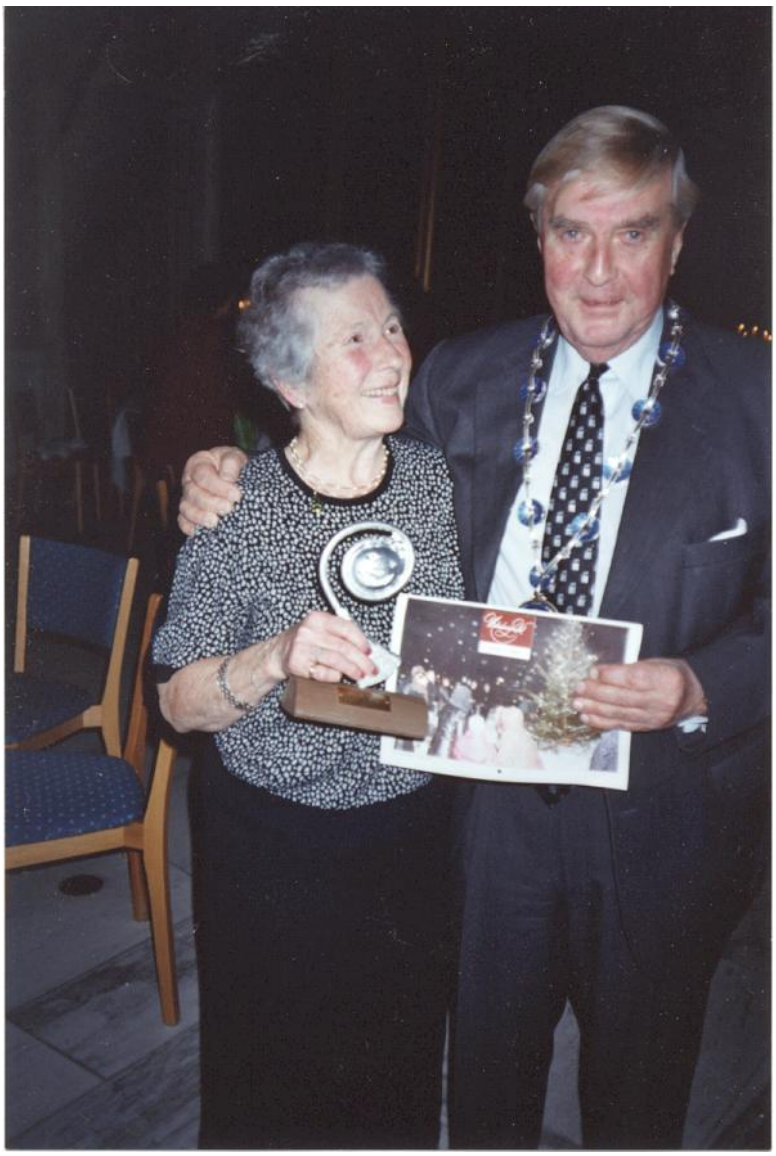

På bildet til høyre ser vi Line Helga når hun overrekker årets kalender til ordføreren.

JULEUTSTILLING I VELHUSET

I desember 2004 ble det arrangert juleutstilling i velhuset. Det var tre av leietakerne og kunstnerne Lin Stensrud, Åshild Støylen og Anne Kristine Togstad som inviterte til åpent hus. Der ble det servert kaffe, gløgg, kaker og vafler. Innimellom kunne en studere produktene de hadde laget den korte tiden siden de flyttet inn.

På bildet til høyre ser en de tre jentene.

Her kommer også en liten presentasjon av deres ”produkter”. En kan kjenne igjen Marit Breivik og hunden Jane fra Fyrstikkalleen 2 B.

Anne Kristine Togstad

Lin Stensrud

Åshild Støylen
(fra magasinet Blikk)

FLERE KOKKER I VELHUSET

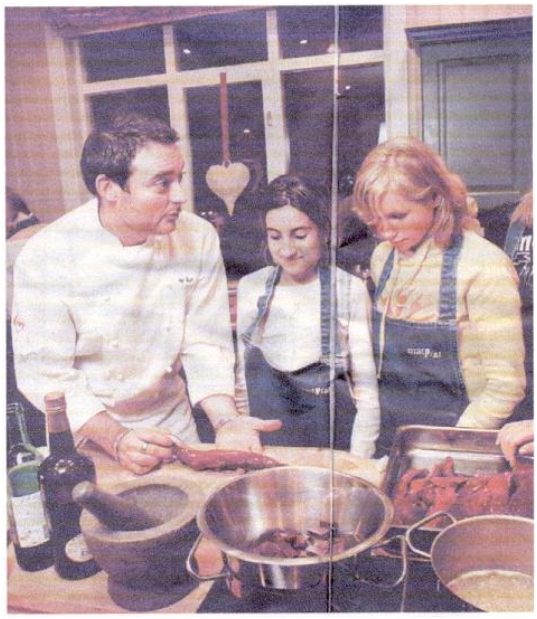

Det heter jo ”til flere kokker, jo mere - -”, men i velhuset finner vi bare en kokk, iallfall en profesjonell en. Ja, du har sett han på TV mange ganger. I Sommeråpent, på lille julaften og i Dagbladet, blant annet.

På bildet til høyre ser vi Omar Viset i aksjon på NRK TV lille julaften. Fra Dagbladet 22.12.04.

Omar er utdannet kokk, jobbet rundt om i Europa, blant annet i Hamburg. Malerkunsten er også noe han behersker godt. Det ryktes at hans malerier er veldig populære over det ganske land.

Vi håper og tror at vi på neste års juleutstilling kan få se noen av maleriene.

FLERE FOTOGRAFER

Det kryr tilsynelatende av fotografer og kunstnere i velhuset, men så ille er det ikke. Men femtemann er ikke presentert. Det er fotograf Hans Rønning, utdannet i England og har spesialisert seg på interiør, reklame, produkt- og industrifotografering.

Han startet med fotografering i 1992. Startet sitt første studio på Reeperbahn i Hamburg sammen med en kjent tysk fotograf i et firma som heter Connection Studio.

O JUL MED DIN GLEDE

Første søndag i advent ble julegranen tent tradisjonen tro på lekeplassen. Et perfekt vær og et flott Grorud Veteranorkester.

Styret gjør klart for servering av gløgg og pepperkaker, mens Grorud veteranorkester spiller og barn og voksne går rundt juletreet.

Gløgg til de voksne og poser til barna. Alle 50 posene forsvant på et blunk, selv om noen av de minste var litt skeptisk til julenissen.

JURIST SØKES TIL FRIVILLIG ARBEID FOR VELLET

Velforeningen har et behov for juridisk assistanse, i første omgang gi råd om hva vi kan gjøre for å sikre vellets verdier i form av velhuset i Fyrstikkalléen 2 B. Vi trenger også hjelp til å tolke gjeldende feste- og leiekontrakt.

Festeloven er klar på at fester kan kreve innløsning av tomta hvert tiende år, for oss vil det være 1. september 2007.

LYST TIL Å BIDRA?

Ta kontakt med Jan Ove Vatne,
Telefon: 22681327
e-post: geirj2@online.no

Så får du kopi av de kontrakter og papirer vi har. Vi regner med at vi etter hvert må kjøpe de juridiske tjenestene vi har behov for.

Velhuset, Fyrstikkalléen 2 B

ÅRSRAPPORT 2004

Aktiviteter
Rusken, sommerfest, julegran, 5 aviser og 1 kalender. Det er etablert en gruppe som gir innspill når velforeningen skal gi høringsuttalelse i byggesaker. Det er viktig at vellet er på banen når Ensjøbyen begynner å ta form. Alle boligområder er representert i gruppen: Ensjø, Grønvoll, Malerhaugen og Fyrstikkalléen.

Investeringer
Nye husker og basketstativ på lekeplassen. Det har også vært utført en del vedlikeholdsarbeid i velhuset.

Økonomi
Årets økonomi har vært god. Omsetningen har vært på 105 000 kroner. 15 000 av disse fikk vi i støtte av bydelen til innkjøp av lekeapparater og diverse aktiviteter på lekeplassen. 25 000 har gått med til informasjon ved Malerhaugposten og Internettsidene. Årets kalender, som var en jubileumskalender, belastet informasjonsbudsjettet en del. 25 000 ble brukt til vedlikehold og drift av velhuset. 15 000 til de ulike aktivitetene i hovedsak på lekeplassen og 30 000 til de nye lekeapparatene. De resterende 10 000 ble brukt til porto, forsikring og lignende. Vi har fått leid ut velhuset og er sikret en del inntekter.

Medlemskap
Det har vært en stor økning i antall medlemmer i løpet av 2005. 122 medlemmer er registrert

NYTT MEDLEMSÅR

STØTT VELLETS ARBEID FOR ET GODT BOMILJØ

Vedlagt ligger giroblankett for innbetaling av kontingent for 2005.

Vær obs. på at noen ble medlem sent på året. Dette vil være markert på ditt medlemsnummer, eks. 10 2005 Navn, da har vi registrert deg som betalt for 2005.

For innbetaling:
Konto 7878 0567 456 Årskontingent kr. 100,-

FORSLAG TIL ARBEIDSPLAN OG AKTIVITETER FOR 2005

- **Rusken 7. mai, med klovn og hoppesklie**
- **2 aviser (mars og september)**
- **1 kalender i desember**
- **Tenning av julegran 27/11 eller 4/12 (2. søndag i advent)**
- **Opprettholde Internettsidene malerhaugen.com**
- **Være oppdatert om hva som skjer av planer i området**
- **Vedlikehold og innkjøp til lekeplassen**

MAI 2003: SOMMER PÅ MALERHAUGEN

Tradisjon er det blitt med sommerfest på lekeplassen i begynnelsen av juni. I år som tidligere år er festen i samarbeid med bydel 14 Helsfyr Sinsen. Mer presist den delen av bydelen som leier våre vellokaler til norskundervisning, flyktningekontoret og Mosaikk-arbeidstrening for innvandrere i bydelen. Program ut i avisen.

LENSMANNSGÅRDENS HEMMELIGHET

På Lensmannsgården er det avdekket en dyp hemmelighet etter at det er ryddet opp der. Det kan ha utspilt seg en tragedie på gården, eller det kan ha vært et uttrykk for et menneskes dype kjærlighet til katter.

UHOLDBAR TRAFIKK I MALERHAUGVEIEN

Trafikksituasjonen i Malerhaugveien forverres nesten fra dag til dag. Store vogntog kjører inn i området og kommer seg ikke ut igjen. Sjåførene må jo se når de kommer til Biblioteksentralen at veien er smal og ufremkommelig for vogntog som er beregnet for kjøring på tyske autobahn. Likevel tar de sjansen på en snarvei. Mer om dette ut i avisen.

SKYSKRAPERE PÅ ENSJØ T?

I disse dager er det sendt ut et forslag fra Plan- og bygningsetaten om åpning for bygging av høyhus over Ensjø T. Hvordan vil vi som bor her at området skal bli seende ut når Ensjøbyen tar form?

GI UT BOK?

Bor det en forfatter i deg? Lyst å være med å gi ut bok? Se side 16.
Malerhaugen vel blir 60 år i 2005.

Av innholdet:

- **Sommer på Malerhaugen**
- **Lensmannsgårdens dype hemmelighet**
- **Uholdbart i Malerhaugveien**
- **Skyskrapere på Ensjø?**

Utgiver: Malerhaugen vel, Malerhaugvn. 3, 0661 Oslo

www.malerhaugen.com

Redaktør: Jan Ove Vatne e-post: geirj2@online.no

SOMMER PÅ MALERHAUGEN

For sjette gang arrangeres Sommer på Malerhaugen. Arrangementet er uhøytidelig og bidrar til at folk i nabolaget kan møtes og bli kjent med hverandre. Det startet som en del av bydelsdagene for Helsfyr Sinsen. Disse opphørte, men sommerfesten på Malerhaugen fortsatte da det er mange som møter og gir uttrykk for at arrangementet er et godt tiltak for nærmiljøet.

Det er også viktig for oss at vi viser at lekeplassen er et samlingspunkt for beboerne og at den er flittig brukt.

I år som tidligere samarbeider velforeningen med bydelens flyktningekontor og Mosaikk, arbeidstrening for innvandrere. Disse har i flere år bidratt til at velforeningen har hatt jevn inntekt ved å leie våre lokaler i Fyrstikkalléen 2 B. Der har det i flere år vært holdt norskundervisning for innvandrere. De har også bidratt med mat til festen.

Ansatte ved Flyktningekontoret og Mosaikk. Norsklæreren i midten og velforeningens leder til høyre. Sommer 2002. Foto: Geir Johansen

Stort oppmøte og perfekt vær under sommerfesten i 2002. Foto: Geir Johansen

For femti år siden arrangerte velforeningen årlig fest på Klosterheim, noe mer formelt den gangen enn i dag. Foto: Grethe Storhaug

SOMMER PÅ MALERHAUGEN

TORSDAG 12. JUNI

LEKEPLASSEN
LENSMANN HIORTHS ALLÉ 9

PROGRAM:

KL. 1700: Fra fyrstikk til fengsel

Vandring på Malerhaugen, oppmøte Frølichstatuen-Fyrstikktorget

KL. 1800: Sommer på Malerhaugen

- **Hasle Brassband spiller**
- **Mat og drikke**

Alle velkomne, gratis adgang

Arrangør: Malerhaugen vel

LENSMANNSGÅRDENS HEMMELIGHET

Lensmannsgården er 150 år gammel, mange mennesker har bodd der og enda flere gått inn og ut av dørene. På Fengselet satt det i 29 år mange mennesker som var dømt for ulike forbrytelser. Sannsynligvis kunne det blitt fortalt mange triste skjebner om hvorfor de var i fengsel og hvordan det opplevdes.

Lensmannsgården er i dag under rehabilitering og hvilket sorgfullt uttrykk som dukker opp fra dypet?
En marmorplate med innskrift over et menneskes sorg over Katten Mons. Teksten kan sette fantasien virkelig i sving, for det kan jo ikke være mulig at Mons ble 58 år gammel? Ikke døde han av alderdom heller, men falt som et offer under elgjakten i 1961. Vi kan legge merke til at ”Katten Mons” er skrevet med anførselstegn, det betyr nok at dette er en metafor for et eller annet.

Foto: Jan Ove Vatne

Kan det hende at noen bar en på en stor sorg over tapet av en eller flere katter. Vi vet at en av Kristiansens døtre hadde en spesiell forkjærlighet for katter. Kan det bety at hun døpte de alle for Mons? Eller kan det finnes andre forklaringer på en slik minnetavle? Hva menes med offer? Ble katten skutt med vådeskudd? Hva så skulle en katt på elgjakt å gjøre? Kan det ha vært i irritasjon over at mannfolka dro på jakt mens Mons var syk? Eller var Mons i det hele tatt en katt?

Årstallet 1961 betyr at det er i den perioden familien Kristiansen bodde på gården. De kjøpte gården i 1920.

Som gravstøtten under viser døde Jørgen Kristiansen i 1950. Hans kone, Ovidia, i 1951. Dermed er det tre muligheter igjen av de tre døtrene som bodde på gården i 1961: Helene, Inger eller Elsa.

VINN PREMIE: Noen som vil spinne videre på denne historien og skrive den ferdig? Alle historier som blir brukt i avisen vil få en fin premie.

KÅRE HASLERUD DØDE 20. APRIL

Kåre Haslerud, den siste eieren av Malerhaugen gård er død. Han var født 12. februar 1915 og ble 88 år. Han er en av dem som har bodd lengst på Malerhaugen i nyere tid.

Kåre hjalp oss mye med kunnskaper om Malerhaugen. Han kunne fortelle om livet på gården, om svigerfaren Jørgen Kristiansen og historier om fengselet. Vi fikk mange bilder fra gamle dager av han og fikk komme inn i hjemmet hans for å ta bilder av interiøret.

Han var også bidragsyter til Vålerenga historielags bok: ”Vålerenga-bydel med sjel”. Mye fordi hans svigermor og kone, Elsa, bodde i Etterstadgata 24 før de flyttet til Malerhaugen i 1920.

På Malerhaugen bodde han frem til han flyttet til Solvang sykehjem i 2001. De fleste så han sikkert når han gikk sine lange turer rundt på Malerhaugen. Velforeningen sendte blomster som en siste hilsen til begravelsen.

UHOLDBAR TRAFIKK I MALERHAUGVEIEN

Trafikkmengden i Malerhaugveien er økende. Det som har økt mest er mengden større kjøretøyer. Utbyggingen i Malerhaugveien 24-26 har bidratt til en stor del av biler som skal levere byggemateriell. Dette på tross av at Plan- og bygningsetaten presiserte at adkomst i byggeperioden skulle være fra Stålverksveien.

Velforeningen inngikk en avtale med utbyggingslederen tidlig i byggeprosessen om at han skulle melde fra til sjåførene at de ikke skulle bruke Malerhaugveien som adkomstvei. Dette har ikke vært overholdt. Store vogntog og sementbiler har kjørt gjennom hver dag i lang tid.

Vogntogene har vært så store at de har kjørt seg fast i krysset Langengen/ Malerhaugveien. Her har politiet måttet rykke ut for å hjelpe vogntogene ut av området.

Dette vogntoget kjørte seg fast mot Langengen og måtte ha assistanse av politiet for å komme løs. Foto: Ann Kunish

Det har vært liten forståelse fra kommunale etater om at slik forholdene nå er, kan ikke fortsette. Et paradoks som argument fra Samferdselsetaten er at de vil ikke la oss stenge veien ved Biblioteksentralen fordi da kan en risikere at større kjøretøyer må rygge tilbake til Stålverksveien. Skilt som markerer blindvei og gjennomkjøring forbudt har ingen hensikt, sier etaten, da dette ikke blir respektert av sjåførene. Profesjonelle sjåførers manglende respekt for opplysningsskilt skal altså være beboernes problem. Forstå det den som kan.
Etaten synes sikkert det er mindre farefylt at vogntog må rygge hele veien fra Langengen til Stålverksveien, som vogntoget på bildet under til høyre.

Foto: Ann Kunish, Jan Ove Vatne

Eller som denne spanske sjåføren som syntes at snuplassen var for liten og med vitende og vilje kjørte ned det splitter nye gjerdet i Malerhaugveien 1, til venstre.

Under vises en stor lastebil som prøvde å ta snarveien ut til Strømsveien. Han kjørte nesten helt frem til støyskjermen før han rygget tilbake. Skiltet gang- og sykkelvei har sjåføren sannsynligvis aldri hørt om.

Foto: Jan Ove Vatne

Velforeningen har kontaktet Oslo politi og oversendt slike bilder som dokumentasjon. Der ble vi møtt med forståelse for problemet og de ville se på saken.

SKYSKRAPERE PÅ ENSJØ?

På politikernes bord i Rådhuset ligger nå en utredning fra Plan- og bygningsetaten om bygging av høyhus i Oslo. Et høyhus er definert som bygninger opptil 30 etasjer. Likevel er anbefalingene om hensiktsmessighet i Oslo en høyde på 20 etasjer. Til sammenligning er Oslo Plaza 34 etasjer og Postgirobygget 27 etasjer.

Ensjø T er nevnt som et aktuelt sted å bygge høyhus. Begrunnelsen er en markering av tyngdepunktet i den nye Ensjøbyen. Det er fra planene for Ensjøbyen beskrevet en høy tomteutnyttelse rundt T-banen, opptil 350%. Ved en slik utnyttelse kan en velge å bygge en massiv vegg av hus på 8-10 etasjer, eller en kan bygge høye punkthus med slank utforming på 20 etasjer.

Bildet under viser et tidligere utspill fra Oslo sporveier om tanker for bygging over T-banen. En ting er sikkert, den som skal bo i 20. etasje vendt mot byen vil få en fantastisk utsikt. Men vil slike bygninger gagne bomiljøet for oss andre?

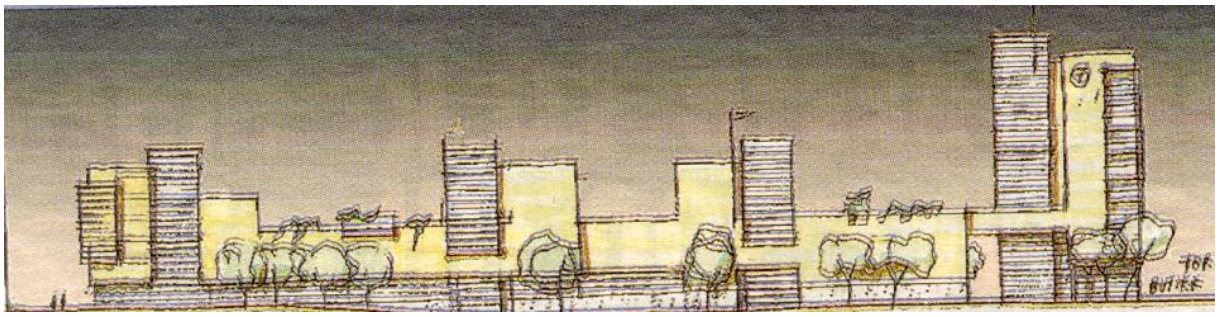

Ensjø T-banestasjon sett fra Ensjøveien.

Rett over gaten for Ensjø T, der NAF nå holder til, er det meldt om arbeid med omregulering fra industri til bolig. Spesielt parkeringstomta mot jernbanen og Rolf Hofmos gate vil vi tro er meget aktuell for høyhusbebyggelse slik at husene skal rage høyere enn Jordal Terrasse.

Det vi har sett fra andre steder i Oslo, er at Plan- og bygningsetaten tillater en høy tomteutnyttelse uten å ta hensyn til bebyggelsen rundt. Arctanderbyen er et eksempel på dette, der store blokker er bygget midt inne i en lavhusbebyggelse. Da er det gledelig å lese Aften Aften torsdag 8. mai der det står at en skal ta hensyn til bebyggelsen rundt ved nybygg. For eksempel ikke bygge store blokker inne i villabebyggelse.

De største konsekvensene av en høy utnyttelse kan bli for beboere i Ensjøveien 27 og Ensjøsvingen 10.

Adkomsten eller adressen til den nye bebyggelsen på NAF-tomta er også et interessant spørsmål. I dag har tomta adresse Østerdalsgata 10 og Ensjøveien 25. Skal adkomsten være via Ensjøsvingen, Ensjøveien eller Rolf Hofmosgate?

MALERHAUGEN I SENTRAL POSISJON I NORGES VELFORBUND

Norges Velforbund hadde landsmøte på Lillehammer i helga 25.-27. april. Over 60 delegater fra hele Norge deltok. Det er 2149 velforeninger som er tilsluttet Norges Velforbund, deriblant Malerhaugen vel.

Fylkeskontakt for Oslos tallrike vel- og beboerforeninger
På landsmøtet ble leder av Malerhaugen vel, Jan Ove Vatne, valgt til fylkeskontakt for Oslo. I hvert fylke skal det være en fylkeskontakt som skal sitte i et representantskap i det sentrale velforbundet. Representantskapet skal fungere som øverste myndighet mellom landsmøtene, det skal legge rammer for velforbundets virksomhet og vedta virksomhets- og handlingsplaner. Fylkeskontaktene skal være et kontaktledd mellom de enkelte velforeningene i fylket og det sentrale velforbundet. Oslo er litt spesiell i landssammenheng, da byen er både kommune og fylke. Det er med andre ord et meget viktig verv som skal forvaltes fra Malerhaugen.

ÅRSMØTE I VELFORENINGEN

På årsmøtet 18. mars ble det valgt nytt styre i velforeningen. Kari Bjørklund i Fyrstikkalléen ble valgt til nytt styremedlem og Nils Apeland i Lensmann Hiorths allé ble valgt til revisor. Det betyr at Nils går ut av styret.
Ellers er styret sammensatt av;

Jan Ove Vatne, Malerhaugveien	leder
Kari Bjørklund, Fyrstikkalléen	styremedlem
Line Mathisen, Fyrstikkalléen	styremedlem
Berit Fasteng, Malerhaugveien	styremedlem
Åsta Klætte, Malerhaugveien	kasserer

Revisor er Nils Apeland
Webmaster, ansvarlig for våre hjemmesider er Anita Larsen, Malerhaugveien

BLI MEDLEM DU OGSÅ – STØTT DITT NÆRMILJØ

Det koster kroner 100 pr. år. **Konto: 7878 05 67 456 HUSK: Navn og adresse.**
Du får da avisen Malerhaugposten 3-5 ganger i året.
Du får tilgang til velhuset.
Du bidrar til at noen arbeider for nærmiljøet.
Vi holder lekeplassen i orden.
Vi tenner julegranen til advent.
Vi arrangerer sommerfest på lekeplassen.

VELHUSET IGJEN

Da bydelen har bedt om en forlengelse av leieavtalen, besluttet årsmøtet å avvente salg av veltomta og lokalene. Det utredes likevel verdien av tomta og leieavtalen for lokalene. Det søkes også etter muligheter for å finne alternativer til utleie på mer lengre sikt enn den avtalen vi har med bydelen.

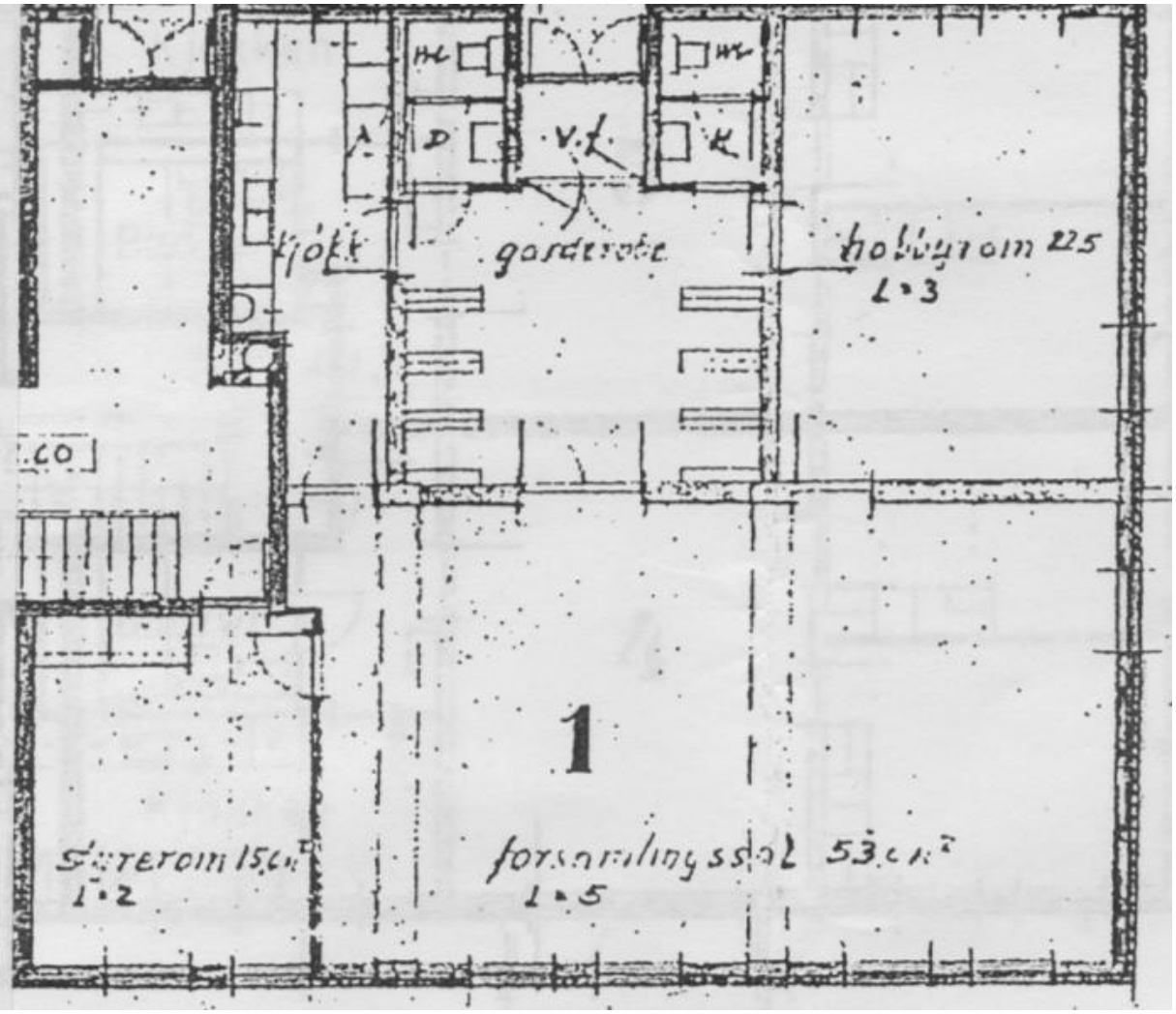

Som plansjen viser består velhuset av tre rom, kjøkken, garderobe og to WC. Totalt areal er ca. 120 kvadratmeter. Eikegulvet i forsamlingssalen er litt slitt og blir slipt og lakket i sommer. Kjøkkenet er noe gammeldags, men fullt brukendes. Hvis du kjenner noen som kan tenke seg et rimelig lokale for lengre leietid, er vi interessert i å leie ut. Aller helst ønsker vi å dele det rommet som er merket hobbyrom som møterom og kjøkkenet. Vi bruker møterommet utelukkende om kveld eller helg.
Pris kan diskuteres, avhengig av avtaler om fellesbruk. Vi kan antyde et beløp på rundt 4000 kroner måneden pluss strøm. Vi kan være behjelpelig med å søke om leie av parkeringsplasser på tomta.

Interessert?
Ta kontakt med Jan Ove Vatne, 48231616 / 22681327 eller e-post geirj2@online.no

VELLYKKET RUSKEN

I år som tidligere arrangerte velforeningen Rusken på lekeplassen for å holde denne vedlike slik at barna skal ha et sted å leke. I år hadde vi gått til innkjøp av ny benk og bord i tillegg til to rosehagtorn langs gangveien. Det var tydelig at det er flyttet inn flere barn til området, i år hadde vi bestilt for få gaver til barna fra Renovasjonsetaten.

Rosehagtorn
Et tre som blomstrer om våren med røde blomster. Det blir rundt fire meter høyt og har en forholdsvis stor krone.
Det er satt stokker rundt treet slik at hundene ikke skal gjøre fra seg på selve stammen og ta livet av trærne.

Beboere på øvre Malerhaugen har alltid deltatt på Rusken, men denne lørdagen glimret de med sitt fravær. I stedet gikk mange forbi, hilste pent og sa lykke til. Vi syntes jo det var noe pussig og måtte undersøke. Der finner vi alle i byggeselskapet i full sving med maling, rydding og noen bygde ny trapp ned til veien. Vi planla ikke godt nok dagen for Rusken i år.

For sikkerhets skyld, hvis ikke alle er informert. Du betaler kun for selve containeren:

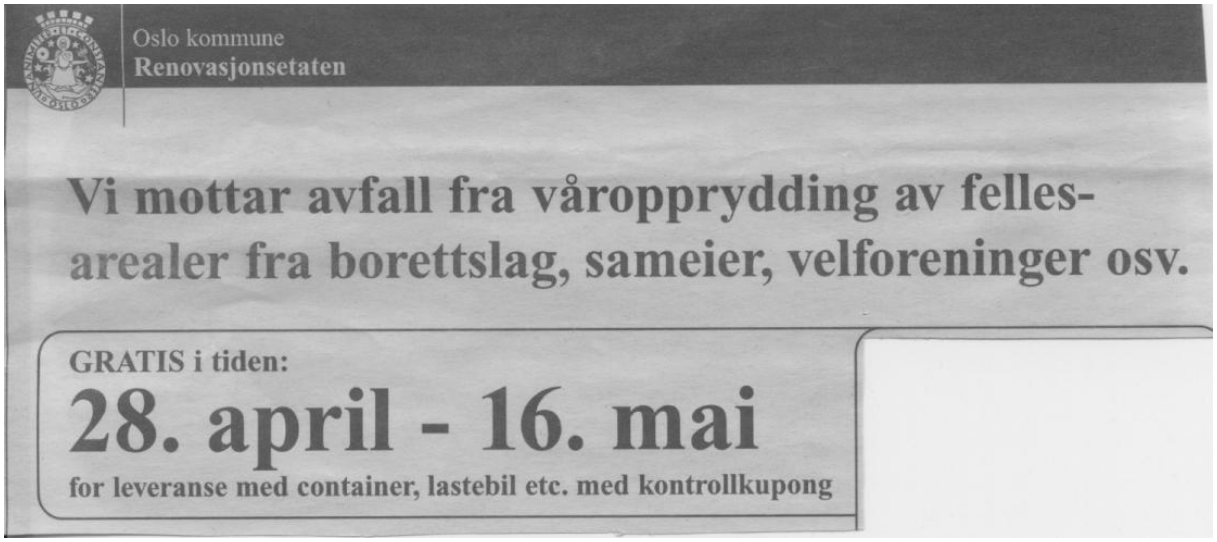
Oslo kommune
Renovasjonsetaten

Vi mottar avfall fra våroppprydding av felles-arealer fra borettslag, sameier, velforeninger osv.

GRATIS i tiden:
28. april - 16. mai
for leveranse med container, lastebil etc. med kontrollkupong

MALERHAUGEN.COM

I februar fikk vi ny leverandør av våre hjemmesider. Som det kommer frem av statistikken under er den godt besøkt, i gjennomsnitt 8000 er inne på sidene. Det betyr sannsynligvis at mange herfra er inne med jevne mellomrom, men at sidene også besøkes av andre.

Month	Hits	Files	Cached	Pageviews	Sessions	KB sent
May 2003	4787	2675	1928	426	191	11310
April 2003	7593	4816	2426	876	439	21213
March 2003	8450	4601	3499	736	358	
February 2003	1208	475	638	150	54	
January 2003	0	0	0	0	0	
December 2002	0	0	0	0	0	
November 2002	0	0	0	0	0	
October 2002	0	0	0	0	0	
September 2002	0	0	0	0	0	
August 2002	0	0	0	0	0	
July 2002	0	0	0	0	0	
June 2002	0	0	0	0	0	
Total	22038	12567	8491	2188	1042	55651
Average	1836	1047	707	182	86	4638

Det er Anita Larsen i Malerhaugveien som har laget sidene, legger inn nytt stoff og holder orden på dem. Det er mye jobb og vi er svært fornøyd med å ha Anita til dette arbeidet.

Deltar du...

...på verdens største møteplass?

Potensielle kunder surfer akkurat nå på internett, på jakt etter hva du har å tilby.

På tide at du deltar?

Trenger du hjelp til å komme i gang? Kontakt TaurusDesign - webdesigneren i ditt nærmiljø, telefon 92082031, Email anita.larsen2@chello.no

TIDENE SOM ENDRER SEG

Neste år settes ny lov om røykeforbud i kraft. Det skal da ikke være lov å røyke på utesteder blant annet. Fra før er det forbud mot reklame og andre innskrenkninger i tilgjengelighet av tobakk.

Slik var det ikke før i tiden. Bildet under viser tobakksforretningen i Strømsveien 78. Her kunne en tydeligvis velge blant det meste av tobakksvarer. Mannen på bildet skal hete Amundsen og drev forretningen i mange år.

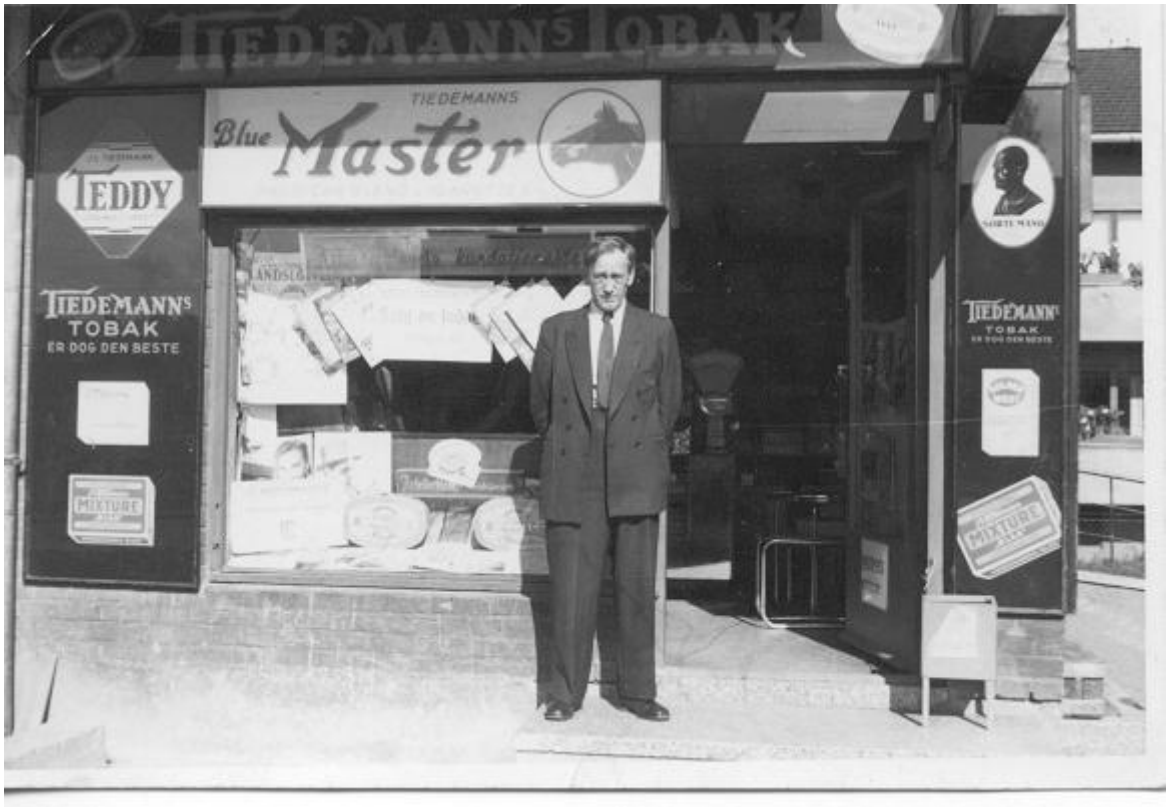

På Ensjø finner en i dag en av de største tobakksfabrikkene i Norge, Tiedemann. Fabrikken opptar store arealer og vi har hørt at når leiekontrakten går ut om 6-7 år, skal den ikke fornyes. Da skal tobakken skiftes ut med mennesker. Fabrikken skal da rives og det skal bygges flere hundre boliger.

Fra dagens tobakksfabrikk på Ensjø

DÅPSFEST ELLER BARNESELSKAP I VELHUSET?

Ikke mye er gratis i dag, men velforeningen kan gi dine barn gratis lokale til barnedåpen eller til bursdagen. Dette er en forsøksordning i år 2003.

De få kravene vi setter er at du må være medlem av velforeningen og du må rydde og vaske etter deg.

Velhuset er bra utstyrt med glass, kopper og tallerkener. Dessverre har vi ikke oppvaskmaskin, så oppvasken må være grundig i høy vanntemperatur. Kniver og gafler er noe som blir borte, det betyr at du må bruke engangs eller dine egne.

NYE RUTINER FOR LEIE AV VELHUSET

På årsmøtet ble det bestemt at bestilling av utleie til møter og lignende skal skje til andre enn lederen av velforeningen.

Hvis du har behov for leie en kveld eller helg, tar du kontakt med:

Kari Bjørklund: Telefon 22 68 38 42

Hvis du ikke får svar der kan du ringe:
Berit Fasteng: Telefon 22 19 80 09

Dåp og barneselskap:	Gratis (opptil 14 år)
Kveld i uka:	Kroner 300
Helg, fredag-søndag	Kroner 500

Du må rydde og vaske etter deg og sette alt utstyr og møbler slik det sto da du kom dit.
Lokalet egner seg ikke til større fester da det ligger inne i en boligblokk. Det vil si at det skal være ro etter klokka 23.
Utleie er forbeholdt medlemmer av velforeningen.

MALERHAUGEN VEL 60 ÅR I 2005

Velforeningen ble stiftet 11. oktober 1945. Det nærmer seg med andre ord et jubileum. Både 10 og 25 års jubileet ble markert med utgivelse av en liten bok, egentlig et hefte. Vi har nå så mye stoff og bilder at det kan være på sin plass med ny bokutgivelse. Vi bor jo i et område som har mye historie. Er det noen som kan tenke seg å være med i en jubiléumskomité og planlegge dette til år 2005?

Kan vi klare å gi ut en bok om områdene Ensjø, Malerhaugen og Grønvoll til 2005?
Eller er det andre måter vi kan markere jubiléet på?

Ta kontakt med Jan Ove Vatne: 22 68 13 27 eller geirj2@online.no

REFERANSER

Aftenposten: Nekrolog L. B. Schibbye. Desember 1906.
Akers avis/Groruddalen: Poudretkongen Cæsar Ramel Michelet. Oktober 2003.
Akersposten: Pøbelkrigen på Ensjø. 21.07.1906.
Arbeiderbladet: Ulike utgivelser: 1962 om Samfunnshus på Helsfyr. Bilde fra Ensjøveien 11.12.1937. Om oppstanden i Østre Aker 20.07.1973. Bilde med tekst Industriell revolusjon på Malerhaugen 19.06.1951.
Benneche: Aker kommunes historie 1837-1887. Oslo 1893
Bjart: Gymnastikk- og turnforeningen Bjart. Jubileum 50 år. 9. oktober 1975.
Bryn skole 75 år. 1900-1975. Bryn skoles musikkorps 50 år 1925-1975.
Dagbladet: Oppslag april 1961 om trærne i Lensmann Hiorths allé.
Dale, Ingjerd/Jan Ove Vatne: Malerhaugbyen-Utopi og realisme. November 1999.
Dehlin, Harald Stene: Albert Hiorth. Lutherstiftelsen. 1949.
Det kongelige slott og hoff: Ulik korrespondanse og bilder. Obs. Rettigheter. 2004.
Film & TV: Sigurd Hoel. Oktober 2002.
Fiske, Anna: Bilder, samtaler, Internett. 2004.
Fiske, Lars: Bilder, samtaler, Internett. 2004.
Grieg, Nordahl: Flagget. Dikt.
Haslerud, Kåre: Samtaler og bilder.
Hermann, Richard: Samtale januar 2003.
Hiorth: Ulike brev i tiden 1850-1920. Slektshistorie.
Hjelle: BS, 50 år i bibliotekenes tjeneste. Oslo 2003.
Internett: Bibliotekenes hus. Februar 2003. Søylehuset Petersborg august 2004.
Johansen, Elisabeth: Bilder, samtaler, Internett. 2004.
Johansen, Geir: Bilder, korrekturleser. 1996-2011.
Karlsen, Alf: Samtaler og bilder. 1996-2006.
Kirkerud, Ragnhild: Slektshistorie og samtale om familien Hiorth. Januar 2003.
Kunish, Ann: Bilder. Mai 2003.
Kverneland, Steffen: Bilder, samtaler, Internett. 2004.
Larsen, Bjørg: Samtaler og bilder. 1996-1998.
Lillehagen, I.T.: Bryn høyere skole gjennom 25 år, 1921-1946. Oslo 1950.
Malerhaugen vel: Referater, skriv, brev med mer. 1945-2006.
Mathisen, Line Helga: Brev og bilder. Februar 2004.
Micaelsen, Vera: Bilder, Internett. 2004.
Norum, Anne Grete: Samtaler og bilder. 1996-2006.
Nymark, Terje: Bilder, samtaler, Internett. 2004.
Pax leksikon: Fyrstikkfabrikkens historie. 1979.
Pedersen, Kåre: Samtaler og bilder. August 2004.
Plan- og bygningsetaten Oslo kommune: Ulike prosjekter 1996-2006.
Rourke, Paul: Wilhelm Reich. 1977.
Rønningen, Anders: Bilder, samtaler, Internett. 2004.
Rønning, Hans: Samtaler og bilder. Januar 2004.
Schibbye, Lauritz Benedictus: Fabrikeier Lauritz Benedictus Schibbye. Sundsvall 1965.
Standal, Kjell: Vegetoterapi, ukjent år.
Stensrud, Lin: Fotografier og samtaler. 2004.
Storhaug, Grethe: Samtaler og bilder. Januar 2004.
Støylen, Åshild: Samtaler og bilder. Januar 2004.
Togstad, Anne Kristine: Samtaler og bilder. Januar 2004.
Vaage, Lars Amund: Den framande byen. Ein roman om Wilhelm Reich. 1999.
Vatne, Jan Ove: Tekst, bilder. 1996-2011.
Wetting: Nitedals Tændstikfabriks historie. Oslo 1968.
Wilhelm Reich museum: Ulik korrespondanse. Vår 2004.
Zakariassen, hans: Teglindustriens historie. Dreyers forlag. 1980.